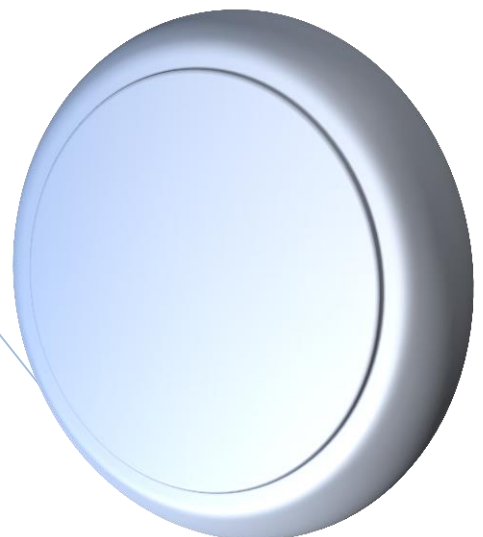


KÄRKÖLÄN KUNTA



PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA 2016

OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA LAAJA-ALAISET
OPPIMISEN TAVOITTEET OPPIAINEITTAIN VUOSILUOKILLA 7-9



Sisällysluettelo	3
15. Vuosiluokat 7-9	5
15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä	5
15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9	6
15.3 Paikallisesti päätettävät asiat	11
15.4 Oppiaineet vuosiluokilla 7-9	11
15.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus	12
15.4.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	53
15.4.3 Vieraat kielet	70
15.4.4 Matematiikka	105
15.4.5 Biologia	121
15.4.6 Maantieto	137
15.4.7 Fysiikka	155
15.4.8 Kemia	171
15.4.9 Terveystieto	187
15.4.10 Uskonto	196
15.4.11 Elämäkatsomustieto	206
15.4.12 Historia	214
15.4.13 Yhteiskuntaoppi	222
15.4.14 Musiikki	230
15.4.15 Kuvataide	238
15.4.16 Käsityö	249
15.4.17 Liikunta	258
15.4.18 Kotitalous	276
15.4.19 Oppilaanohjaus	287
16. Valinnaiset aineet	296
16.1 Valinnainen ruotsi	296
16.2 Ysitanssit	296
16.3 Tanssi tutuksi	297
16.4 Keho kuntoon	297
16.5 Liikunta (pitkä valinta)	298
16.6 Pelit ja leikit	298
16.7 Tietokone opiskelu- ja työvälineenä	299
16.8 Tietokoneavusteinen sisällöntuotanto	299
16.9 Matematiikka (valinnainen)	300

16.10 Musiikki (lyhyt valinta).....	301
16.11 Biologian ja maantiedon lyhytkurssi.....	301
16.12 Kansalaistaidot	302
16.13 Kankaan koristelua	303
16.14 Tekstiilityö (lyhyt valinta)	303
16.15 Ilmaisutaito.....	304
16.16 Kansainvälisyyskasvatus.....	304
16.17 Teknologia.....	305
16.18 Kojerakentelu	305
16.19 Elektroniikka	306
16.20 Liikunta (valinnainen taito- ja taideaine).....	307
16.21 Kotitalous (valinnainen taito- ja taideaine)	308
16.22 Kotitalous (pitkä valinta)	308
16.23 Kotitalous (lyhyt valinta juhlapkurssi)	309
16.24 Kotitalous (lyhyt valinta kodin kemiaa).....	310
16.25 Kotitalous (lyhyt valinta kahvilakurssi).....	310
16.26 Kotitalous (lyhyt valinta omaan kotiin)	311
16.27 Biologia ja maantieto (työkurssi).....	311
16.28 Kuvataide.....	312

15. Vuosiluokat 7-9

15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvallisiksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Vuosiluokat 7-9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7-9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeätä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestävän elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestävän kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävän kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelevaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilailla tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävästä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat

huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärutmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä

ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun. Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja välttävät tiedon häviämistä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuojasta ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen:* Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden

arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestäväns tulevaisuuden rakentamisessa.

15.3 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten tuetaan oppilaiden siirtymistä kuudennelta seitsemännelle vuosiluokalle sekä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen
 - o toimintatavat siirtymävaiheessa
 - o tarvittava yhteistyö, työnjako ja vastuut
- mitkä ovat vuosiluokkakokonaisuuden 7-9 erityispiirteet ja tehtävät (perusteiden kuvauksia voidaan käyttää sellaisenaan) sekä niihin liittyvät paikalliset painotukset ja miten tehtävän toteutumista seurataan ja kehitetään
- mitkä ovat laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 (perusteiden tavoitekuvaus voidaan käyttää sellaisenaan) sekä niiden mahdolliset paikalliset painotukset ja miten oppilaiden laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 7-9
- mitkä ovat kunkin oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9
- mitkä ovat kunkin oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

15.4 Oppiaineet vuosiluokilla 7-9

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväns tulevaisuuden rakentaminen

15.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kieli-tiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen

strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja

projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuvat.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kanssa.

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Ajattelun taitoja harjoitellaan etsimällä viestien sisältöjä ja analysoimalla niitä (lukeminen, kuuntelu, kirjallisuuden taidot). Tarkastellaan sisältöjen johdonmukaisuutta, kronologiaa ja kausaalisuutta. Ruoditaan erilaisten tekstien tavoitteita, uskottavuutta ja arvomaailmaa. Syvennetään faktan ja fiktion eron ymmärtämistä, ja perehdytään niiden erilaiseen tehtävään ajattelun tukena. Kielen rakenteisiin ja ryhmittelyihin tutustumalla vahvistetaan analogista ajattelua sekä luokittelun ja hierarkioiden ymmärtämistä. Analysointia, tulkintaa, määrittelyä ja tiivistämistä harjoittelemalla vahvistetaan sekä induktiivista että deduktiivista päättelykykyä. Harjoitellaan mielipiteenmuodostusta ja perustelua. Monipuolistetaan oppijan tiedonhankinta-, vuorovaikutus- ja opiskelutekstien tuottamis- ja vastaanottotaitoja. Harjaannutaan ratkaisemaan ongelmia sekä yhdessä että itsenäisesti. Kasvetaan vastuuseen omasta oppimisesta.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Harjoitellaan oman ilmaisun muokkaamista sellaiseksi, että se palvelee oppijan tarkoitusta ja tulee ymmärretyksi halutulla tavalla suomenkielisessä kulttuuriympäristössä. Tutustutaan ryhmädynamiikkaan, sähköisiin ja painettuihin teksteihin, kirjallisuuden vaiheisiin, tiedonkulkuun, verkkoympäristöihin, verkkokäyttäjän vastuuseen, kirjastoon, elokuvaan ja teatteriin. Harjoitellaan palautteen antamista ja hyödyntämistä sekä erilaisissa viestintätilanteissa toimimista, myös draaman keinoin.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Kehitetään kykyä ratkaista ongelmia ja ristiriitoja keskustelun ja neuvottelun keinoin. Opitaan erilaisten sekä asiapitoisten että viihteellisten mediatekstien kriittiseen käyttöön ja etsimään arjessa tarvittavaa tietoa sekä painetuista että sähköisistä lähteistä. Opitaan muistiinpano-tekniikkaa, kielioppaiden ja -neuvonnan ja oikolukutoimintojen käyttöä sekä tietoturvan perusasioita. Harjoitellaan asiainnissa tarvittavia suullisia ja kirjallisia viestintätaitoja, myös oikeinkirjoitusta. Opitaan käyttämään kirjastoa sekä tiedon että viihteen lähteenä.

L4 Monilukutaito:

Harjoitellaan perinteisten tekstimuotojen sekä digitaalisen verkkoympäristön tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoa ja erityispiirteiden ymmärtämistä. Kehitetään taitoa toimia tekstien kanssa erilaisissa tilanteissa ja erilaisia tehtäviä varten. Kehitetään kykyä hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoja eri muodoissa ja erilaisten välineiden avulla tarkoituksenmukaisesti. Kehitetään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä kykyä tunnistaa omia kehittämistarpeitaan.

L5 Tieto- ja viestintätekniikka:

Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Monipuolisessa teksteihin tutustumisessa sekä lukemisen harjoittelussa hyödynnetään myös sähköisiä viestintäkanavia. Omien tekstien tuottamisessa ja julkaisemisessa tutustutaan sähköisiin kanaviin. Osana opiskelua tarjotaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteistyöhön. Kielentuntemuksen harjoittelussa hyödynnetään sähköisiä oppimisympäristöjä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Työelämätaitoja ja yrittäjäyttä tuodaan esiin yhteistyössä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa mm. vierailut, vierailijat koululla, verkostot. Opitaan prosessien suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä muutoksiin sopeutumista ja loppuun saattamista. Löydetään omia taipumuksia ja vahvuuksia. Faktan ja fiktion suhteeseen syventymällä opitaan ymmärtämään tavoitteiden ja suunnitelmallisen toiminnan yhteys. Tutustutaan suomen kielen ja kirjallisuuden osaamista vaativissa ammateissa tehtävään työhön (esimerkiksi kirjallisuusalan tehtävät, toimittaminen, elokuva-ala, teatterityö, kirjastoala, mainonta, sisällöntuottajat).

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Harjoitellaan monipuolisesti vuorovaikutustaitoja. Kehitetään kykyä toimia tavoitteellisesti, rakentavasti ja eettisesti erilaisissa viestintäympäristöissä. Opitaan etsimään ja vastaanottamaan kriittisesti tietoa ympäröivästä maailmasta ja käymään eri foorumeilla rakentavaa keskustelua esiin nousevista aiheista. Harjoitellaan medialukutaitoa, väittelyä sekä vaikuttavan puheen ja kirjoittamisen keinoja. Perehdytään mainonnassa ja propagandassa käytettäviin keinoihin. Opitaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia

toimintatapoja viestinnässä ja ilmaisussa. Opitaan yhteistyön ja ajatusten jakamisen merkitys kehitykselle ja tulevaisuuden rakentamiselle.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamiseen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen:

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun

yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omilla teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhe- ja mediakulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyyli- ja lauseilmiöihin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1 - Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä ja havainnollistamista - Opetellaan puheen ja ilmaisun keinoja, myös koulun ulkopuolisissa vuorovaikutustilanteissa - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja - Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä - Tarkastellaan viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja hyödynnetään niitä omassa	L2, L3, L6, L7

	<p>kielenkäytössä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Opitaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja sekä niiden kehittämiskohteita 	
<p>T2</p> <p>Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä ja havainnollistamista - Opetellaan puheen ja ilmaisun keinoja, myös koulun ulkopuolisissa vuorovaikutustilanteissa - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja - Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä - Tarkastellaan viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja hyödynnetään niitä omassa kielenkäytössä - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Opitaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja sekä niiden kehittämiskohteita 	<p>L1, L2, L3, L7</p>
<p>T3</p> <p>Ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä ja havainnollistamista - Opetellaan puheen ja ilmaisun keinoja, myös koulun ulkopuolisissa vuorovaikutustilanteissa - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja - Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä - Tarkastellaan viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja hyödynnetään niitä omassa kielenkäytössä - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Opitaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja 	<p>L1, L2, L3, L7</p>

	sekä niiden kehittämiskohteita	
<p>T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Opetellaan referointia - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea ja ymmärtää tekstiä - Tutustutaan kaunokirjallisuuden peruskäsitteisiin ja opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisia tekstejä peruskäsitteiden avulla - Perehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta tietokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	<p>L1, L2, L6, L7</p>
Tekstien tulkitseminen		
<p>T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Opetellaan referointia - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta 	<p>L1, L2, L4</p>

	<p>yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea ja ymmärtää tekstiä - Tutustutaan kaunokirjallisuuden peruskäsitteisiin ja opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisia tekstejä peruskäsitteiden avulla - Perehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta tietokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Opetellaan referointia - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea ja ymmärtää tekstiä - Tutustutaan kaunokirjallisuuden peruskäsitteisiin ja opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisia tekstejä peruskäsitteiden avulla - Perehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta tietokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	<p>L1, L2, L4, L5</p>
T7	S2	L1, L2, L4

<p>Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Opetellaan referointia - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea ja ymmärtää tekstiä - Tutustutaan kaunokirjallisuuden peruskäsitteisiin ja opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisia tekstejä peruskäsitteiden avulla - Pehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta tietokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T8 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Opetellaan referointia - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea ja ymmärtää tekstiä - Tutustutaan kaunokirjallisuuden 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

		<p>peruskäsitteisiin ja opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisia tekstejä peruskäsitteiden avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta tietokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T9 Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Opetellaan referointia - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea ja ymmärtää tekstiä - Tutustutaan kaunokirjallisuuden peruskäsitteisiin ja opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisia tekstejä peruskäsitteiden avulla - Perehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta tietokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia - Mahdollisuus kirjallisuussuorituksen suorittamiseen 	<p>L1, L2, L4, L5</p>	
Tekstien tuottaminen			
<p>T10 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaiheittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä 	<p>L2, L4, L5, L7</p>	

<p>kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana</p>	<p>kielellisinä, visuaalisina ja audiovisuaalisina kokonaisuuksina</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan käyttämään kertovaa ja kuvaavaa tekstityyppiä omassa ilmaisussa - Opitaan tekstin tuottamista vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Kerrataan tekstin rakennetta, esim. kappale, virke, lause - Kerrataan tekstin jäsentelytapoja - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Opetellaan arvioimaan omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Kerrataan kielenhuoltoa - Tarkastellaan ja harjoitellaan ajanilmaisutapoja - Harjoitellaan oman tekstin muokkaamista - Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, esimerkiksi kirjoittamaan koevastauksia - Harjoitellaan tiedonhakua ja lähteiden luotettavuuden arviointia 	
<p>T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaihteittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina ja audiovisuaalisina kokonaisuuksina - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan käyttämään kertovaa ja kuvaavaa tekstityyppiä omassa ilmaisussa - Opitaan tekstin tuottamista vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Kerrataan tekstin rakennetta, esim. kappale, virke, lause - Kerrataan tekstin jäsentelytapoja - Vahvistetaan taitoa antaa ja 	<p>L2, L4, L5</p>

	<p>vastaanottaa palautetta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan arvioimaan omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Kerrataan kielenhuoltoa - Tarkastellaan ja harjoitellaan ajanilmaisutapoja - Harjoitellaan oman tekstin muokkaamista - Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, esimerkiksi kirjoittamaan koevastauksia - Harjoitellaan tiedonhakua ja lähteiden luotettavuuden arviointia 	
<p>T12 Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaiheittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina ja audiovisuaalisina kokonaisuuksina - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan käyttämään kertovaa ja kuvaavaa tekstityyppiä omassa ilmaisussa - Opitaan tekstin tuottamista vaiheittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Kerrataan tekstin rakennetta, esim. kappale, virke, lause - Kerrataan tekstin jäsentelytapoja - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Opetellaan arvioimaan omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Kerrataan kielenhuoltoa - Tarkastellaan ja harjoitellaan ajanilmaisutapoja - Harjoitellaan oman tekstin muokkaamista - Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, esimerkiksi kirjoittamaan koevastauksia - Harjoitellaan tiedonhakua ja lähteiden luotettavuuden arviointia 	<p>L2, L4, L5, L6</p>
<p>T13 Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pehdytään kirjoitetun kielen elementteihin, virkkeen rakenteeseen ja 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

<p>vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</p>	<p>merkintätapoihin (lauseke, lause, pää- ja sivulause, virke, kappale)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vakiinnutetaan oikeinkirjoituskäytänteitä ja niiden merkityksen ymmärtämistä (alkukirjain, yhdyssanat, tärkeimmät välimerkit, suora ja epäsuora esitys) - Havainnoidaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja - Vakiinnutetaan lauseen perusjäsenten tuntemus (subjekti, predikaatti, objekti) 	
<p>T14 Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaiheittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina ja audiovisuaalisina kokonaisuuksina - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan käyttämään kertovaa ja kuvaavaa tekstityyppiä omassa ilmaisussa - Opitaan tekstin tuottamista vaiheittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Kerrataan tekstin rakennetta, esim. kappale, virke, lause - Kerrataan tekstin jäsentelytapoja - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Opetellaan arvioimaan omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Kerrataan kielenhuoltoa - Tarkastellaan ja harjoitellaan ajanilmaisutapoja - Harjoitellaan oman tekstin muokkaamista - Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, esimerkiksi kirjoittamaan koevastauksia - Harjoitellaan tiedonhakua ja lähteiden luotettavuuden arviointia 	<p>L2, L4, L5, L7</p>
<p>T15 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen sanastoon, muoto- ja lauserakenteisiin ja vertaillaan niitä oppilaille tuttuihin muihin kieliin - Tutkitaan tekstejä ja niiden merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä 	<p>L1, L2, L4</p>

<p>rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin - Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin, esimerkiksi kansallisromantiikkaan ja 1800-luvun lopun realismiin ja Suomen taiteen kultakauteen - Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja ja tietotekstejä - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen ilmenemismuodoista puhe- ja kirjallisuuteen - Kannustetaan kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse 	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
<p>T16 Kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksensä, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen sanastoon, muoto- ja lauserakenteisiin ja vertaillaan niitä oppilaille - Tutkitaan tekstejä ja niiden merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin - Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin, esimerkiksi kansallisromantiikkaan ja 1800-luvun lopun realismiin ja Suomen taiteen kultakauteen - Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja ja tietotekstejä - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen ilmenemismuodoista puhe- ja kirjallisuuteen - Kannustetaan kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse 	<p>L1, L2, L4</p>
<p>T17 Ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen sanastoon, muoto- ja lauserakenteisiin ja vertaillaan niitä oppilaille - Tutkitaan tekstejä ja niiden merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin - Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin, esimerkiksi kansallisromantiikkaan ja 1800- 	<p>L2, L4, L6, L7</p>

identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	luvun lopun realismiin ja Suomen taiteen kultakauteen - luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja ja tietotekstejä - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen ilmenemismuodoista puhekulttuuriin ja kirjallisuuteen - Kannustetaan kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse	
---	---	--

Taulukko Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - viestii asiakeskeisesti ryhmässä - kertoo lukemastaan lyhyestä kaunokirjallisesta tekstistä käyttäen kirjallisuuden peruskäsitteitä - noudattaa tärkeimpiä oikeakielisyysskäytänteitä - käyttää erilaisia tietolähteitä - arvioi suppeiden asiategstien luotettavuutta - tuottaa pienimuotoisia asia- ja fiktiotekstejä vaiheittain käyttäen hyväkseen saamaansa palautetta.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1 - Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä ja havainnollistamista - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja ideointi-, väittely- ja ongelmanratkaisutilanteissa - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Tutustutaan teatteriin taidemuotona, esimerkiksi teatterivierailulla - Tutustutaan teatteri-ilmaisun keinoihin draamaharjoitusten avulla - Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja	L1, L2, L3, L6, L7

<p>T2 Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan</p>	<p>S1 - Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä ja havainnollistamista - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja ideointi-, väittely- ja ongelmanratkaisutilanteissa - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Tutustutaan teatteriin taidemuotona, esimerkiksi teatterivierailulla - Tutustutaan teatteri-ilmaisun keinoihin draamaharjoitusten avulla - Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja</p>	<p>L1, L2, L3, L7</p>
<p>T3 Ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.</p>	<p>S1 - Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä ja havainnollistamista - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja ideointi-, väittely- ja ongelmanratkaisutilanteissa - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Tutustutaan teatteriin taidemuotona, esimerkiksi teatterivierailulla - Tutustutaan teatteri-ilmaisun keinoihin draamaharjoitusten avulla - Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja</p>	<p>L1, L2, L3, L7</p>
<p>T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</p>	<p>S1 - Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja sekä havaitsemaan niiden kehittämiskohteita</p>	<p>L1, L2, L6, L7</p>
Tekstien tulkitseminen		
<p>T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä</p>	<p>S2 - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tutustutaan asioiden välisten suhteiden osoittamiseen ja perustelukeinoihin sekä</p>	<p>L1, L2, L4</p>

<p>taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita</p>	<p>retoriisiin keinoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan erilaisiin kantaaottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostutteluun sekä varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja analysoida tekstiä - Opitaan erittelemään kaunokirjallista tekstiä peruskäsitteiden avulla - Sovelletaan perustelun keinoja omaan kielenkäyttöön - Opitaan mediakriittisyyttä - Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tutustutaan asioiden välisten suhteiden osoittamiseen ja perustelukeinoihin sekä retoriisiin keinoihin - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja 	<p>L1, L2, L4, L5</p>

	<p>asiatekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan erilaisiin kantaaottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostutteluun sekä varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja analysoida tekstiä - Opitaan erittelemään kaunokirjallista tekstiä peruskäsitteiden avulla - Sovelletaan perustelun keinoja omaan kielenkäyttöön - Opitaan mediakriittisyyttä - Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T7 Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tutustutaan asioiden välisten suhteiden osoittamiseen ja perustelukeinoihin sekä retorisiin keinoihin - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan erilaisiin kantaaottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostutteluun sekä varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja 	<p>L1, L2, L4</p>

	<p>analysoida tekstiä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opitaan erittelemään kaunokirjallista tekstiä peruskäsitteiden avulla - Sovelletaan perustelun keinoja omaan kielenkäyttöön - Opitaan mediakriittisyyttä - Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T8 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tutustutaan asioiden välisten suhteiden osoittamiseen ja perustelukeinoin sekä retorisiin keinoin - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan erilaisiin kantaottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostutteluun sekä varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja analysoida tekstiä - Opitaan erittelemään kaunokirjallista tekstiä peruskäsitteiden avulla - Sovelletaan perustelun keinoja omaan kielenkäyttöön - Opitaan mediakriittisyyttä - Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

	<p>nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T9</p> <p>Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tutustutaan asioiden välisten suhteiden osoittamiseen ja perustelukeinoihin sekä retorisiin keinoihin - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan erilaisiin kantaaottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostutteluun sekä varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja analysoida tekstiä - Opitaan erittelemään kaunokirjallista tekstiä peruskäsitteiden avulla - Sovelletaan perustelun keinoja omaan kielenkäyttöön - Opitaan mediakriittisyyttä - Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia - Mahdollisuus kirjallisuusdiplomin suorittamiseen 	<p>L1, L2, L4, L5</p>
Tekstien tuottaminen		
T10	S3	L2, L4,

<p>Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaihteittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan tuottamaan kantaaottavia, ohjaavia ja vaikuttavia tekstejä - Opitaan kiinnittämään huomiota tyylin ja rekisterin valintaan omassa kielenkäytössä - Harjoitellaan tekstin tuottamista vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Monipuolistetaan tekstin rakentamisen ja jäsentelyn taitoa - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Vahvistetaan taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Harjoitellaan kielenhuoltoa - Tarkastellaan ja harjoitellaan suhtautumisen ilmaisutapoja - Opitaan lauseke, lauseenjäsenet ja lauseenvastike ja ymmärretään, miten niitä käytetään omassa tekstissä - Vahvistetaan taitoja muokata omaa tekstiä - Opitaan lähdekriittisyyttä ja tekijänoikeuksien kunnioittamista 	<p>L5, L7</p>
<p>T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaihteittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan tuottamaan kantaaottavia, ohjaavia ja vaikuttavia tekstejä - Opitaan kiinnittämään huomiota tyylin ja rekisterin valintaan omassa kielenkäytössä - Harjoitellaan tekstin tuottamista vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä 	<p>L2, L4, L5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Monipuolistetaan tekstin rakentamisen ja jäsentelyn taitoa - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Vahvistetaan taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Harjoitellaan kielenhuoltoa - Tarkastellaan ja harjoitellaan suhtautumisen ilmaisutapoja - Opitaan lauseke, lauseenjäsenet ja lauseenvastike ja ymmärretään, miten niitä käytetään omassa tekstissä - Vahvistetaan taitoja muokata omaa tekstiä - Opitaan lähdekriittisyyttä ja tekijänoikeuksien kunnioittamista 	
<p>T12 Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaihteittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan tuottamaan kantaaottavia, ohjaavia ja vaikuttavia tekstejä - Opitaan kiinnittämään huomiota tyylin ja rekisterin valintaan omassa kielenkäytössä - Harjoitellaan tekstin tuottamista vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Monipuolistetaan tekstin rakentamisen ja jäsentelyn taitoa - vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - vahvistetaan taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - harjoitellaan kielenhuoltoa - tarkastellaan ja harjoitellaan suhtautumisen ilmaisutapoja - opitaan lauseke, lauseenjäsenet ja lauseenvastike ja ymmärretään, miten niitä käytetään omassa tekstissä - vahvistetaan taitoja muokata omaa tekstiä - opitaan lähdekriittisyyttä ja 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

<p>T13 Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystä kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</p>	<p>tekijänoikeuksien kunnioittamista</p> <p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään kirjoitetun tekstin elementteihin ja niiden käyttöön - Syvennetään lauseen ja lausekkeen rakenteen tuntemusta (adverbiaali, eriyttäen predikatiivi) - Vakiinnutetaan oikeinkirjoitus- ja oikeakielisyyskäytänteitä edelleen (kongruenssi, omistusliitteet, kysyvän sivulauseen käyttö, pilkutus, numeraalien taivutus, alkukirjainten ja yhdyssanojen kertaus) 	<p>L2, L4, L5, L6</p>
<p>T14 Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennyttään yksilön vastuuseen painetussa ja sähköisessä mediassa (verkkokommentti, mielipideteksti, arvostelu) - Harjoitellaan tuottamaan vaihteittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan tuottamaan kantaaottavia, ohjaavia ja vaikuttavia tekstejä - Opitaan kiinnittämään huomiota tyylin ja rekisterin valintaan omassa kielenkäytössä - Harjoitellaan tekstin tuottamista vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Monipuolistetaan tekstin rakentamisen ja jäsentelyn taitoa - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Vahvistetaan taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Tarkastellaan ja harjoitellaan suhtautumisen ilmaisutapoja - Opitaan lauseke, lauseenjäsenet ja lauseenvastike ja ymmärretään, miten niitä käytetään omassa tekstissä - Vahvistetaan taitoja muokata omaa tekstiä - Opitaan lähdekriittisyyttä ja 	<p>L2, L4, L5, L7</p>

		tekijänoikeuksien kunnioittamista	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
<p>T15 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<p>S4 - Eritellään havaintoja kielen rakenteista, rekistereistä ja tyyleistä - Tuotetaan erityylyisiä tekstejä ja havainnoidaan, kuinka kielelliset valinnat vaikuttavat tekstin tyyliin ja sävyyn - Tutustutaan suomen kielen vaihteluun - Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Tutustutaan joihinkin kirjallisuuden alalajeihin, esimerkiksi fantasia-, scifi-, kauhu- ja jännityskirjallisuuteen - Tutustutaan keskeisiin yleisen kirjallisuuden tyylivirtauksiin - Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja ja tutustutaan klassikkokirjallisuuteen - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen ilmenemismuodoista elokuvaan, teatteriin, puhekuulttuuriin ja kirjallisuuteen - Kannustetaan monipuoliseen kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse</p>	<p>L1, L2, L4</p>	
<p>T16 Kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p>	<p>S4 - Eritellään havaintoja kielen rakenteista, rekistereistä ja tyyleistä - Tuotetaan erityylyisiä tekstejä ja havainnoidaan, kuinka kielelliset valinnat vaikuttavat tekstin tyyliin ja sävyyn - Tutustutaan suomen kielen vaihteluun - Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Tutustutaan joihinkin kirjallisuuden alalajeihin, esimerkiksi fantasia-, scifi-, kauhu- ja jännityskirjallisuuteen - Tutustutaan keskeisiin yleisen kirjallisuuden tyylivirtauksiin - Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja ja tutustutaan klassikkokirjallisuuteen - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja</p>	<p>L1, L2, L4</p>	

	sen ilmenemismuodoista elokuvaan, teatteriin, puhekuulttuuriin ja kirjallisuuteen - Kannustetaan monipuoliseen kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse	
T17 Ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	S4 - Eritellään havaintoja kielen rakenteista, rekistereistä ja tyyleistä - Tuotetaan erityylyisiä tekstejä ja havainnoidaan, kuinka kielelliset valinnat vaikuttavat tekstin tyyliin ja sävyyn - Tutustutaan suomen kielen vaihteluun - Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Tutustutaan joihinkin kirjallisuuden alalajeihin, esimerkiksi fantasia-, scifi-, kauhu- ja jännityskirjallisuuteen - Tutustutaan keskeisiin yleisen kirjallisuuden tyylivirtauksiin - Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja ja tutustutaan klassikkokirjallisuuteen - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen ilmenemismuodoista elokuvaan, teatteriin, puhekuulttuuriin ja kirjallisuuteen - Kannustetaan monipuoliseen kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse	L2, L4, L6, L7

Taulukko Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustelee mielipiteensä keskustelussa ja väittelyssä - tunnistaa ja tuottaa erilaisia tekstilajeja ja ymmärtää niiden keskeiset piirteet - tunnistaa keskeisten kirjallisuudenlajien tyylipiirteitä ja valitsee itselleen tarkoituksenmukaista luettavaa - käyttää draaman keinoja ilmaisussaan - osaa eritellä lauseen rakennetta.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1 - Syvennetään taitoa pitää ja havainnollistaa valmisteltuja puhe-esityksiä - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja neuvottelutilanteissa - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Syvennetään tietoa teatterista taidemuotona - Syvennetään kykyä arvioida omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja	L2, L3, L6, L7
T2 Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1 - Syvennetään taitoa pitää ja havainnollistaa valmisteltuja puhe-esityksiä - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja neuvottelutilanteissa - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Syvennetään tietoa teatterista taidemuotona - Syvennetään kykyä arvioida omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja	L1, L2, L3, L7
T3 Ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	S1 - Syvennetään taitoa pitää ja havainnollistaa valmisteltuja puhe-esityksiä - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja neuvottelutilanteissa - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Syvennetään tietoa teatterista taidemuotona - Syvennetään kykyä arvioida omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja	L1, L2, L3, L7
T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä	S1 Harjoitellaan omien vuorovaikutustaitojen ja viestintätapojen arvioimista ja omien kehittämiskohteiden havaitsemista niissä	L1, L2, L6, L7

kehittämisaikoina erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä		
Tekstien tulkitseminen		
T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnaissa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisen kehittämistarpeita	S2 - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen symboliikkaa - Syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta - Syvennetään tekstien tulkinna taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan pohtiviin teksteihin ja niiden piirteisiin - Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä sekä esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja tulkita tekstiä - Syvennetään kaunokirjallisuuden tulkinna taitoja - Vahvistetaan mediakriittisyyttä - Vahvistetaan tiedonhakutaitoja sekä lähdekriittisyyttä - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia	L1, L2, L4
T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2 - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen symboliikkaa - Syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta - Syvennetään tekstien tulkinna taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan pohtiviin teksteihin ja niiden piirteisiin - Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä sekä esitetään kriittisen lukijan	L1, L2, L4, L5

		<p>kysymyksiä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja tulkita tekstiä - Syvennetään kaunokirjallisuuden tulkinnan taitoja - Vahvistetaan mediakriittisyyttä - Vahvistetaan tiedonhakutaitoja sekä lähdekriittisyyttä - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T7</p> <p>Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen symboliikkaa - Syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan pohtiviin teksteihin ja niiden piirteisiin - Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä sekä esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja tulkita tekstiä - Syvennetään kaunokirjallisuuden tulkinnan taitoja - Vahvistetaan mediakriittisyyttä - Vahvistetaan tiedonhakutaitoja sekä lähdekriittisyyttä - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	<p>L1, L2, L4</p>	
<p>T8</p> <p>Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen symboliikkaa - Syvennetään fiktion kielen ja kerronnan 	<p>L2, L4, L5, L6</p>	

<p>tarkoituksenmukaisella tavalla</p>	<p>keinojen tuntemusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan pohtiviin teksteihin ja niiden piirteisiin - Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä sekä esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja tulkita tekstiä - Syvennetään kaunokirjallisuuden tulkinnan taitoja - Vahvistetaan mediakriittisyyttä - Vahvistetaan tiedonhakutaitoja sekä lähdekriittisyyttä - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T9 Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen symboliikkaa - Syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan pohtiviin teksteihin ja niiden piirteisiin - Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä sekä esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja tulkita tekstiä - Syvennetään kaunokirjallisuuden tulkinnan taitoja - Vahvistetaan mediakriittisyyttä - Vahvistetaan tiedonhakutaitoja sekä lähdekriittisyyttä - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa 	<p>L1, L2, L4, L5</p>

	<p>elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisuus kirjallisuusdiplomin suorittamiseen 	
Tekstien tuottaminen		
<p>T10 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Syvennetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Syvennetään taitoa tuottaa pohtivia tekstejä - Syvennetään sanaston ja asiatyylin hallintaa - Syvennetään taitoa tuottaa tekstiä vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Syvennetään taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja sekä valmiita tekstejä - Tiedostetaan kielenhuollon merkitys ja sovelletaan tietämystä omassa teksteissä - Syvennetään taitoa muokata omaa tekstiä - Syvennetään taitoa referoida ja käyttää lähteitä - Opitaan käyttämään viittaustapoja omassa teksteissä 	<p>L2, L4, L5, L7</p>
<p>T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Syvennetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Syvennetään taitoa tuottaa pohtivia tekstejä - Syvennetään sanaston ja asiatyylin hallintaa - Syvennetään taitoa tuottaa tekstiä vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Syvennetään taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja sekä valmiita tekstejä - Tiedostetaan kielenhuollon merkitys ja sovelletaan tietämystä omassa teksteissä - Syvennetään taitoa muokata omaa tekstiä 	<p>L2, L4, L5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään taitoa referoida ja käyttää lähteitä - Opitaan käyttämään viittaustapoja omissa teksteissä 	
<p>T12</p> <p>Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa, rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Syvennetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Syvennetään taitoa tuottaa pohtivia tekstejä - Syvennetään sanaston ja asiatyylin hallintaa - syvennetään taitoa tuottaa tekstiä vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Syvennetään taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja sekä valmiita tekstejä - Tiedostetaan kielenhuollon merkitys ja sovelletaan tietämystä omissa teksteissä - syvennetään taitoa muokata omaa tekstiä - syvennetään taitoa referoida ja käyttää lähteitä - opitaan käyttämään viittaustapoja omissa teksteissä 	<p>L2, L4, L5, L6</p>
<p>T13</p> <p>Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintä-tekniikan käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään lyhenteisiin, vierassanojen oikeinkirjoitukseen ja taivuttamiseen - Syvennetään nominaalimuotojen tuntemusta ja lauseenvastikkeiden käyttöä - Vakiinnutetaan oppilaan tottumus viimeistellä tuottamansa asiatekstit kirjoitetun kielen konventioiden mukaisiksi 	<p>L2, L4, L5, L6</p>
<p>T14</p> <p>Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Syvennetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä 	<p>L2, L4, L5, L7</p>

<p>lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallinta omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<p>piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään taitoa tuottaa pohtivia tekstejä - Syvennetään sanaston ja asiatyylin hallintaa - Syvennetään taitoa tuottaa tekstiä vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Syvennetään taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja sekä valmiita tekstejä - Tiedostetaan kielenhuollon merkitys ja sovelletaan tietämystä omassa teksteissä - Syvennetään taitoa muokata omaa tekstiä - Syvennetään taitoa referoida ja käyttää lähteitä - Opitaan käyttämään viittaustapoja omassa teksteissä 	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
<p>T15 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen ominaispiirteisiin - Tutustutaan kielikuntiin sekä sukukieliin - Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla - Tutustutaan suomen kielen vaiheisiin ja sanaston sekä nimistön kehittymiseen - Tutkitaan tekstejä ja niiden merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Syvennetään ymmärrystä kielellisten valintojen merkityksistä ja seurauksista - Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin - Luetaan nykykirjallisuutta ja klassikkokirjallisuutta - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kansanperinteeseen ja esimerkiksi Kalevalaan - Syvennetään ymmärrystä kulttuurin käsitteestä - Vahvistetaan kielellistä identiteettiä - Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen - Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse 	L1, L2, L4
<p>T16 Kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään,</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen ominaispiirteisiin - Tutustutaan kielikuntiin sekä sukukieliin - Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa 	L1, L2, L4

<p>tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p>	<p>sanaston ja nimistön tasolla</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen vaiheisiin ja sanaston sekä nimistön kehittymiseen - Tutkitaan tekstejä ja niiden merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Syvennetään ymmärrystä kielellisten valintojen merkityksistä ja seurauksista - Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin - Luetaan nykykirjallisuutta ja klassikkokirjallisuutta - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kansanperinteeseen ja esimerkiksi Kalevalaan - Syvennetään ymmärrystä kulttuurin käsitteestä - Vahvistetaan kielellistä identiteettiä - Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen - Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse 	
<p>T17 Ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen ominaispiirteisiin - Tutustutaan kielikuntiin sekä sukukieliin - Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla - Tutustutaan suomen kielen vaiheisiin ja sanaston sekä nimistön kehittymiseen - Tutkitaan tekstejä ja niiden merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Syvennetään ymmärrystä kielellisten valintojen merkityksistä ja seurauksista - Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin - Luetaan nykykirjallisuutta ja klassikkokirjallisuutta - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kansanperinteeseen ja esimerkiksi Kalevalaan - Syvennetään ymmärrystä kulttuurin käsitteestä - Vahvistetaan kielellistä identiteettiä - Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen 	<p>L2, L4, L6, L7</p>

Taulukko Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää tarkoituksenmukaista kieltä erilaisissa puhetilanteissa - erittelee ja tuottaa laajahkoja, pohtivia, kielen konventioita noudattavia asiatekstejä - käyttää monipuolisia tiedonhankintakeinoja tulkitessaan ja tuottaessaan asiatekstejä - tuntee kirjallisuuden historiaa sekä osaa eritellä ja tulkita kaunokirjallisuutta kirjallisuuden käsitteiden avulla - tuottaa sisällöltään monipuolisia fiktiotekstejä - tuntee Suomen kieliolot ja suomen kielen aseman maailman kielten joukossa sekä - kirjakielen kehitysvaiheet ja nykykielen vaihtelun.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan osaaminen kahdeksan
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
<p>T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä</p>	S1	Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.
<p>T2 Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan</p>	S1	Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.
<p>T3 Ohjata oppilasta monipuolistamaan kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa</p>	S1	Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä

viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.			spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puheesityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.
T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.
Tekstien tulkitseminen			
T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.
T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.
T7 Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa,	S2	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien

harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa			kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.
T8 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.
T9 Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.
Tekstien tuottaminen			
T10 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan	S3	Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.

tekstin tuottajana			
T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.
T12 Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.
T13 Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3	Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

<p>T14 Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaus-tapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.</p>	<p>S3</p>	<p>Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä</p>	<p>Oppilas osaa käyttää omassa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.</p>
<p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>			
<p>T15 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<p>S4</p>	<p>Kielitietoisuuden kehittyminen</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.</p>
<p>T16 Kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä</p>	<p>S4</p>	<p>Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen</p>	<p>Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaiheita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden päälaajat ja on lukenut sovitut kirjat.</p>

<p>omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p>			
<p>T17 Ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä in-nostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi</p>	<p>S4</p>	<p>Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa kuvailla äidinkielen merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.</p>

15.4.2 SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus - opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielen-käyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kieli-taitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi tai hänellä on muutoin monikielinen tausta.

Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Mikäli oppilas opiskelee suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan, suomi toisena kielenä -opettaja selvittää yhdessä muiden opettajien kanssa oppilaan kielitaidon tason seitsemännen luokan alussa. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe.

Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Oppilaalle laadittavassa oppimissuunnitelmassa otetaan huomioon oppilaan oppimishistoria. Siinä otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet, jotka ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Tämän selvityksen perusteella päätetään, minkä opetusryhmän tai ryhmien yhteydessä oppilaan S2-opiskelu järjestetään. Opetus voidaan järjestää erillisessä suomi toisena kielenä -ryhmässä tai äidinkielen opetusryhmässä tai osittain näissä molemmissa. Oppilaan kielenoppimisen ja opiskelun edistymistä seurataan ja arvioidaan jatkuvasti ja opetus järjestetään oppilaan opiskelun kannalta tarkoituksenmukaisimmassa ryhmässä.

Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Ajattelun taitoja harjoitellaan etsimällä viestien sisältöjä ja analysoimalla niitä (lukeminen, kuuntelu, kirjallisuuden taidot). Tarkastellaan sisältöjen johdonmukaisuutta, kronologiaa ja kausaalisuutta. Ruoditaan erilaisten tekstien tavoitteita, uskottavuutta ja arvomaailmaa. Syvennetään faktan ja fiktion eron ymmärtämistä, ja perehdytään niiden erilaiseen tehtävään ajattelun tukena. Kielen rakenteisiin ja ryhmittelyihin tutustumalla vahvistetaan analogista ajattelua sekä luokittelun ja hierarkioiden ymmärtämistä. Määrittelyä, tiivistämistä, analysointia ja tulkintaa harjoittelemalla vahvistetaan sekä induktiivista että deduktiivista päättelykykyä. Harjoitellaan mielipiteenmuodostusta ja perustelua.

Monipuolistetaan oppijan tiedonhankinta-, vuorovaikutus- ja opiskelutekstien tuottamis- ja vastaanottotaitoja. Harjaannutaan ratkaisemaan ongelmia sekä yhdessä että itsenäisesti. Kasvetaan vastuuseen omasta oppimisesta. Harjoitellaan sanakirjojen, käännösohjelmien ja oman äidinkielen käyttöä oppimisen tukena.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Harjoitellaan oman ilmaisun muokkaamista sellaiseksi, että se palvelee oppijan tarkoitusta ja tulee ymmärretyksi halutulla tavalla suomenkielisessä kulttuuriympäristössä. Tutustutaan ryhädynamiikkaan, sähköisiin ja painettuihin teksteihin, kirjallisuuden vaiheisiin, tiedonkulkuun, verkkoympäristöihin, verkkokäyttäjän vastuuseen, kirjastoon, elokuvaan ja teatteriin. Harjoitellaan palautteen antamista ja hyödyntämistä sekä erilaisissa viestintätilanteissa toimimista, myös draaman keinoin. Vertaillaan kulttuurisia kokemuksia ja tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Kehitetään kykyä ratkaista ongelmia ja ristiriitoja keskustelun ja neuvottelun keinoin. Opitaan erilaisten sekä asiapitoisten että viihteellisten mediatekstien kriittiseen käyttöön ja etsimään arjessa tarvittavaa tietoa sekä painetuista että sähköisistä lähteistä. Opitaan muistiinpano-tekniikkaa, kielioppaiden ja -neuvonnan ja oikolukutoimintojen käyttöä sekä tietoturvan perusasioita. Harjoitellaan asioinnissa tarvittavia suullisia ja kirjallisia viestintätaitoja, myös oikeinkirjoitusta. Opitaan käyttämään kirjastoa sekä tiedon että viihteen lähteenä. Opitaan arvioimaan omaa kielitaitoa ja sen riittävyttä eri tilanteissa. Vahvistetaan arkikielen hallintaa ja puheen ymmärtämistä.

L4 Monilukutaito:

Harjoitellaan perinteisten tekstimuotojen sekä digitaalisen verkkoympäristön tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoa ja erityispiirteiden ymmärtämistä. Kehitetään taitoa toimia tekstien kanssa erilaisissa tilanteissa ja erilaisia tehtäviä varten. Kehitetään kykyä hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoja eri muodoissa ja erilaisten välineiden avulla tarkoituksenmukaisesti. Kehitetään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä kykyä tunnistaa omia kehittämistarpeitaan.

L5 Tieto- ja viestintätekniikka:

Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Monipuolisessa teksteihin tutustumisessa sekä lukemisen harjoittelussa hyödynnetään myös sähköisiä viestintäkanavia. Omien tekstien tuottamisessa ja julkaisemisessa tutustutaan sähköisiin kanaviin. Osana opiskelua tarjotaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteistyöhön. Kielentuntemuksen harjoittelussa hyödynnetään sähköisiä oppimisympäristöjä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Työelämätaitoja ja yrittäjäyyttä tuodaan esiin yhteistyössä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa mm. vierailut, vierailijat koululla, verkostot. Opitaan prosessien suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä muutoksiin sopeutumista ja loppuun saattamista. Löydetään omia taipumuksia ja vahvuuksia. Faktan ja fiktion suhteeseen syventymällä opitaan ymmärtämään tavoitteiden ja suunnitelmallisen toiminnan yhteys. Tutustutaan suomen kielen ja kirjallisuuden osaamista vaativissa ammateissa tehtävään työhön (esimerkiksi kirjallisuusalan tehtävät, toimittaminen, elokuva-ala, teatterityö, kirjastoala, mainonta, sisällöntuottajat).

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Harjoitellaan monipuolisesti vuorovaikutustaitoja. Kehitetään kykyä toimia tavoitteellisesti, rakentavasti ja eettisesti erilaisissa viestintäympäristöissä. Opitaan etsimään ja vastaanottamaan kriittisesti tietoa ympäröivästä maailmasta ja käymään eri foorumeilla rakentavaa keskustelua esiin nousevista aiheista. Harjoitellaan medialukutaitoa sekä vaikuttavan puheen ja kirjoittamisen keinoja. Perehdytään mainonnassa ja propagandassa käytettäviin keinoihin. Opitaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia toimintatapoja

viestinnässä ja ilmaisussa. Opitaan yhteistyön ja ajatusten jakamisen merkitys kehitykselle ja tulevaisuuden rakentamiselle.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen:

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyyliä ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena:

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1 - Harjoitellaan asiakeskeisiä puhetilanteita tuttujen henkilöiden kanssa; tavoitehakuisia, asiasisältöisiä keskusteluja mm. ongelmanratkaisutilanteissa, haastattelu	L1, L2, L4
T2 Ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1 - Harjoitellaan havainnoimaan omia ja toisten vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja niiden vaikutusta - Tunnistetaan puheen rekistereitä - Havainnoidaan ei-kielellisen viestinnän keinoja vuorovaikutustilanteissa	L2, L4, L5
T3 Kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1 - Tehdään äänenkäyttö- ja improvisaatioharjoituksia - Harjoitellaan havainnollistamista puheesityksissä	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 Ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnaassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin	S2 - Tutustutaan mediateksteihin ja niiden rakenteeseen (esimerkiksi uutinen, tietotekstit, mainos, sarjakuva, tv-sarjat, pelit) - Laajennetaan sana- ja käsitevarastoa erilaisten tekstien avulla - Tunnistetaan kertovan, kuvaavan ja ohjaavan tekstin keskeisiä	L1, L2, L4

merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	tekstilajipiirteitä - Luetaan erilaisia lyhyitä kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi kertomuksia ja novelleja ja opitaan eläytymään luettuun sekä reflektoimaan omia kokemuksia luetun avulla	
T5 Ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2 -Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin - Hankitaan tietoa erilaisista tietolähteistä (painetut ja verkkotekstit) sekä harjoitellaan kriittistä lukemista ja lähteiden luotettavuuden arviointia	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T6 Ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3 - Harjoitellaan erityisesti kuvaavien ja kertovien fiktiotekstien (esimerkiksi kuvaus, kertomus, runo, sarjakuva) rakentamista - Tuotetaan monenlaisia fiktiivisiä tekstejä vaihteittain - Harjoitellaan pienimuotoisten asiatekstien (esim. kirje, sähköpostiviesti, koevastaus, määritelmä, esitelmä, haastattelu, kirjaesittely, lukupäiväkirja, oppimispäiväkirja, selostus, uutinen) tuottamista vaihteittain eri muodoissa (kielelliset, visuaaliset, audiovisuaaliset tuotokset, verkkotekstit) - Harjaannutaan antamaan ja saamaan palautetta, myös vertaispalautetta ja käyttämään sitä apuna tekstien kehittämisessä	L1, L2, L4
T7 Auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3 - Pehdytään kirjoitetun kielen elementteihin, virkkeen rakenteeseen ja merkintätapoihin (lauseke, lause, pää- ja sivulause, virke, kappale) - Tutkitaan suomen kielen sanastoa ilmaisuvälineenä (sanaluokat, sijamuototaivutus, verbityypit, persoona- ja aikamuodot) - Vakiinnutetaan nominien ja verbien astevaihtelun tuntemus - Vakiinnutetaan oikeinkirjoituskäytänteiden tuntemusta ja niiden merkityksen ymmärtämistä (alkukirjain, yhdyssanat, tärkeimmät välimerkit, suora ja epäsuora esitys) - Havainnoidaan puhutun ja kirjoitetun	L2, L3

	kielen eroja - Harjoitellaan lauseen perusjäsenten tuntemusta (subjekti, predikaatti, objekti) - Ilmaistaan asioiden välisiä viittaussuhteita	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T9 Innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4 - Tutustutaan faktan ja fiktion piirteisiin - Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin (proosa, draama, runous) - Tutustutaan nuortenkirjoihin - Tutustutaan kertomisen keinoihin (henkilöt, juoni, miljö, kertoja, aihe, teema) - Ohjataan kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen ja omaehtoiseen tekstien valintaan	L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 Ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5 - Tutustutaan kielenoppimisen osa-alueisiin ja opetellaan arvioimaan oman kielitaidon piirteitä - Harjoitellaan keskustelua ja kirjallista tuottamista sekä vertaispalautteen hyödyntämistä - Vahvistetaan sekä puhutun että kirjoitetun arkikielen hallintaa	L1, L2, L7
T12 Ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5 - Luetaan eri tiedonalojen suppeita asiatekstejä ja vertaillaan niiden sanastoa, rakennetta ja ilmaisutapaa (oppikirjatekstit, lehtitekstit, eri harrastusalojen tekstit)	L1, L4, L6
T13 Kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5 Harjoitellaan sanakirjojen ja käännösohjelmien käyttämistä oppimisen tukena	L1, L5, L6

Taulukko Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
Oppilas - viestii asiakeskeisesti ryhmässä ja yksin

- kertoo lukemastaan lyhyestä kaunokirjallisesta tekstistä
- noudattaa tärkeimpiä oikeakielisyykäytänteitä
- käyttää erilaisia tietolähteitä ja oppimisen apuvälineitä sekä saamaansa palautetta, myös kielitaidon vahvistamisessa
- tuottaa pienimuotoisia asia- ja fiktiotekstejä vaiheittain käyttäen hyväkseen saamaansa palautetta.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1 - Syvennetään keskustelutaitoja - Pidetään valmisteltu puhe-esitys - Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita - Harjoitellaan tunnistamaan ja käyttämään kielellisiä tehokeinoja (esimerkiksi modaalisuus) ja erilaisia rooleja ja kielen rekistereitä vuorovaikutustilanteissa	L1, L2, L4
T2 Ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1 - Harjoitellaan erilaisten puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja (esimerkiksi avainsanat, ydinvirkkeet, muistiinpanotekniikat) sekä kriittistä suhtautumista kuultuun	L2, L4, L5
T3 Kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1 - Harjoitellaan perustelemista ja väittelyä sekä vaikuttavan puheen keinoja - Harjoitellaan tunnistamaan ja käyttämään kielellisiä tehokeinoja, esimerkiksi kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina - Harjoitellaan draaman ilmaisukeinoja	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 Ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti	S2 - Tunnistetaan tekstilajeja ja valitaan niihin sopivia lukustrategioita (esimerkiksi arvostelu, mainos, mielipideteksti, blogit; opetustekstit, uutinen, artikkeli) - Perehdytään kantaa ottavien tekstien tekstilajipiirteisiin	L1, L2, L4

lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin, mm. elokuvaan - Tutustutaan novellin rakenteeseen - Tarkastellaan elokuvakerrontaa ja draaman keinoja - Tutustutaan kielikuviin, symboleihin ja intertekstuaalisuuteen - Laajennetaan asiakielistä sana- ja käsitevarantoa 	
T5 Ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2 <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tunnistamaan vaikuttavan tekstin tavoitteita tekstuaalisten, visuaalisten ja kielellisten piirteiden avulla - Laajennetaan tiedonhakutaitoja 	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T6 Ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3 <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin - Harjoitellaan erityisesti kantaaottavien tekstien rakentamista - Harjoitellaan fiktiivisen tekstin rakentamista - Harjoitellaan käyttämään kielen kuvallisuutta, symboliikkaa ja intertekstuaalisia keinoja - Ilmaistaan tekstien välisiä viittaussuhteita - Harjoitellaan referointia ja muistiinpanotekniikkaa 	L1, L2, L4
T7 Auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3 <ul style="list-style-type: none"> - Jatketaan kertovien ja asiatekstien sanaston ja rakenteiden monipuolistamista Perehdytään puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin Vakiinnutetaan oikeinkirjoitus- ja oikeakielisyysskäytänteitä edelleen (kongruenssi, omistusliitteet, kysyvän sivulauseen käyttö, pilkut, numeraalien taivutus, alkukirjainten ja yhdyssanojen kertaus) - Tutustutaan puhe- ja kirjakielen eroihin - Vakiinnutetaan sijamuoto- ja persoonataivutuksen hallintaa, mm. monikon sijamuodot - Harjoitellaan tekstin sidoskeinojen, mm. konjunktoiden, pronomien ja adverbien käyttöä - Tutustutaan verbien 	L2, L3

	<p>tapaluokkataivutukseen ja muihin suhtautumisen ilmaisutapoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan nominaalimuotoihin ja lauseenvastikkeisiin - Vakiinnutetaan ja syvennetään lauseen ja lausekkeen ja rakenteen tuntemusta (mm. adverbiaali ja eriyttäen predikatiivi) 	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
<p>T8 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<p>S4 - Tutustutaan kirjallisuuden dramatisointiin - Havainnoidaan romanttisen ja realistisen tekstin eroja ja kirjoitusajankohdan vaikutusta tekstissä - Perehdytään sanastollisiin sävyeroihin ja niiden mahdollisuuksiin viestiä viimeisteltäessä</p>	<p>L4</p>
<p>T9 Innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin</p>	<p>S4 Tutustutaan nuorten- ja viihdekirjallisuuden lajeihin (mm. sarjakuva, kauhu-, fantasia-, tieteis- ja rikoskirjallisuuteen sekä romanttiseen viihteeseen) - Tutustutaan novellin rakenteeseen</p>	<p>L2</p>
<p>T10 Auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta</p>	<p>S4 - Tutustutaan kirjaston tarjontaan ja harjoitellaan valitsemaan itselle tarpeellisia tekstejä - Tarkastellaan median toimintaperiaatteita ja harjoitellaan medialukutaitoja</p>	<p>L2</p>
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
<p>T11 Ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä</p>	<p>S5 - Kirjoitetaan eri tiedonalojen tekstejä (esimerkiksi koevastaus, verkkotekstit) - Tunnistetaan kielenoppimisen vaiheet ja opitaan arvioimaan omaa kehittymistä kielenoppijana</p>	<p>L1, L2, L7</p>

näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta		
T12 Ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5 - Luetaan ja eri tiedonalojen asiatekstejä ja vertaillaan niiden sanastoa, rakennetta ja ilmaisutapaa (oppikirja-tekstit, lehtitekstit, eri harrastusalojen tekstit) - Keskustellaan eri tiedonalojen asiateksteistä	L1, L4, L6
T13 Kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5 Harjoitellaan erityyppisten ja eri tiedonalojen tekstien vaatimia lukustrategioita	L1, L5, L6

Taulukko Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
Oppilas <ul style="list-style-type: none"> - perustelee mielipiteensä - tunnistaa ja tuottaa erilaisia tekstilajeja - valitsee itselleen tarkoituksenmukaista luettavaa ja käyttää tekstiin sopivaa lukustrategiaa - erittelee lauseen rakennetta - käyttää kielen tehokeinoja kuten modaalisuutta ja tapaluokkataivutusta.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1 - Harjoitellaan puheen rekisterien tunnistamista ja käyttöä sekä tilannekohtaista vuorovaikutuksen hallintaa - Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita - Harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista sekä itsearviointia	L1, L2, L4

T2 Ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1 Syvennetään erilaisten puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja edelleen	L2, L4, L5
T3 Kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1 - Syvennetään ja laajennetaan keskustelutaitoja edelleen - Pidetään valmisteltu puhe-esitys - Syvennetään draaman käyttöä ilmaisukeinona	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 Ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	S2 - Tutustutaan pohtiviin teksteihin, esimerkiksi esseisiin ja artikkeleihin - Luetaan kaunokirjallisia tekstejä ja tutustutaan kirjallisuuden historian pääpiirteisiin	L1, L2, L4
T5 Ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2 - Syvennetään erilaisten painettujen ja mediateks-tien (mm. sosiaalisen median tekstien) analyysi- ja tulkintataitoja sekä taitoa jakaa kaunokirjallisen tekstin lukukokemus	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T6 Ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3 - Harjoitellaan tekstilajin valintaa vastaanottajan ja tekstin tavoitteiden mukaiseksi - Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamista (muistiinpanojen tekeminen, tiivistäminen, lähteiden käyttö, luettelointi ja lähdeviitteiden merkitseminen)	L1, L2, L4
T7 Auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten	S3 - Jatketaan kaunokirjallisten ja argumentoitujen tekstien tuottamisen harjoittelua - Harjoitellaan eri tekstilajien kieltä ja tyyliä (koevastaus, hakemus, essee,	L2, L3

rakenteiden hallintaa	tutkielma, blogi, tekstiviesti, sähköposti, sosiaalisen median tekstit) - Kerrataan oikeinkirjoituskäytänteitä (esimerkiksi lyhenteet ja vierassanojen oikeinkirjoitus)	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4 - Tutustutaan suomen kielen variaatioon (alue-, puhuja- ja tilannekohtainen vaihtelu, slangit) - Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne- ja muoto-opillisiin sekä lauserakenteen piirteisiin - Tutustutaan suomen kirjakielen syntyyn ja kehitykseen sekä kielen ohjailun periaatteisiin - Perehdytään suomen kielen sanaston kehittymiseen ja muuttumiseen	L4
T9 Innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4 - Tutustutaan maailmankirjallisuuden keskeisiin tyylivirtauksiin sekä varsinkin suomalaisen kansanrunouden ja kirjallisuuden vaiheisiin (myytit, Kalevala, tyyliuunnat 1800-luvulta alkaen) - Harjoitellaan valitsemaan ja lukemaan itselle sopivaa kirjallisuutta, myös tietokirjoja, sekä elokuvia tai teatteriesityksiä - Ohjataan kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen ja omaehtoiseen tekstien valintaan	L2
T10 Auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	S4 - Vertaillaan kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina - Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla - Tutustutaan maailman kielten sukulaisuussuhteisiin, Suomen kielitilanteeseen ja suomen kielen sukukieliin	L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 Ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien	S5 - Arvioidaan oman kielitaidon vahvuuksia, kehitys-kohteita ja riittävyttä erilaisiin tarpeisiin, esimerkiksi jatko-opintoihin - Syvennetään oman äidinkielen käyttöä	L1, L2, L7

tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta	oppimisen tukena - Vakiinnutetaan tapa antaa vertaispalautetta ja käyttää sitä hyväksi	
T12 Ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5 Harjoitellaan eri tieteenalojen tekstien lukemista ja tuottamista (esimerkiksi artikkelit, esseet, koevastaukset, oppikirjatekstit)	L1, L4, L6
T13 Kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5 Hiotaan tiedonhakutaitoja monipuolisesti - Vakiinnutetaan taito suunnitella omia lukuprosesseja ja taito valita tarkoituksenmukainen lukustrategia - Opitaan kielioppaiden ja -neuvonnan ja oikolukutoimintojen käyttöä sekä tietoturvan perusasioita	L1, L5, L6

Taulukko Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää tarkoituksenmukaista kieltä erilaisissa puhe- ja kirjoittamistilanteissa - erittelee ja tuottaa kielen konventioita noudattavia, myös pohtivia asiategstejä - käyttää monipuolisia tiedonhankinta- ja kielen oppimisen keinoja - tuntee kirjallisuuden historian pääpiirteitä sekä osaa eritellä ja tulkita kaunokirjallisuutta - tuntee Suomen kieliolot ja suomen kielen aseman maailman kielten joukossa sekä kirjakielen historiaa ja nykykielen vaihtelun - tunnistaa oman kielitaitonsa vahvuuksia ja kehittämiskohteita.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 Rohkaista oppilasta kehittämään taitoan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan	S1	Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.

vuorovaikutustilanteissa			
T2 Ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1	Ymmärtämistaidot vuoro-vaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.
T3 Kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1	Esiintymistaidot	Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.
Tekstien tulkitseminen			
T4 Ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipillisten vihjeiden perusteella	S2	Tekstilajitaidot tekstien tulkinassa	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksiperiä.
T5 Ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Tekstien tulkinta	Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.
Tekstien tuottaminen			
T6 Ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri	S3	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin

tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä			tekstilajipiirteistä.
T7 Auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3	Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.
T9 Innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4	Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.
T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemyksiään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista	S4	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.

monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta			
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T11 Ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5	Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppi-jana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.
T12 Ohjata oppilasta havainnoi-maan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5	Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

15.4.3 VIERAAT KIELET JA KIELIKASVATUS

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määriteltävä toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielen opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kielenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet englannin kielen opetuksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Ajattelun taitoja harjoitellaan muodostamalla ja kuuntelemalla erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin sopivia englanninkielisiä viestejä. Laajennetaan oppilaiden englannin kielen ymmärrystä tarjoamalla oppilaille monipuolisesti englannin painettua ja audiovisuaalista opiskelumateriaalia oppimisen tueksi. Oppilaita rohkaistaan englannin kielen käyttämiseen ja heitä ohjataan havainnoimaan omassa elinympäristössään näkyvä ja kuuluva englannin kieli. Oppilaita tuetaan ja motivoidaan ottamaan vastuu omasta oppimisestaan osallistamalla heitä englannin kielen opiskelumenetelmien ja tavoitteiden asetteluun.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilaita tutustutetaan englanninkielisen maailman kulttuuriin ominaispiirteisiin ja niiden merkitykseen vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan luokkatovereiden kanssa englannin kielen puheilmiasua ja vahvistetaan vuorovaikutustaitoja painetun ja audiovisuaalisen opiskelumateriaalin avulla.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Harjoitellaan englannin kielen käyttämistä ja tulkitsemistä erilaisissa arkisissa tilanteissa, joita ovat esimerkiksi erilaiset vuorovaikutustilanteet ja ympäristössä olevien merkkien ja opasteiden tulkitseminen.

L4 Monilukutaito:

Kehitetään kykyä löytää englanninkielistä materiaalia eri muodoissa ja erilaisten välineiden avulla sekä muokkaamaan ja tuottamaan sitä monin eri tavoin.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Monipuolisessa teksteihin tutustumisessa, omien tekstien tuottamisessa ja lukemisen harjoittelussa hyödynnetään myös sähköisiä oppimisympäristöjä. Osana opiskelua tarjotaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteistyöhön.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Oppilaita ohjataan huomaamaan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys globalisoituvassa maailmassa. Projektityöskentelyä ja verkostoitumista harjoitellaan koulu-ympäristössä ja mahdollisuuksien mukaan sen ulkopuolella. Tutustutaan ammatteihin ja yritysaloihin, joissa tarvitaan englannin kielen osaamista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen:

Korostetaan kielitaidon merkitystä osallistumisen ja vaikuttamisen välineenä. Harjoitellaan käyttämään englannin kieltä ennakkoluulottomasti ja rohkeasti, mutta samalla sisällön tarkoituksenmukaisuutta ja korrektiutta arvioiden.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T3 Ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa.	L1, L3
Kielenopiskelutaidot		
T4 Rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Harjoitellaan itsearviointia, opiskelutavoitteiden asettamista sekä vastuun kantamista omasta opiskelusta Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä (esim. sanastot) Harjoitellaan puhumaan ja kirjoittamaan virheistä välittämättä	L1, L3
T5 Kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2 Kerrataan alakoulussa tutuksi käyneitä kielenoppimisstrategioita ja harjoitellaan niiden hyödyntämistä itsenäisesti	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 Rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja	L4

	harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutus-tilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	
--	---	--

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 Ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen	S3 Käytetään monipuolisesti eri aikamuotoja.	L5, L6

Taulukko Englannin A-oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - syventää tietämystään kielitiedon peruskäsitteistä - asettaa oppimistavoitteita ja arvioi omaa ja muiden oppimista - viestii rohkeasti oman kielitaidon puitteissa - syventää aiemmin omaksuttuja kieltenopiskelustrategioita ja opettelee soveltamaan niitä itsenäisesti - syventää taitoa viestiä arkielämän tavallisissa tilanteissa - oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti sekä nykyisyyden että menneisyyden aikamuodoissa - laajentaa sanavarastoa eri aihepiireistä - vahvistaa foneettisten merkkien tuntemustaan

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 Edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja, antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämämuodoista, joissa englantia on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.	L1, L2

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T7 Tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3 Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita laajennetaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Tutustutaan kompensatiostrategioihin ja harjoitellaan niiden käyttöä eri tilanteissa	L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista läh-teistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3 Opetellaan tulkitsemaan itselle merkityksellisiä tekstejä oman kielitaidon puitteissa ja hyödyntämään niitä tarkoituksenmukaisesti Tutustutaan eri tekstityyppeihin	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 Ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hy-vään ääntämiseen	S3 Kerrataan peruskielioppia ja opitaan käyttämään konditionaalia. Sovelletaan opittuja taitoja suullisessa ja kirjallisessa viestinnässä Kerrataan ääntämisen perusasioita ja harjoitellaan lauserytimiä ja intonaatiota	L5, L6

Taulukko Englannin A-oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - kartuttaa tietojaan maista, joissa englantia puhutaan - viestii monipuolisista aihepiireistä kompensatiostrategioita käyttäen - hyödyntää erilaisia tekstityyppejä (esimerkiksi yleiskielisiä uutisia eri medioista) - syventää tietämystä englannin kielen rakenteesta ja ääntämyksestä - osaa käyttää konditionaalia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 Edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja, antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.	L1, L2
T2 Kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1 Tutustutaan eri englanninkielisiin toimintaympäristöihin ja hyödynnetään niitä	L1, L2
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 Rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3 Kerrataan mielipiteen ilmaisua ja opitaan mm. työelämään ja opiskeluun liittyvää sanastoa. Näkökulmana on oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti.	L4
T8 Auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3 Kiinnitetään huomiota formaalin ja informaalin kielenkäytön eroihin	L2

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 Ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3 Laajennetaan tietämystä peruskieliopista, esimerkiksi opetellaan käyttämään passiivia.	L5, L6

Taulukko Englannin A-oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa englannin kielen eri variantteja ja ymmärtämään englannin kielen roolia maailmankielenä - ymmärtää ja hyödyntää omaa rooliaan englanninkielisessä toimintaympäristössä - ilmaisee mielipiteensä sekä omaan elämään liittyvistä että yhteiskunnallisista asioista suullisesti ja kirjallisesti - tiedostaa kielen kontekstisidonnaisuutta, esim. kirjoitetun ja puhekielen keskeisiä eroja, ja oppii ymmärtämään viestinnän kulttuurisia piirteitä - hallitsee passiivin käytön - syventää tietämystään englannin kielen rakenteista.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso englannin kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyä kumuloiduvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan osaaminen kahdeksan
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 Edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaille valmiuksia kehittää	S1	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja

kulttuurienvälistä toimintakykyä			kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.
T2 Kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.
T3 Ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot			
T4 Rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T5 Kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan	S2	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi

sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia			käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso B1.1 T6 – T8
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
T7 Tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
T8 Auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuuriin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso B1.1
T9 Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso B1.1
T10 Ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

RUOTSI, B1 -OPPIMÄÄRÄ

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä.

Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä. Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja

tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasaarvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tietoja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltäentuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ruotsin kielen opetuksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Ajattelun taitoja harjoitellaan muodostamalla ja kuuntelemalla erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin sopivia ruotsinkielisiä viestejä. Laajennetaan oppilaiden ruotsin kielen ymmärrystä tarjoamalla oppilaille monipuolisesti painettua ja audiovisuaalista opiskelumateriaalia oppimisen tueksi. Oppilaita rohkaistaan ruotsin kielen käyttämiseen ja heitä ohjataan havainnoimaan omassa elinympäristössään näkyvä ja kuuluva ruotsin kieli. Oppilaita tuetaan ja motivoidaan ottamaan vastuu omasta oppimisestaan osallistamalla heitä ruotsin kielen opiskelumenetelmien ja tavoitteiden asetteluun.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilaita tutustutetaan ruotsin kielen asemaan ja merkitykseen Suomen toisena virallisena kielenä. Oppilaita tutustutetaan Ruotsin kulttuuriin ominaispiirteisiin ja niiden merkitykseen vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan luokkatovereiden kanssa ruotsin kielen puheilmaisuutta ja vahvistetaan vuorovaikutustaitoja painetun ja audiovisuaalisen opiskelumateriaalin avulla. Oppilaita kannustetaan ja rohkaistaan ruotsin kielen puheilmaisuuteen ja kielitaidon karttuessa myös tekstimuotoiseen ilmaisuun.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Harjoitellaan ruotsin kielen käyttämistä ja tulkitsemista erilaisissa arkisissa tilanteissa, joita ovat esimerkiksi erilaiset vuorovaikutustilanteet ja ympäristössä olevien merkkien ja opasteiden tulkitseminen.

L4 Monilukutaito:

Kehitetään kykyä löytää ruotsinkielistä materiaalia eri muodoissa ja erilaisten välineiden avulla sekä muokata ja tuottaa sitä monin eri tavoin.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Monipuolisessa teksteihin tutustumisessa, omien tekstien tuottamisessa ja lukemisen harjoittelussa hyödynnetään myös sähköisiä oppimisympäristöjä. Osana opiskelua tarjotaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteistyöhön.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Oppilaita ohjataan huomaamaan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys globalisoituvassa maailmassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen:

Korostetaan kielitaidon merkitystä osallistumisen ja vaikuttamisen välineenä. Harjoitellaan käyttämään ruotsin kieltä ennakkoluulottomasti ja rohkeasti, mutta samalla sisällön tarkoituksenmukaisuutta ja korrektiutta arvioiden.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä,

ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Ruotsin B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen, S1		
T1 Ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	Tutustutaan niihin suomen- ja ruotsiruotsin kielellisiin ja kulttuurisiin eroihin, joita käsiteltävissä aihepiireissä tulee esille.	L2, L5
T2 Ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita ruotsin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa.	L1, L4
Kielenopiskelutaidot, S2		
T3 Rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Harjoitellaan itsearviointia, opiskelutavoitteiden asettamista sekä vastuun kantamista omasta opiskelusta	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, S3		
T5 Järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	Harjoitellaan viestintätilanteita suullisesti ja kirjallisesti yksin, pareittain ja ryhmissä monin eri tavoin oppilaiden toiveiden ja edellytysten mukaan. Aiheena esim. erilaiset ostotilanteet sekä tienneuvonta.	L4

T6 Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Harjoitellaan puhumaan ja kirjoittamaan virheistä välittämättä	L2, L4
T7 Auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Opetellaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa tarvittavia ilmauksia.	L2, L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä, S3		
T9 Tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Harjoitellaan tekstejä apuna käyttäen suullisia vuorovaikutustilanteita. Tilanteita voidaan harjoitella lisäksi kirjallisesti.	L4, L5

Taulukko ruotsin B1-oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - syventää tietämystään kielitiedon peruskäsitteistä - asettaa oppimistavoitteita ja arvioi omaa ja muiden oppimista - viestii rohkeasti oman kielitaidon puitteissa - syventää aiemmin omaksuttuja kieltenopiskelustrategioita ja opettelee soveltamaan niitä itsenäisesti - viestii arkielämän kielenkäyttötilanteissa - viestii suullisesti ja kirjallisesti sekä nykyisyyden että menneisyyden aikamuodoissa - laajentaa sanavarastoa eri aihepiireistä

Ruotsin B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen, S1		
T1 Ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	Syvennetään tietoa Pohjoismaista ja pohjoismaisista kielistä.	L2, L5

T2 Ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita ruotsin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa.	L1, L4
Kielenopiskelutaidot, S2		
T3 Rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Harjoitellaan itsearviointia, opiskelutavoitteiden asettamista sekä vastuun kantamista omasta opiskelusta.	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, S3		
T5 Järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	Harjoitellaan erilaisilla harjoituksilla viestintätilanteita sekä kertomaan nuoren elämään liittyvistä aiheista. Aiheita mm. mielipiteen ilmaisu, sairaudet, sää, ympäristö, rahan käyttö, kotityöt ja sosiaalisen median käyttö.	L4
T6 Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Harjoitellaan puhumaan ja kirjoittamaan virheistä välittämättä	L2, L4
T7 Auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Harjoitellaan kielenkäyttötilanteissa tarvittavia ilmauksia ja sanastoa.	L2, L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä, S3		
T9 Tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin	Jatketaan tekstejä apuna käyttäen suullisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua. Tilanteita voidaan harjoitella lisäksi kirjallisesti	L4, L5

rakenteisiin		
--------------	--	--

Taulukko ruotsin B1-oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - syventää tietämystään kielitiedon peruskäsitteistä - asettaa oppimistavoitteita ja arvioi omaa ja muiden oppimista - viestii rohkeasti oman kielitaidon puitteissa - syventää aiemmin omaksuttuja kieltenopiskelustrategioita ja opettelee soveltamaan niitä itsenäisesti - harjoittelee taitoa viestiä arkielämän kielenkäyttötilanteissa - oppii tuntemaan Pohjoismaita ja niiden kieliä ja kulttuuria - laajentaa sanavarastoa eri aihepiireistä - oppii vertailemaan asioita - oppii käyttämään sivulauseita

Ruotsin B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen, S1		
T1 Ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen keliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	Syvennetään tietämystä suomenruotsalaisista ja suomenruotsin erityispiirteistä. Tutustutaan opiskelu- ja työmahdollisuuksiin Pohjoismaissa.	L2, L5
T2 Ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita ruotsin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa.	L1, L4
Kielenopiskelutaidot, S2		
T4 Kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin	Tutustutaan ruotsin kielen käyttö- ja opiskelumahdollisuuksiin jatko-opinnoissa ja työelämässä	L2, L7

kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.		
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, S3		
T6 Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Harjoitellaan tekstien tuottamista sekä kuullun- ja tekstinymmärtämiseen liittyviä strategioita.	L2, L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä, S3		
T8 Rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Syvennetään tekstien ymmärtävää lukemista erilaisilla luetun ymmärtämistä mittaavilla tehtävillä. Teksteinä voidaan käyttää esim. vanhoja valtakunnallisia tekstejä sekä oppilaiden jatko-opintoihin liittyviä tekstejä.	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä, S3		
T9 Tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Syvennetään lyhyiden tekstien tuottamista.	L4, L5

Ruotsin B1-oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - syventää tietämystään kielitiedon peruskäsitteistä - arvioi omaa osaamistaan suhteessa valtakunnallisiin arvosanan 8 tavoitteisiin - viestii rohkeasti oman kielitaidon puitteissa - syventää aiemmin omaksuttuja kielenopiskelustrategioita ja opettelee soveltamaan niitä itsenäisesti - oppii ymmärtämään suomenruotsalaisen kulttuurin osana Suomea - laajentaa sanavarastoa omaan tulevaisuuteensa liittyvistä aihepiireistä

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kielisiin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistetaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppiaineen valtakunnallisiin ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyi kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1	Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot			
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia	S2	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi

käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.			käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A1.3 T6 – T8
T5 Järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T6 Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein
T7 Auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearviointin perusteella
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.3
T8 Rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.

			Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.3
T9 Tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi..

VALINNAINEN B2 -SAKSA

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet saksan kielen opetuksessa vuosiluokilla 8-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Ajattelun taitoja harjoitellaan muodostamalla ja kuuntelemalla erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin sopivia saksankielisiä viestejä. Laajennetaan oppilaiden saksan kielen ymmärrystä tarjoamalla oppilaille monipuolisesti saksan painettua ja

audiovisuaalista opiskelumateriaalia oppimisen tueksi. Oppilaita rohkaistaan saksan kielen käyttämiseen ja heitä ohjataan havainnoimaan omassa elinympäristössään näkyvä ja kuuluva saksan kieli. Oppilaita tuetaan ja motivoidaan ottamaan vastuu omasta oppimisestaan osallistamalla heitä saksan kielen opiskelumenetelmien ja tavoitteiden asetteluun.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilaita tutustutetaan saksankielisen maailman kulttuurisiin ominaispiirteisiin ja niiden merkitykseen vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan luokkatovereiden kanssa saksan kielen puheilmaisua ja vahvistetaan vuorovaikutustaitoja painetun ja audiovisuaalisen opiskelumateriaalin avulla. Oppilaita kannustetaan ja rohkaistaan saksan kielen puheilmaisuun ja kielitaidon karttuessa myös tekstimuotoiseen ilmaisuun.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Harjoitellaan saksan kielen käyttämistä ja tulkitsemistä erilaisissa arkisissa tilanteissa.

L4 Monilukutaito:

Kehitetään kykyä löytää saksankielistä materiaalia eri muodoissa ja erilaisten välineiden avulla sekä muokkaamaan ja tuottamaan sitä monin eri tavoin.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Monipuolisessa teksteihin tutustumisessa, omien tekstien tuottamisessa ja lukemisen harjoittelussa hyödynnetään myös sähköisiä oppimisympäristöjä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Oppilaita ohjataan huomaamaan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys globalisoituvassa maailmassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Korostetaan kielitaidon merkitystä osallistumisen ja vaikuttamisen välineenä. Harjoitellaan käyttämään saksan kieltä ennakkoluulottomasti ja rohkeasti, mutta samalla sisällön tarkoituksenmukaisuutta ja korrektiutta arvioiden.

Vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 8-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet

Saksan B2-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 8–9.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen, S1		
T1 Auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä	Tutkitaan saksan kielelle tyypillisiä piirteitä vertaamalla niitä englannin ja ruotsin kieliin sekä muihin mahdollisiin sukukieliin. Tutustutaan saksan kielen levinneisyyteen ja saksankieliseen kulttuuriin sekä sen vaikutukseen omaan kulttuuriin ja kieleen. Oppilas oppii aktiivisesti arvioimaan opiskeluaan. Oppilas ymmärtää kielitaidon ja kielen opiskelutaitojen merkityksen opintoihin ja työhön liittyvissä mahdollisuuksissa. Oppilas oppii havaitsemaan saksalaisen ja suomalaisen kulttuurin välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä.	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot, S2		
T2	Oppilas oppii tunnistamaan omat	L3

Rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	tehokkaimmiksi osoittautuvat kielenoppimistapansa ja arvioimaan omaa suoritustaan ja tuotostaan sekä antamaan vertaispalautetta. Kannustetaan oppilasta omaan harrastuneisuuteen saksan kielen opiskelussa ja mahdollisuuksien mukaan käytetään hyväksi lähialueen kontakteja saksankieliseen toimintaympäristöön (esim. yritykset, vaihto-opiskelijat ym.). Motivoidaan oppilasta syventämään kielitaitoaan jatko-opinnoissa.	
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, S3		
T3 Järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	Harjoitellaan arkipäiväisiä kielenkäyttötilanteita saksaksi keskittyen oppilaille läheisiin aihepiireihin ja otetaan huomioon oppilaiden omia mielenkiinnon kohteita. Kielenkäyttötilanteissa kiinnitetään erityistä huomiota saksan kielen ääntämisen ja kirjoittamisen erityispiirteisiin sekä saksalaisen kielialueen erilaisiin variantteihin.	L4
T4 Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Harjoitellaan arkipäiväisiä kielenkäyttötilanteita saksaksi keskittyen oppilaille läheisiin aihepiireihin ja otetaan huomioon oppilaiden omia mielenkiinnon kohteita. Kielenkäyttötilanteissa kiinnitetään erityistä huomiota saksan kielen ääntämisen ja kirjoittamisen erityispiirteisiin sekä saksalaisen kielialueen erilaisiin variantteihin.	L4
T5 Auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Harjoitellaan arkipäiväisiä kielenkäyttötilanteita saksaksi keskittyen oppilaille läheisiin aihepiireihin ja otetaan huomioon oppilaiden omia mielenkiinnon kohteita. Kielenkäyttötilanteissa kiinnitetään erityistä huomiota saksan kielen ääntämisen ja kirjoittamisen erityispiirteisiin sekä saksalaisen kielialueen erilaisiin variantteihin.	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä, S3		
T6 Rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia	Harjoitellaan arkipäiväisiä kielenkäyttötilanteita saksaksi keskittyen oppilaille läheisiin aihepiireihin ja otetaan huomioon oppilaiden omia mielenkiinnon	L4

puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	kohteita.	
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä, S3		
T7 Tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Harjoitellaan arkipäiväisiä kielenkäyttötilanteita. Kielenkäyttötilanteissa kiinnitetään erityistä huomiota saksan kielen ääntämisen ja kirjoittamisen erityispiirteisiin sekä saksalaisen kielialueen erilaisiin variantteihin.	L5
Oppimisen tavoitteet		
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - osaa ja ymmärtää saksan kieltä B2-kielelle asetettujen taitotasovaatimusten mukaisesti - osaa kuvailla omaa saksan kielen osaamistaan realistisesti - tuntee saksan kielen ominaispiirteet ja osaa verrata niitä muihin osaamiinsa kieliin - osaa verrata saksankielistä kulttuuria omaansa - tiedostaa saksan kielen käyttömahdollisuudet ja on kiinnostunut jatkamaan saksan kielen opintoja jatko-opinnoissa 		

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun

suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vieraan kielen B2-oppimäärän päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 Auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon / joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opiskeltavan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.
Kielenopiskelutaidot			
T2 rohkaista oppilasta	S2	Tavoitteiden	Oppilas osaa arvioida omia

näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella		asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa	S3		Taitotaso A1.3
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutuserilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.3
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä

puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä			ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.2
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

VALINNAINEN B2 -RANSKA

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehityksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Ranskan kielen opetuksessa pyritään monipuolistamaan oppilaan kielitaitoa ja lisäämään oppilaan jatko-opintovalmiuksia. Ranskan opetusta pyritään integroimaan muiden aineiden opetukseen ja mahdollisuuksien mukaan monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin.

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kielisiin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L5

Vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät

siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

Verrataan ranskan kieltä ja kulttuuria oppilaan omaan äidinkieleen ja kulttuuriin sekä aiemmin opittuihin kieliin. Tuetaan myönteisen suhtautumisen muodostumista opiskeltavaan kieleen ja sen kulttuuriin.

S2 Kielenopiskelutaidot: Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta. Kielenopiskelutaitoja opitaan vuorovaikutustilanteissa ja vertaisoppimisen kautta. Harjoitellaan erilaisia opiskelustrategioita ja käytetään hyväksi jo omaksuttuja kielenoppimistapoja. Ohjataan oppilasta rakentavaan ja suunnitelmalliseen itse- ja vertaisarviointiin. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa eri lähteistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä. Harjoitellaan pienimuotoisia jokapäiväisiä viestintätilanteita ranskaksi. Opetellaan ymmärtämään tuttuja sanoja ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Ääntämisen erityispiirteisiin sekä muihin kielen suulliseen ilmaisuun liittyviin seikkoihin kiinnitetään erityistä huomioita ja niitä harjoitellaan monipuolisesti. Kieliopin ja sanaston opiskelu pohjautuu käytännön tilanteisiin. Opastetaan oppijaa käyttämään ranskan kielen erikoismerkkejä myös tietokoneella kirjoitettaessa.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Oppilaita kannustetaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään tietotekniikkaa ja sosiaalista mediaa opiskelunsa tukena sekä kansainvälisen yhteydenpidon keinoina. Oppilaita tuetaan omatoimisessa ongelmanratkaisussa ja tiedonhaussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Ohjataan oppilasta etsimään itselleen sopivia kielenoppimistyylejä ja tunnistamaan vahvuutensa. Lisäksi pyritään mahdollistamaan eteneminen omaan tahtiin.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehitty kumuloiduvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Jatkuvalla arvioinnilla tuetaan oppijan itsetuntemusta vieraan kielen käyttäjänä ja pyritään vahvistamaan hänen luottamustaan kielitaidon kehittymiseen. Arviointi kohdistuu kaikkiin kielitaidon osa-alueisiin.

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon / joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opiskeltavan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.
Kielenopiskelutaidot			
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa	S3		Taitotaso A1.3
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

vuorovaikutusta			
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.3
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.2
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

15.4.4 MATEMATIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvausta matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 7-9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa kaikkia aineita koskevat laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet ovat:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Näiden tavoitteiden tarkempi kuvaus löytyy luvusta 15.2 vuoden 2014 perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä.

Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalityyppisiin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosenttien käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra:

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomien käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vakiinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria:

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislauseetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala. Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja

kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiä arvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Matematiikan oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1,S2,S3, S5	L1, L3, L5
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1,S2,S3, S5	L3, L7
Työskentelyn taidot		
T3 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1,S2,S3, S5	L1, L4
T4 Kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1,S2,S3, S5	L1, L2, L4, L5
T5 Tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1,S2,S3, S5	L1, L3, L4, L5, L6

T6 Ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1,S2,S3, S5	L1, L3, L4, L6
T7 Rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1,S2,S3, S5	L1 - L7
T8 Ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4	L1, L4, L5
T9 Opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1,S2,S3, S5	L5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T10 Ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2 Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista.	L1, L3, L4
T11 Ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2 Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.	L1, L4
T12	S2	L1, L4

Tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin	Lukualuetta laajennetaan reaalitylukuihin.	
T13 Tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystä prosenttilaskennasta	S2 Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla.	L1, L3, L6
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3 Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä.	L1, L4
T15 Ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3 Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua.	L1, L4, L5
T16 Tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5 Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.	L1, L4, L5
T17 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5 Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia.	L1, L4, L5
T18 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5 Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.	L1, L4
T20 Ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia	S1 (kokonaisuudessaan)	L1, L4, L5, L6

ongelmien ratkaisemiseen		
--------------------------	--	--

Matematiikan oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 – S5	L1, L3, L5
T2 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1 – S5	L3, L7
Työskentelyn taidot		
T3 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1 – S5	L1, L4
T4 Kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1 – S5	L1, L2, L4, L5
T5 Tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1 – S5	L1, L3, L4, L5, L6
T6 Ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti	S1 – S5	L1, L3, L4, L6

tuloksen mielekkyyttä		
T7 Rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1 – S5	L1 - L7
T8 Ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4	L1, L4, L5
T9 Opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 – S5	L5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T10 Ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2 Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen.	L1, L3, L4
T11 Ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2 Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.	L1, L4
T12 Tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin	S2 Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.	L1, L4
T13 Tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2, S5 Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja	L1, L3, L6

	vertailuprosentti.	
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3, S4 Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.	L1, L4
T15 Ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4 Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä.	L1, L4, L5
T16 Tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5 Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.	L1, L4, L5
T17 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5 Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.	L1, L4, L5
T18 Kannustaa oppilasta	S5 Harjoitellaan geometrista konstruointia.	L1, L4

kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia		
T20 Ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1 (kokonaisuudessaan)	L1, L4, L5, L6

Matematiikan oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1,S3,S4,S5,S6	L1, L3, L5
T2 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1,S3,S4,S5,S6	L3, L7
Työskentelyn taidot		
T3 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1,S3,S4,S5,S6	L1, L4
T4 Kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1,S3,S4,S5,S6	L1, L2, L4, L5
T5 Tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien	S1,S3,S4,S5,S6	L1, L3, L4, L5, L6

ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä		
T6 Ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1,S3,S4,S5,S6	L1, L3, L4, L6
T7 Rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1,S3,S4,S5,S6	L1 - L7
T8 Ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9 Opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 - S6	L5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T10 Ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1	L1, L3, L4
T11 Ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2 Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon eroista sekä pyöristämisestä.	L1, L4
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään	S3, S4 Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.	L1, L4

yhtälönratkaisutaitojaan		
T15 Ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkittamista ja tuottamista	S3, S4 Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.	L1, L4, L5
T16 Tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5 Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.	L1, L4, L5
T17 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5 Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita.	L1, L4, L5
T18 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5 Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.	L1, L4
T19 Ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6 Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.	L3, L4, L5

T20 Ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1 (kokonaisuudessaan)	L1, L4, L5, L6
--	-------------------------------	-----------------------

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaa matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoa ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso matematiikan valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Matematiikassa oppilaan osaaminen kehittyy eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 - S6		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1 - S6	Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.
Työskentelyn taidot			
T3 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1 - S6	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.
T4 Kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1 - S6	Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.
T5 Tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1 - S6	Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.
T6 Ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan	S1 - S6	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

kriittisesti tuloksen mielekkyyttä			
T7 Rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1 - S6	Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä
T8 Ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa
T9 Opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 - S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T10 Ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa
T11 Ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla
T12 Tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityyppisiin	S2	Lukukäsite	Oppilas tunnistaa reaalityyppiset ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia
T13 Tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään	S2, S6	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas osaa kertoa prosentin käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden,

prosenttilaskennasta			prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa.
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3, S4	Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päättelämällä tai symbolisesti.
T15 Ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.
T16 Tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä
T17 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.
T18 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.
T19 Ohjata oppilasta määrittämään	S6	Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä

tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä			esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.
T20 Ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen.	S1	Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

15.4.5 BIOLOGIA

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet biologiassa vuosiluokille 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Biologiassa keskeistä on saada tietoa elämän eri ilmiöistä. Ilmiöiden hahmottamisessa käytetään apuna esimerkiksi biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Lisäksi

harjoitellaan erilaisten tietolähteiden käyttöä ja tietojen soveltamista. Tavoitteena on ymmärtää prosesseja ja kokonaisuuksia.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään. Tavoitteena on oppia tuntemaan ja arvostamaan omaa elinympäristöä ja toimimaan kestävän kehityksen mukaisesti sekä oppia tarkastelemaan asioita erilaisista näkökulmista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppisisältöihin kuuluvat aiheet liittyvät terveyteen, turvallisuuteen, ihmissuhteisiin sekä oman kulutuksen ja kestävän talouden ymmärtämiseen. Tavoitteena on harjoitella arjessa tarvittavia taitoja ja pohtia oman toiminnan vaikutusta omaan ja muiden ihmisten elämään. Tavoitteena on harjoitella myös sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja. Tavoitteena on kestävä elämäntapa.

L4 Monilukutaito:

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään. Oppilaat oppivat käyttämään, tulkitsemaan ja soveltamaan biologialle tyypillisiä tietolähteitä. Tavoitteena on kriittinen tiedon käyttö ja eri tietolähteistä peräisin olevan tiedon yhdisteleminen. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä kysymyksiä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Käytännön tv-taitoja harjoitellaan osana omaa tuottamista itsenäisesti ja ryhmissä. Opiskelussa harjoitellaan monipuolista tietolähteiden käyttöä. Lähdekritiikkiä ja löydetyn tiedon arviointia harjoitellaan osana työskentelyä. Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa. Opetuksessa korostuvat oppilaiden oma aktiivisuus ja itselle sopivien työskentelytapojen löytäminen.

L6 Työelämän taidot ja yrittäjäjys:

Oppilaat saavat kokemuksia ryhmätöistä, projektityöskentelystä ja verkostoitumisesta. Oppilaille tarjotaan mahdollisimman laaja-alainen kuva biologian alan eri ammateista. Oppilaita ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Harjoitellaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Harjoitusten, kuten ryhmätöiden, kautta opitaan ilmaisemaan omia näkemyksiä rakentavalla tavalla. Lisäksi oppi ja ymmärrys eri eliölajeista ja luonnonvarojen riittävydestä lisää luonnon arvostusta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys

paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Tavoitteena on kestävä tulevaisuuden rakentaminen.

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) on sisällytetty muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus:

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön:

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta:

Sisällöt painottuvat suomalaisten ekosysteemien rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja lajien välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?:

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Perehdytään eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta:

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävä käytön ekologiaa, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävä tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Biologian opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T1 Ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1, S2 Retkeillään koulun lähiympäristössä mahdollisuuksien mukaan ja toteutetaan pienimuotoinen tutkimus S3 Ekosysteemin rakenne ja toiminta	L1, L3, L4, L5
T2 Auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S3 Sisällöt kuten tavoitteessa T1	L1, L4, L5
T3 Ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1, S2 Sisällöt kuten tavoitteessa T1 S6 Luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen merkitys	L4, L7
T4 Ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseräiteitä	S4 Evoluution peruseräite	L1
Biologian taidot		
T7 Ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1 Tehdään havaintoja maastossa, kirjataan havaintoja ja analysoidaan tuloksia Rohkaistaan oppilaita tekemään johtopäätöksiä	L1, L4, L5
T8 Opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2 Käytetään tutkimuksen tekoon tarvittavaa välineistöä sekä sähköisiä oppimateriaaleja Sisällöt kuten tavoitteessa T1	L1, L5

T10 Ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1-S3 Sisällöt kuten tavoitteessa T1	L1, L5
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T12 Innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoutta	S4 Luontoherkkyys, empatia muita lajeja kohtaan sekä vastuu ympäristöstä ja luonnon kunnioittaminen Pohditaan omia valintoja	L7

Biologian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
Oppilas <ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää mitä biologia on ja mitä se tutkii - osaa eliökunnan ja ekosysteemin rakenteen ja toiminnan - tunnistaa ekosysteemien peruslajistoa ja osaa kertoa eri lajien elinpaikkavaatimuksista - osaa käyttää perustutkimusvälineitä, ja osaa tutkimuksen teon peruseräatteen - ymmärtää ihmisen ja luonnon välistä suhdetta - ymmärtää evoluution peruseräatteen - osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä ja osaa esittää perusteltuja päätelmiä - osaa perustella miten toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) on sisällytetty muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus: Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön: Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta: Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja muista ekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja lajien välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?: Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta: Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Biologian opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T1 Ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1 Retkeillään koulun lähiympäristössä ja toteutetaan metsiin ja mahdollisesti soihin liittyviä tutkimuksia sekä maastossa että luokassa Koostetaan eliökokoelma S3 Metsäluonnon tavallisimmat lajit Metsätyyppien vertailu	L4, L5
T2 Auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1-S3 Sisällöt kuten tavoitteessa T1	L4, L5
T3 Ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys	S1-S3 Sisällöt kuten tavoitteessa T1 S4 Luontoherkkyys ja empatia muita lajeja kohtaan	L4, L7

luonnon monimuotoisuudelle	S6 Tutustutaan metsien monimuotoisuuteen ja niiden kestävään käyttöön	
T6 Ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys	S6 Jokamiehenoikeudet ja -velvollisuudet Luonnonsuojelu	L4, L7
Biologian taidot		
T7 Ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1 Tehdään havaintoja maastossa ja kirjataan havaintoja sekä analysoidaan tuloksia Rohkaistaan oppilaita tekemään johtopäätöksiä	L1
T8 Opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1 Sisällöt kuten tavoitteessa T1	L1, L5
T9 Tavoitteena on ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1 Sisällöt kuten tavoitteessa T1 S1, S3 Kasvatetaan kasveja ja seurataan niiden kehitystä	L5, L6, L7
T10 Ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1 Tutustutaan ja tutkitaan mahdollisuuksien mukaan lähimetsää ja -suota sekä kaupunkiympäristöä ja analysoidaan saatuja tuloksia	L1, L5
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T12 Innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä	S1 Tutkitaan lähiluontoa Vahvistetaan lajintuntemusta	L7

kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoutta	<p>S4 Luontoherkkyys ja empatia muita lajeja kohtaan</p> <p>S6 Metsien suojelu, kestävä käyttö ja biotalouden mahdollisuudet</p>	
T13 Ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	<p>S2, S3, S4, S6</p> <p>Sisällöt kuten tavoitteissa T3, T6 ja T12</p>	L7
T14 Innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	<p>S2, S3, S4, S6</p> <p>Sisällöt kuten tavoitteissa T3, T6 ja T12</p>	

Biologian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - osaa metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan - tuntee metsä- ja suoluonnon peruslajiston - osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemin toiminnalle - osaa pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle - osaa tehdä havaintoja ja pienimuotoisia tutkimuksia ja työskennellä turvallisesti sekä maastossa että sisätiloissa - osaa koostaa eliökokoelman - osaa käyttää biologian peruskäsitteitä - ymmärtää luonnonvarojen rajallisuuden ja tuntee kestävän elämäntavan perusteet - osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja tehdä perusteltuja päätelmiä - osaa esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) on sisällytetty muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus:

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S4 Mitä elämä on?:

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen:

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta:

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävä käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävä tulevaisuuden kannalta.

Biologian opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T2 Auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1 Oman elimistön tutkiminen S4, S5 Elimistön rakenteen ja toiminnan sekä perinnöllisyyden perusteiden ymmärtäminen Ihmisen kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavat tekijät	L1, L4, L5
T4 Ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita	S4, S5 Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteet	L1

T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5 Sisällöt kuten tavoitteessa T2	L3
T7 Ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1, S5 Tulosten analysointi ja johtopäätösten teko mittausten ja näytteiden pohjalta	L1
Biologian taidot		
T8 Opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1 Sisällöt kuten tavoitteessa T2 Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa	L1, L5
T10 Ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1 Sisällöt kuten tavoitteessa T2	L1, L5
T11 Tavoitteena on kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6 Omien valintojen merkityksen ymmärtäminen itselle ja ympäristölle Kestävän kehityksen periaatteiden merkitys tuleville sukupolville	L2, L3, L7
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T13 Tavoitteena ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6 Sisällöt kuten tavoitteessa T11	L7
T14 Tavoitteena on innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6 Sisällöt kuten tavoitteessa T11	L5, L7

Biologian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - osaa ihmisen perusrakenteen ja elintoiminnot - osaa perinnöllisyyden ja evoluution perusteet - osaa käyttää biologisia tutkimusvälineitä ja osaa tehdä niiden avulla pienimuotoisia tutkimuksia - osaa käyttää biologialle ominaisia käsitteitä - tiedostaa omien valintojen merkityksen omalle ja ympäristön hyvinvoinnille - osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilailla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevissa oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä.

Tavoitteena on mahdollistaa biologisen tutkimuksen tekoa oikeaoppisesti. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinassa ja esittämisessä.

Biologiassa hyödynnetään lähiympäristöä tutkimuskohteena ja näytteidenottopaikkana. Näytteitä tutkitaan ja tunnistetaan sekä maastossa että luokassa.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa.

Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Samalla pyritään herättämään oppilaiden kiinnostus luontoon ja vastuullinen suhtautuminen elinympäristöön. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä

tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso biologian valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Biologian päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 Ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1-S4, S6	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Oppilas osaa kuvata

			monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle.
T2 Auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1-S5	Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.
T3 Ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1-S4, S6	Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.
T4 Ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita	S1, S4, S5	Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilönkehityksessä. Oppilas osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla

			evoluution tuloksena.
T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmiselimistön perusrakenteita ja elintoimintoja sekä osaa selostaa ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteita.
T6 Ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys	S6	Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävän elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.
T7 Ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-S6	Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.
T8 Opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja	S1-S5	Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti

tieto- ja viestintäteknologiaa			laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.
T9 Ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1-S4, S6	Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen.
T10 Ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1-S6	Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.
T11 Kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.
T12 Innostaa oppilasta	S1-S6	Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden	Oppilaan osaa perustella esimerkkien

syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta		merkityksen hahmottaminen	avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.
T13 Ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.
T14 Innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	Kestäväen tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi.

15.4.6 MAANTIETO

Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikkoon. Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta. Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämämaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia.

Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa. Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävästä kehityksestä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet maantiedossa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Maantiedon oppisisällöt rakentuvat monitieteiselle pohjalle. Tavoitteena on saada tietoa erilaisista ilmiöistä ja osata esittää tietoa erilaisten havainnollistavien materiaalien avulla. Apuna käytetään erilaisia tietolähteitä. Tietojen yhdistäminen laajemmaksi kokonaisuudeksi avartaa oppilaan ymmärrystä kokonaisvaltaisista asioista ja niiden taustalla olevista ilmiöistä.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään. Tavoitteena on saada oppilaassa syntymään myönteinen suhtautuminen eri kulttuureihin. Lisäksi opitaan tietoja ja taitoja hyvistä tavoista ja pyritään oman kulttuuriperinnön arvostamiseen.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Oppisisältöihin

kuuluvat aiheet liittyvät terveyteen, turvallisuuteen, ihmissuhteisiin ja oman kulutuksen ja kestävän talouden ymmärtämiseen. Oppilas harjoittelee samalla sosiaalisia taitojaan ja tunnetaitojaan.

L4 Monilukutaito:

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Medialukutaitoa harjoitellaan maantietoon liittyvien ilmiöiden opiskelun ohella. Oppilaat oppivat käyttämään, tulkitsemaan ja soveltamaan maantiedolle tyypillisiä tietolähteitä. Tavoitteena on kriittinen tiedon käyttö ja eri tietolähteistä peräisin olevan tiedon yhdisteleminen. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä kysymyksiä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Käytännön tv-taitoja harjoitellaan osana omaa tuottamista itsenäisesti ja ryhmissä. Opiskelussa harjoitellaan monipuolista tietolähteiden käyttöä. Lähdekritiikkiä ja löydetyn tiedon arviointia harjoitellaan osana työskentelyä. Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa. Opetuksessa korostuvat oppilaiden oma aktiivisuus ja itselle sopivien työskentelytapojen löytäminen.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Oppilaat saavat kokemuksia ryhmätöistä, projektityöskentelystä ja verkostoitumisesta. Oppilaille tarjotaan mahdollisimman laaja-alainen kuva maantieteen alan eri ammateista. Oppilaita ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Yhteiskunnallisen osallistumiseen ja vaikuttamiseen liittyvän tietämyksen jakaminen ja harjoittelu vahvistavat oppilaan kykyä ymmärtää demokraattisia peruseriaatteita. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä omien näkemysten ilmaisemista rakentavasti. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle, yhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Pohditaan myös menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä. Tavoitteena on kestävän tulevaisuuden rakentaminen.

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) on sisällytetty muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet:

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman

hahmottamiseen maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma:

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla:

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävästä käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt:

Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla:

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoin erinä puolella maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö:

Keskitytään luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin maailmassa. Pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Maantiedon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
T1 Tukea oppilaan jäsenytneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1 Maapallon maanosat, mantereet ja valtameret kartalla Maapallon keskeinen paikannimistö	L1, L4, L5

	<p>Ilmansuunnat ja mittakaava</p> <p>Tietolähteet</p> <p>S3 Maa-planeetta osana universumia, elämän mahdollistuminen Maassa</p>	
<p>T2 Ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnon maisemia maapallolla</p>	<p>S1 Sisällöt kuten tavoitteessa T1</p> <p>S3 Maan liikkeet ja niiden seuraukset</p> <p>Maan lämpö- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä niihin vaikuttavat tekijät</p> <p>Sateiden jakautuminen ja vaikutukset</p> <p>Tuulen synty ja vaikutukset</p> <p>S4 Endo- ja eksogeenisten prosessien perusteet</p>	L4, L5
<p>T3 Ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla</p>	<p>S5 Kulttuuripiirit, väestömaantiedon ja talusmaantiedon perusteet</p> <p>Kaupungistuminen ja muuttoliikkeet</p>	L2, L4
Maantieteelliset taidot		
<p>T4 Kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestäväen käytön merkitys</p>	<p>S5 Asuinympäristön vaikutukset elinkeinoihin, asumiseen ja ihmisen toimintaan</p> <p>S2 Maantiedon merkitys yhteiskunnassa ja työelämässä</p>	L6, L7
<p>T5 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää</p>	<p>S1 Maantiedon tutkimusmenetelmät</p> <p>S2</p>	L1

maantieteellisiä kysymyksiä	Tarkastellaan ajankohtaisia uutisia kriittisesti	
T6 Ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1 Kartanlaadinnan perusteet Paikkatiedon perusteet	L4, L5
T7 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomeediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S2 Geomedian käytön perusteet, ajankohtaisten uutisten kriittinen tarkastelu	L5, L6
T8 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1, S2 Pienimuotoinen tutkimus	L1
T10 Tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S2 Erilaiset työtavat Oppilaan perustietojen ja -taitojen kehittäminen yksin ja yhdessä	L2
T11 Ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S6 Perusteet erilaisista ja eri puolilta maapalloa olevista luonnon- ja kulttuuriympäristöistä	L7
T12 Tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S6 Vastuullinen toiminta Kestävä elämäntapa	L7
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		
T13 Ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon ihmistoiminnan ja	S6 Ihmisoikeudet ja niiden yhteys maapallon hyvinvointiin	L3, L7

kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	Ihmisen suhde luontoon, toisiin lajeihin ja eri kulttuureista tuleviin ihmisiin Globalisaation vaikutuksen perusteet	
--	---	--

Maantiedon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää mitä maantieto on ja mitä se tutkii - hahmottaa erilaisia karttoja - hahmottaa mantereet, valtameret ja maanosat ja osaa nimetä ne kartalle - hahmottaa luonnon- ja ihmismaantieteellisiä ilmiöitä - hahmottaa luonnon ja ihmisen välisen vuorovaikutuksen ja luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet - osaa esittää mielekkäitä maantieteeseen liittyviä kysymyksiä - osaa tehdä pienimuotoisen tutkimuksen - osaa hyödyntää geomedialla - osaa työskennellä yksin ja yhdessä toisten kanssa erilaisia työtapoja käyttäen - ymmärtää kulttuurien moninaisuutta - hahmottaa kestävän kehityksen periaatteet

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) on sisällytetty muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet:

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään Euroopan keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma:

Seurataan ajankohtaisia uutisia Euroopan eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla:

Käsitellään Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä Euroopassa kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt:

Tarkastellaan Euroopan erityispiirteitä sekä maisema-alueita. Tutkitaan esimerkkien avulla Euroopan eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla:

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Euroopassa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö:

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutokseen, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Euroopan alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Maantiedon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
T1 Tukea oppilaan jäsenyteen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1 Euroopan keskeinen paikannimistö ja aluemaantiedolliset kokonaisuudet	L1, L4, L5
T2 Ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnon maisemia maapallolla	S2, S3, S4 Endo- ja eksogeeniset prosessit Euroopassa Veden kierto ja sen ominaispiirteet Euroopan alueella Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet	L4, L5

<p>T3 Ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla</p>	<p>S5 Euroopan väestölliset piirteet, muuttoliikkeet ja eri kulttuurit Elinkeinot ja liikenne Euroopassa</p>	<p>L2, L4</p>
<p>T4 Kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys</p>	<p>S6 Luonnonvarat ja niiden kestävä käyttö Euroopassa Biotalouden mahdollisuudet</p>	<p>L7</p>
Maantieteelliset taidot		
<p>T5 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä</p>	<p>S1, S4 Keskeiset maantiedon tutkimusmenetelmät</p>	<p>L1</p>
<p>T6 Ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä</p>	<p>S1, S4 Karttojen käyttö, laadinta ja tulkinta aluekokonaisuuden pohjalta</p>	<p>L4, L5</p>
<p>T7 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä</p>	<p>S2, S6 Perehdytään, sovelletaan ja tulkitaan paikkatietoja</p>	<p>L5, L6</p>
<p>T8 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja</p>	<p>S2 Syvennetään maantiedolle ominaisia tutkimustaitoja</p>	<p>L1</p>
<p>T9 Harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia</p>	<p>S2 Ajankohtaiset muutokset Euroopassa sekä niiden vaikutukset muuhun maailmaan</p>	<p>L4</p>

tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa		
T10 Tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöitä sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S2 Syvennetään ryhmätö- ja vuorovaikutustaitoja monipuolisten maantiedon työskentelymenetelmien ja esitystapojen avulla	L2
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		
T12 Tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S6 Pohditaan kulutuskäyttämisen vaikutusta ja oman toiminnan osallisuutta eurooppalaisena kuluttajana	L7
T13 Ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S6 Oma identiteetti, eri kulttuurit ja ihmisoikeudet	L3, L7

Maantiedon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - hallitsee Euroopan keskeisen paikannimistön - omaa kokonaiskuvan Euroopan alueen luonnonoloista sekä perusteet väestö- ja talousmaantiedon kokonaisuuksista - hahmottaa luonnonvarojen jakautumisen Euroopan alueella, niiden määrän ja kestävän käytön - osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä Euroopan maantieteellisiin piirteisiin liittyen - osaa käyttää geomediaa ja tulkita kartoja ja muita havainnollistuksia - osaa esittää maantieteellistä tietoa havainnollisesti - ymmärtää kestävän kehityksen periaatteita Euroopan kannalta

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 9

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) on sisällytetty muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet:

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään Suomen ja Pohjoismaiden keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma:

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta painottaen Suomea ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla:

Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä Suomessa ja Pohjoismaissa. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävästä käytöstä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt:

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla:

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa ja Pohjoismaissa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö:

Keskitytään luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja Pohjoismaissa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristömuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren

alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Maantiedon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
T1 Tukea oppilaan jäsenytymiseen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1 Suomi osana Pohjolaa Suomen keskeinen paikannimistö Suomen maakunnat ja luonnonmaantieteelliset alueet Erilaiset kartat Karttamerkit ja hyvän kartan ominaisuudet	L1, L4, L5
T2 Ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnon maisemia maapallolla	S3, S6 Suomen ilmasto ja sää Suomen kallioperä ja maaperä Jääkausi ja sen jäljet maisemassa Suomen vesistöihin liittyvät erityispiirteet Itämeri	L4, L5
T3 Ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S5 Suomen väestö, muuttoliikkeet Suomen elinkeinorakenne ja kansainväliset suhteet	L2, L4
T4 Kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys	S5, S6 Suomen liikenne Luonnonvarojen ja energian kestävä käyttö Suomen luonto ja ihmisen vaikutus siihen	L7
Maantieteelliset taidot		
T5	S1	L1

Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	Tutkimuksen teon peruseriaatteen	
T6 Ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1 Paikkatiedon ja karttojen käyttö Suomessa ja kotiseudulla	L4, L5
T7 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomeidiataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1 Karttojen laadinta, lukeminen ja tulkinta Alueisiin liittyviä ilmiöitä koskevan tiedon esittäminen erilaisten havainnollistavien tapojen avulla	L5, L6
T8 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S4 Tehdään pienimuotoinen tutkimus	L1
T9 Harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S2 Ajankohtaisia muutoksia kotipaikkakunnalla, Suomessa ja Pohjoismaissa sekä niiden vaikutuksia muuhun maailmaan	L4
T10 Tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S2 Yksin ja yhdessä toteutettavat pienet projektit	L2
T11 Ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S4, S5 Kotiseudun ja Suomen keskeiset luonto- ja kulttuurikohteet Kaavoitus	L7
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		

T12 Tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S6 Luonnonvarat ja niiden merkitys Suomelle Luonnonvarojen kestävä käyttö Suomessa, omat kulutuskäyttäytymisen valinnat, elinkaariajattelun periaatteet	L7
T13 Ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S4, S5 Kotiseudun luonto- ja kulttuurikohteet Suomen vähemmistöt ja vähemmistökulttuurien ominaispiirteet Vähemmistöjen oikeudet	L3, L7

Maantiedon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - hahmottaa Suomen osaksi maapalloa - hallitsee perustiedot Suomen ja Pohjolan karttakuvasta - hallitsee keskeiset tiedot Suomen luonnon, väestön, kulttuurin, talouden ja maisemien ominaispiirteistä - hallitsee aluesuunnittelun toimintaperiaatteet - ymmärtää ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen - ymmärtää kestäväan kehityksen periaatteet - osaa esittää mielekkäitä Suomen maantieteeseen liittyviä kysymyksiä ja pohtia niihin vastauksia - osaa tulkita erilaisia karttoja ja muita tietoa havainnollistavia materiaaleja - osaa toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen ja osaa havainnollistaa tuloksia ja esittää tulokset - osaa havainnoida ympäristöä ja etsiä tietoa lähialueiden tapahtumista - osaa suhtautua eri tietolähteistä saatavaan tietoon kriittisesti - osaa työskennellä itsenäisesti ja ryhmässä sekä argumentoida selkeästi - osaa käyttää ja soveltaa geomediataitoja

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta.

Tähän liittyy retkeily, jonka yhteydessä tutustutaan kotiseudun luonnon- ja kulttuuriympäristöön sekä mahdollisuuksien mukaan myös laajemmalla alueella. Apuna käytetään ajankohtaista uutisvirtaa ja geomedialla eli aluemaantieteellisiä tietokantoja. Pelillisuus lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämiskaikma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomedialla arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumuksesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso maantiedon valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas

saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 Tukea oppilaan jäsenytyneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1-S6	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.
T2 Ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1-S4, S6	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.
T3 Ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureja, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1-S6	Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

<p>T4 Kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys</p>	<p>S1-S6</p>	<p>Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö</p>	<p>Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.</p>
<p>T5 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä</p>	<p>S1-S6</p>	<p>Maantieteellinen ajattelutaito</p>	<p>Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma.</p> <p>Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.</p>
<p>T6 Ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä</p>	<p>S1-S6</p>	<p>Tilatajun kehittyminen</p>	<p>Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.</p>
<p>T7 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan</p>	<p>S1-S6</p>	<p>Geomediataidot</p>	<p>Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä</p>

ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä			arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.
T8 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-S6	Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.
T9 Harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1-S6	Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.
T10 Tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöitä sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi	S1-S6	Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää

maantieteellistä tietoa			mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.
T11 Ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1-S6	Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.
T12 Tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	Kestävän kehityksen edistäminen	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävä kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävä elämäntavan mukaisesti.
T13 Ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan	S1-S6	Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä.

ihmisoikeuksia kaikkiällä maailmassa			Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.
---	--	--	--

15.4.7 FYSIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Fysiikka on oppiaine, jossa pääpaino on tutkimuksen tekemisessä. Tutkimusprosessi on monivaiheinen ja se vaatii suunnitelmallisuutta sekä tarkkaa toteutusta (L1). Tutkimustyössä ollaan aina vuorovaikutuksessa muiden oppilaiden kanssa (L2) ja näin tutustutaan oikean tutkijan työelämään (L6). Lisäksi prosessissa pohditaan muita

ammatteja, joissa tarvitaan fysiikan tietotaitoa (L6). Saatua numeerista dataa muokataan mahdollisimman ymmärrettävään muotoon esimerkiksi kuvaajiksi (L4). Energia on yksi tutkittavista ilmiöistä ja tätä ilmiötä lähestytään pohtien, kuinka omilla valinnoilla voi rakentaa kestävästä tulevaisuudesta (L3 ja L7).

Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään tiedonhankinnassa sekä siihen liittyvien taitojen harjoittelussa. Oppilaat tutustuvat tieteenalalle tyypillisiin tietolähteisiin ja harjoittelevat niiden monipuolista käyttöä. Luonnontieteen tutkimus- ja mittaustehtävissä hyödynnetään tarjolla olevaa mittausteknologiaa ja opitaan niiden kautta saatavan tiedon analysointia. Tutkimustulosten raportoinnissa ja päätelmien tekemisessä hyödynnetään sähköisiä oppimisympäristöjä (L5).

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä:

Sisältöjä valitaan siten, että pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen säteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Taulukko Fysiikan opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys , arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1, S2 Sidotaan tutkimus oppilaiden kokemusmaailmaan ja mielenkiinnon kohteisiin. Tutkimusaiheita valitaan aaltoliikkeeseen liittyen	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1 Hallitaan perustyötaidot Harjoitellaan tutkimustulosten kirjaamista erilaisilla tavoilla	L1, L6
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S3 Ymmärretään energian tuotannon merkitys omassa elämässä sisältäen energianlähteet	L6, L7
Tutkimisen taidot		
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1 Pohditaan ongelma tai ilmiö S2 Hiukkassäteily sisältäen hiukkassäteilyn lajit, ydinreaktiot (fissio ja fuusio), radioaktiivisuus, ydinenergia S4 Maailmankaikkeuden suuret ja pienet rakenteet sisältäen atomin rakenne, aallonpituus ja sähkömagneettinen säteily (spektri), maailmankaikkeus, universumi, galaksit, tähdet	L1, L7
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1 Harjoitellaan mittaamisen perusteita, mittayksiköiden muodostumista ja oman tutkimuksen kriittistä tarkastelua. S3 Tutustutaan valo-opin ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin.	L2, L5

	S4 Tutustutaan maailmankaikkeuden suuriin ja pieniin rakenteisiin. Tutustutaan fysiikkaan liittyviin uutisiin, ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.	
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia omien tutkimustensa tuloksia	S1 Kootaan käsitellään, arvioidaan ja esitetään tuloksia	L2, L5
T8 Ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S3 tutustutaan yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen liittyviin ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin erityisesti valo- ja ääniopin kannalta	L2, L3, L5
T9 Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1 käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa	L5
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S2 Hiukkassäteily kuten tavoitteessa T5 S4 Maailmankaikkeuden suuret pienet rakenteet kuten tavoitteessa T5	L1
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä	S1 Ymmärretään tutkimuksen ja tiedon yhteys S4 Ymmärretään fysiikan luonne tieteenä	L1, L4

tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		
------------------------------------	--	--

Taulukko Fysiikan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - toteuttaa kokeellisia tutkimuksia tutkimusprosessin vaiheiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa - työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti - perustelee johtopäätökset havainnoilla - tietää aaltoliikkeen keskeisiä käsitteitä - ymmärtää luonnonrakenteiden mittasuhteita - tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lajit

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä:

Sisältöjä valitaan siten, että pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennyttään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin

kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Taulukko Fysiikan opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys , arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1, S2 Sidotaan tutkimus oppilaiden kokemusmaailmaan ja mielenkiinnon kohteisiin. Tutkimusaiheita valitaan aaltoliikkeeseen liittyen S4 Tutustutaan fysiikkaan liittyviin ajankohtaisiin ilmiöihin ja sovelluksiin	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1 Tehdään suljettuja ja avoimia tutkimuksia	L1, L6
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S2 Ymmärretään liikenneturvallisuus fysiikan näkökulmasta S3 Ymmärretään energian tuotannon merkitys omassa elämässä sisältäen energianlähteet, energian tuotanto lämmön kannalta ja lämpövoimalaitos S4 Tutustutaan fysiikkaan liittyviin ajankohtaisiin ilmiöihin ja sovelluksiin.	L6, L7
Tutkimisen taidot		
T5	S1	L1, L7

<p>Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi</p>	<p>Pohditaan ongelma tai ilmiö S2 Lämpö sisältäen energian säilyminen lämpöenergian kannalta, lämpö ja lämpötila, lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen kvalitatiivisesti, olomuodon muutokset, lämmön varastoituminen kvalitatiivisesti, energian tuotanto lämmön kannalta, lämpövoimalaitos, energianlähteet S5 liike ja vuorovaikutus sisältäen suureita ja yksiköitä, gravitaatiovuorovaikutus ja voima, massa ja painovoima, voimien vaikutus liikkeeseen, tasainen liike kvantitatiivisesti ja mallintaminen koordinaatistossa, liikemäärä ja liikenneturvallisuus, muuttuva liike kvantitatiivisesti, putoamiskiihtyvyys, työ, teho ja mekaaninen energia</p>	
<p>T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</p>	<p>S1 Toteutetaan tarkasti ohjeistettuja ja avoimia tutkimuksia sisältäen koejärjestelyjen rakentamisen, havainnoimisen, mittaamisen</p>	<p>L2, L5</p>
<p>T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia</p>	<p>S1 Kootaan käsitellään, arvioidaan ja esitetään tuloksia sekä piirretään ja tulkitaan kuvaajia</p>	<p>L2, L5</p>
<p>T9 Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla</p>	<p>S1 käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa</p>	<p>L5</p>
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
<p>T10 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti</p>	<p>S2 Lämpö kuten tavoitteessa T5 S5 Liike ja vuorovaikutus kuten tavoitteessa T5</p>	<p>L1</p>

luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä		
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1 Mallinnetaan mittaustuloksia matemaattisesti	L1
T12 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1 Arvioidaan tietolähteiden luotettavuutta	L2, L4
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1 Ymmärretään tutkimuksen ja tiedon yhteys S4 Ymmärretään fysiikan luonne tieteenä	L1, L4
T14 Ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä	S5 Liike ja vuorovaikutus kuten tavoitteessa T5	L1
T15 Ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä (monialaiset)	S1 Sovelletaan tutkimusprosessin vaiheita sisältäen ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyiden toteuttamista, havainnointia, mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä S2 Pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä	L6

Taulukko Fysiikan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
Oppilas <ul style="list-style-type: none"> - käyttää erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä - ymmärtää käsitteen lämpö - luokittelee vuorovaikutuslajeja ja ymmärtää voiman ja vuorovaikutuksen suhteen

- ymmärtää tasaisen ja muuttuvan liikkeen eron
- osaa tehdä tutkimusraportin

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä:

Sisältöjä valitaan siten, että pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana:

Sisältöihin kuuluu tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S6 Sähkö:

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Taulukko Fysiikan opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys , arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1, S2 Sidotaan tutkimukset oppilaiden kokemusmaailmaan, mielenkiinnon kohteisiin ja paikalliseen toimintaympäristöön S3 tutustutaan fysiikan tietotaitoa edellyttäviin koulutuspolkuihin ja ammatteihin S4 Tutustutaan fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1 Hallitaan perustyötaidot Harjoitellaan tutkimustulosten kirjaamista erilaisilla tavoilla	L1, L6
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S3 Ymmärretään energian tuotannon merkitys omassa elämässä sisältäen energianlähteet S6 Arvioidaan kodin sähköturvallisuutta	L6, L7
T4 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta	S3 Arvioidaan kestävää energiavarojen käyttöä S6 Tutustutaan sähkön käyttöön ja tuottamiseen	L3, L7
Tutkimisen taidot		
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun	S1 Pohditaan ongelma tai ilmiö S6 Sähkö sisältäen atomin rakenne, sähkömagneettinen vuorovaikutus, jännite ja sähkövirta, virtapiiri, resistanssi, Ohmin	L1, L7

toiminnan lähtökohdiksi	laki kvantitatiivisesti, kodin sähköturvallisuus, sähkömagneettinen induktio, sähkön käyttö ja tuottaminen, sähköteho ja – energia	
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1 Toteutetaan tarkasti ohjeistettuja tutkimuksia sisältäen koejärjestelyjen rakentamisen, havainnoimisen ja mittaamisen	L2, L5
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1 Kootaan käsitellään, arvioidaan ja esitetään tuloksia	L2, L5
T8 Ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S3 tutustutaan yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen liittyviin ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin S4 Tutustutaan nykypäivän tutkimukseen	L2, L3, L5
T9 Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1 käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa	L5
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S6 Sähkö kuten tavoitteessa T5	L1
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden	S1 Mallinnetaan mittaustuloksia matemaattisesti	L1

kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S6 Kuvataan virtapiiri kytkentäkaavioilla	
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1 Ymmärretään tutkimuksen ja tiedon yhteys S4 Ymmärretään fysiikan luonne tieteenä	L1, L4
T14 Ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten sähköstä	S6 Sähkö kuten tavoitteen T5 kohdalla	L1

Taulukko Fysiikan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä - ymmärtää tasa- ja vaihtovirran eron - ymmärtää sähkötehon ja – energian yhteyden - osaa neuvoa muita sähköturvallisuuksessa - tietää fysiikan tarkoituksen yhteiskunnassa

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 – 9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7 – 9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa

rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppija minäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7 – 9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakuja, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso fysiikan päättöarvioinnin kriteereihin. Fysiikassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Taulukko Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1-S6		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan	S1-S6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja

osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		taidot	työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
T4 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta	S1-S6	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Tutkimisen taidot			
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja	S1-S6	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida

esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia			tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.
T8 Ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1-S6	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.
T9 Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä.	S1-S6	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1-S6	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12	S1-S6	Argumentointi-aidot	Oppilas osaa hakea tietoa

Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla		ja tietolähteiden käyttäminen	erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 Ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5, S6	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköns keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

15.4.8 KEMIA

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisen, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kemiassa vuosiluokilla 7-9

Kemia on oppiaine, jossa pääpaino on tutkimuksen tekemisessä. Tutkimusprosessi on monivaiheinen ja se vaatii suunnitelmallisuutta sekä tarkkaa toteutusta (L1). Tutkimustyössä ollaan aina vuorovaikutuksessa muiden oppilaiden kanssa (L2) ja näin tutustutaan oikean tutkijan työelämään (L6). Lisäksi prosessissa pohditaan muita ammatteja, joissa tarvitaan kemian tietotaitoa (L6). Saatua numeerista dataa muokataan mahdollisimman ymmärrettävään muotoon esimerkiksi kuvaajiksi (L4). Kemian teollisuuden tuotteisiin tutustutaan pohtien, kuinka omilla valinnoilla voi rakentaa kestäväen tulevaisuuden (L3 ja L7).

Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään tiedonhankinnassa sekä siihen liittyvien taitojen harjoittelussa. Oppilaat tutustuvat tieteenalalle tyypillisiin tietolähteisiin ja harjoittelevat niiden monipuolista käyttöä. Luonnontieteen tutkimus- ja mittaustehtävissä hyödynnetään tarjolla olevaa mittausteknologiaa ja opitaan niiden kautta saatavan tiedon analysointia. Tutkimustulosten raportoinnissa ja päätelmien tekemisessä hyödynnetään sähköisiä oppimisympäristöjä (L5).

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia sekä tulosten koontia ja käsittelyä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä:

Sisällöissä pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä. Tutustutaan paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä sekä luonnon mittasuhteet.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne:

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset:

Tutustutaan pitoisuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen tulkitsemista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys , arvot ja asenteet		
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1, S2 Sidotaan tutkimukset oppilaiden kokemusmaailmaan ja mielenkiinnon kohteisiin	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan	S1 Hallitaan perustyötaidot Harjoitellaan tutkimustulosten kirjaamista erilaisilla tavoilla	L1, L6

tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S3 Tutustutaan varoitusmerkkeihin, työturvallisuuteen, paloturvallisuuteen, jätteen käsittelyyn ja kierrätykseen	L6, L7
Tutkimisen taidot		
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1 Pohditaan ongelma tai ilmiö S2, S5, S6 Aineiden tutkiminen ja mallintaminen sisältäen turvallinen työskentely, paloturvallisuus, perustyötaidot, olomuotojen muutokset, aineiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, aine koostuu atomeista, atomin rakenne, eri atomimalleja, alkuaineet kemialliset merkit S5, S6 Kemiallinen reaktio sisältäen aineen ja energian muuttuminen kemiallisessa reaktiossa, reaktionnopeus ja palaminen Puhdas aine ja seos sisältäen yhdiste, seos ja puhdas aine, liuos (mm. vesi- ja rasvaliukoisuus), pitoisuus, erotusmenetelmät	L1, L7
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1 Toteutetaan suljettu tutkimus sisältäen koejärjestelyjen rakentaminen, havainnoiminen, turvallisen työskentelyn soveltaminen	L2, L5
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia omien tutkimustensa tuloksia	S1 Kootaan, käsitellään, arvioidaan ja esitetään tuloksia	L2, L5

T9 Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1 käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa	L5
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S2, S5, S6 Aineiden tutkiminen ja mallintaminen kuten tavoitteessa T5 S5, S6 Kemiallinen reaktio kuten tavoitteessa T5 Puhdas aine ja seos kuten tavoitteessa T5	L1
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan aineen rakennetta	S5 tutustutaan atomimalleihin	L1
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1 Ymmärretään tutkimuksen ja tiedon yhteys S4 Ymmärretään kemian luonne tieteenä	L1, L4

Taulukko Kemian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> -toteuttaa kokeellisia tutkimuksia tutkimusprosessin vaiheiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa <ul style="list-style-type: none"> -työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti -luokittelee aineita -osaa yleisimpien alkuaineiden kemiallisia merkkejä

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia sekä tulosten koontia ja käsittelyä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin.

S3 Kemia yhteiskunnassa:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee kemian luonne tieteenä. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentamisen hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Taulukko Kemian opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys , arvot ja asenteet		
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1, S2 Sidotaan tutkimus oppilaiden kokemusmaailmaan ja mielenkiinnon kohteisiin ja paikalliseen toimintaympäristöön S3 Tutustutaan koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa edellytetään kemian tietotaitoa. S4 Tutustutaan kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1 Hallitaan perustyötaidot Harjoitellaan tutkimustulosten kirjaamista erilaisilla tavoilla Toteutetaan itsenäisesti suljettuja tutkimuksia	L1, L6
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S2 Tutustutaan kodin kemikaaleihin S3 Tarkastellaan elinkaariajattelua Tutustutaan koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista	L6, L7
T4 Ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S3 Arvioidaan kestäväen luonnonvarojen käyttöä.	L3, L7
Tutkimisen taidot		
T5 Kannustaa oppilasta	S1 Pohditaan ongelma tai ilmiö	L1, L7

<p>muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi</p>	<p>S4, S5 Jaksollinen järjestelmä ja sidokset sisältäen luonnon mittasuhteet, atomin rakenne, jaksollinen järjestelmä, yhdisteiden rakentuminen mallein ja simulaatioin</p> <p>S4, S6 Kemiallinen reaktio sisältäen aineen ja energian muuttumisen kemiallisessa reaktiossa, aineen ja energian säilymisen periaate, yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkinta, palaminen</p> <p>S2, S6 Hapot, emäkset ja ympäristö sisältäen happamuus, emäksisyys, pH, hapot ja emäkset, neutraloituminen, lähiympäristön kemia</p>	
<p>T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</p>	<p>S1 Toteutetaan suljettuja ja avoimia tutkimuksia sisältäen koejärjestelyjen rakentamisen ja havainnoimisen</p>	<p>L2, L5</p>
<p>T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia</p>	<p>S1 Kootaan käsitellään, arvioidaan ja esitetään tuloksia</p>	<p>L2, L5</p>
<p>T8 Ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa</p>	<p>S3 Tutustutaan ihmiskunnan hyvinvointiin ja teknologiaan liittyviin ilmiöihin ja sovelluksiin</p>	<p>L2, L3, L5</p>
<p>T9 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla</p>	<p>S1 käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa</p> <p>S5 Mallinnetaan</p>	<p>L5</p>

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S4, S5 Jaksollinen järjestelmä ja sidokset kuten tavoitteessa T5 S4, S6 Kemiallinen reaktio kuten tavoitteessa T5 S2, S6 Hapot, emäkset ja ympäristö kuten tavoitteessa T5	L1
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S5 Mallinnetaan	L1
T12 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1 Arvioidaan tietolähteiden luotettavuutta	L2, L4
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1 Ymmärretään tutkimuksen ja tiedon yhteys	L1, L4
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S4, S5 Jaksollinen järjestelmä ja sidokset kuten tavoitteessa T5 S4, S6 Kemiallinen reaktio kuten tavoitteessa T5	L1
T15 Ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1 Sovelletaan tutkimusprosessin vaiheita sisältäen ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyiden toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä S2 Pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä	L6

Taulukko Kemian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> kuvaa atomin rakennetta ainakin yhdellä mallilla käyttää jaksollista järjestelmää työskentelyn apuna ymmärtää elektronien osuuden kemiallisiin ominaisuuksiin ja sidosten muodostumisiin kuvaa kemiallista reaktiota luokittelee aineita happoihin ja emäksiin tuntee neutraloitumisreaktion

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia sekä tulosten koontia ja käsittelyä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan ravintoaineisiin ja kodin kemikaaleihin.

S3 Kemia yhteiskunnassa:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee kemian luonne tieteenä. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne:

Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin, Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle.

Taulukko Kemian opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys , arvot ja asenteet		
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1, S2 Sidotaan tutkimus oppilaiden kokemusmaailmaan ja mielenkiinnon kohteisiin ja paikalliseen toimintaympäristöön S3 Tutustutaan koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa edellytetään kemian tietotaitoa. S4 Tutustutaan kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1 Toteutetaan itsenäisesti suljettuja ja avoimia tutkimuksia.	L1, L6
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S2 Tutustutaan kodin kemikaaleihin S3 Tarkastellaan elinkaariajattelua Tutustutaan koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista S5 Vertaillaan ravintoaineita	L6, L7

T4 Ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S3 Arvioidaan kestävää luonnonvarojen käyttöä.	L3, L7
Tutkimisen taidot		
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1 Pohditaan ongelma tai ilmiö S3, S5, S6 Orgaaninen kemia sisältäen hiili, hiiliyhdisteet, jokin orgaaninen yhdisteryhmä, ravintoaineet, kodin kemikaalit, kestävä luonnonvarojen käyttö, elinkaariajattelu, hiilen kiertokulku	L1, L7
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1 Toteutetaan suljettuja ja avoimia tutkimuksia sisältäen koejärjestelyjen rakentamisen ja havainnoimisen	L2, L5
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1 Kootaan käsitellään, arvioidaan ja esitetään tuloksia	L2, L5
T8 Ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S3 Tutustutaan ihmiskunnan hyvinvointiin ja teknologiaan liittyviin ilmiöihin ja sovelluksiin S4 Nyky päivän tutkimukseen tutustuminen	L2, L3, L5
T9 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea	S1 Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa mallinnetaan	L5

oppilaan havainnollistavien simulaatioiden avulla oppimista		
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S3, S5, S6 orgaaninen kemia kuten tavoitteessa T5	L1
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S5 Käytetään molekyylimalleja	L1
T12 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1 Arvioidaan tietolähteiden luotettavuutta	L2, L4
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1 Ymmärretään tutkimuksen ja tiedon yhteys	L1, L4
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään peruseräitä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6 Orgaaninen kemia kuten tavoitteessa T5	L1

Taulukko Kemian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
Oppilas Mallintaa hiilivetyjä eri malleilla Luokittelee orgaanisia yhdisteryhmiä Perustelee kemian avulla kestävien valintojen tekemistä

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia. Kemian työtapoihin kuuluu tutkimusten (teoria ja kokeellinen työskentely) lisäksi havaintojen jatkokäsittely eli esimerkiksi reaktioyhtälöiden tarkastelu. Lisäksi ilmiöitä havainnollistetaan tietokoneilla, 3 D-malleilla sekä käsin.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luonteavalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppija minäkuvan vahvistumista.

Eriyttäminen luokkatilanteessa voi tapahtua säätelemällä tutkimuksen avoimuutta. Eriyttämistä voi toteuttaa esimerkiksi seuraavissa sisällöissä:

- sidosten mallintaminen
- kemiallisten reaktioiden tasapainottaminen
- orgaaniset yhdisteryhmät

Oppilaan oppimisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen

rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kemian päättöarvioinnin kriteereihin. Kemiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Taulukko Kemian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1-S6		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1-S6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammattiteissa ja jatko-opinnoissa.
T4 Ohjata oppilasta käyttämään kemian	S1-S6	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan

osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta			kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Tutkimisen taidot			
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaitot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1-S6	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1-S6	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

T9 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 Ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä.	S1-S6	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1-S6	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.
T12 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1-S6	Argumentointi- taidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14	S5, S6	Tiedollisten jatko-	Oppilas osaa käyttää aineen

Ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista		opintovalmiuksien saavuttaminen	ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojan ja taitojan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää kemian tietojan ja taitojan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä.
Kemian ja fysiikan työmenetelmiä			
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet		Laaja-alainen osaaminen
Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti Ohjata oppilasta ymmärtämään kemian ja fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	Toteutetaan suljettuja ja avoimia tutkimuksia sisältäen koejärjestelyjen rakentaminen, havainnoiminen, turvallisen työskentelyn soveltaminen ja tulosten raportointi		L2, L5, L6, L7

15.4.9 TERVEYSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveystieteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveystietä tarkastellaan ihmisen elämänkulun eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös

globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsiteltyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys		
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1-S3	L1, L2, L3, L7
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriitaisissa ja kriisitilanteissa	S1	L2, L3, L4, L7
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätämään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	S1	L1, L3, L4, L6
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1, S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy		
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään	S1-S3	L1, L2, L3,

fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti		L4
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2, S3	L2, L3, L5, L6, L7
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1, S2	L2, L3, L4, L7
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1-S3	L1-L7
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri		
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	L2, L4, L5, L7
T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveysterveysten asianmukaista käyttöä	S1, S2	L1, L3, L6
T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveysterveysten, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	S1-S3	L1, L2, L3, L7
T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä	S3	L1-L7

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opintokokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämäntapa, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä tavoitteiden mukaisesti.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys: Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntavan sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä

painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy: Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveysteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmii, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveysteen voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta. Terveysteen vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri: Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyä keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit. Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveysteen edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perusteleamiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden,

draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveystiedon harjoittelulle ja soveltamiselle koulu yhteistyössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko koulu yhteistyössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä. Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveystiedon eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveystiedon eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveystiedon osaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveystietämiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso terveystiedon valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen terveystiedossa kehittyä oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys			
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1-S3	Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämäntapaa eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia	S1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

tekijöitä			
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1, S3	Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät ja sairauksien ehkäisy			
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1-S3	Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.
T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2, S3	Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja

			turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1, S2		Ei käytettä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiin osana itsearviointia.
T 8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1-S3	Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean-tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri			
T 9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian

			yhteyksiä terveyteen.
T 10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystalvelujen asianmukaista käyttöä	S1, S2	Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Oppilas osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveystalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.
T 11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpäiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystalveluiksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	S1-S3	Terveystalveluiksiä en arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat täsityksiin terveydestä. Oppilas osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
T 12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.	S3	Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä täsityksiä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

15.4.10 USKONTO

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomuserinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämäntutkimuksia ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet evankelisluterilaisen uskonnon opetuksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Kannustetaan oppilasta kertomaan ja perustelemaan ajatuksiaan ja mielipiteitään. Oppilas harjaantuu kuuntelemaan ja arvostamaan opetuskeskusteluissa toisten ajatuksia ja näkemyksiä. Hän rohkaistuu kohtamaan ja käsittelemään uskontoon liittyvää epäselvää ja

ristiriitaista tietoa. Oppilaan eettistä ajattelua kehitetään käsittelemällä oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Opetuksessa kunnioitetaan ihmisoikeuksia ja pohditaan, millaisia asioita ei voida hyväksyä. Oppilas tunnistaa, miten eri uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa. Oppilas arvostaa omia uskonnollisia juuriaan sekä muita uskontoja. Oppilas tiedostaa uskonnottomuuden mahdollisuuden. Harjoitellaan ilmaisemaan mielipiteitä rakentavasti ja toimimaan erilaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilas ottaa evankelisluterilaisen uskonnon näkökulmasta vastuuta itsestään, toisista ja ympäristöstään sekä käyttäytymään hyvien tapojen mukaisesti. Pohditaan yhdessä muiden kanssa ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista. Oppilas pohtii kestävän elämäntavan mukaisia valintoja ja toimintatapoja ja haluaa toimia niiden mukaan.

L4 Monilukutaito:

Oppilas tuntee eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita. Oppilas tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. Oppilas havaitsee uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Oppilas etsii, arvioi ja käyttää uskontoja koskevaa tietoa erilaisista lähteistä. Oppilas hyödyntää lähteitä oman tiedon tuottamisessa. Vahvistetaan oppilaan taitoja monipuoliseen tiedonhankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja. Samalla korostuvat oppilaiden oma aktiivisuus, mahdollisuus luovuuteen ja itselle sopivien työskentelytapojen löytyminen.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Opitaan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja lahjojaan ainutkertaisena yksilönä. Harjoitellaan tunnistamaan vahvuuksia ja lahjoja myös toisissa ihmisissä. Oppilasta rohkaistaan antamaan kannustavaa palautetta. Oppilasta kannustetaan miettimään, miten hän voisi auttaa taidoillaan ja lahjoillaan toisia koulussa ja vapaa-ajalla. Oppilas pohtii ryhmän kanssa elämään ja yrittämiseen liittyviä onnistumisia, epäonnistumisia ja pettymyksiä. Pohditaan yhdessä miten vastoinkäymisistä voi selvitä ja jatkaa eteenpäin. Oppilas oppii vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi uskonnon opetuksessa toteutettavien projektien ja ryhmätöiden avulla. Tutustutaan ammatteihin, joissa vaaditaan uskonnon osaamista kirkkovierailun tai seurakunnan työntekijän kouluvierailun avulla.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Oppilas oppii uskonnon opetuksessa keskustelemaan eettisistä kysymyksistä, ilmaisemaan rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä perustelevaan omia näkemyksiään. Harjoitellaan ottamaan vastuuta ja kiinnostutaan koulu yhteisön ja yhteiskunnan asioista. Oppilas pohtii yhdessä toisten kanssa evankelisluterilaisen uskonnon näkökulmasta kestävän kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon, demokratiaan, ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä. Oppilasta innostetaan keksimään käytännön tekoja, joilla voidaan vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilas tiedostaa ihmisen vastuun osallistua aktiivisesti yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Eettisten opetuskeskustelujen ja kertomusten avulla oppilas kehittyy ristiriitojen käsittelemisessä ja ratkaisujen etsimisessä. Oppilas ymmärtää omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkityksen itselle, lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Evankelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista, ja sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma ja paikalliset mahdollisuudet on huomioitu sisältöjen valinnassa ja huomioidaan niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S2 Uskontojen maailma:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäntapomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Taulukko Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S2 Uskontojen tarkastelu uskontotieteen näkökulmasta Uskonnollisen erilaisuuden hyväksyminen, uskonto osana kulttuuri-identiteettiä	L1
T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta	S2 Uskonnon eri ulottuvuudet	L2

uskonnosta ja sen vaikutuksista		
T3 Ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2 Maailmanuskontojen levinneisyys, opetukset ja vaikutus eri kulttuureihin	L2, L3, L6
T4 Ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S2 Uskonnot esimerkiksi taiteissa, populaarikulttuurissa, mediassa ja politiikassa	L2, L4, L6
T5 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S2 Ero uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen välillä	L1, L2, L4, L5, L7
T6 Ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S2 Ekumenia sekä uskontojen katsomusten välinen dialogi osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa	L2, L7
T7 Auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S2 Maailmanuskonnot ja niiden yhteiskunnallinen merkitys	L5, L6

Taulukko Evankelisluterilaisen uskonnon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutuksen - tuntee suurimpien maailman uskontojen levinneisyyden, opetukset ja kulttuurivaikutuksen - tiedostaa luonnonuskonnot, uskonnolliset liikkeet ja uskonnottomuuden - nimeää eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleja - tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa - tuntee eron uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen välillä - kuvailee ja arvioi ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina olevia uskontoja sekä katsomuksia.

Evangelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista, ja sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma ja paikalliset mahdollisuudet on huomioitu sisältöjen valinnassa ja huomioidaan niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Taulukko Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 Kristinusko eri puolilla maailmaa Jeesus Nasaretilainen historiallisena henkilönä ja Kristuksena Kristinuskon historia	L2
T5 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1 Tieteen vallankumous	L1, L2, L4, L5, L7
T6 Ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S1 Kirkkokuntien levinneisyys ja keskeiset opetukset Kristinusko Suomessa ja sen kulttuurivaikutukset	L2, L7
T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen	S1 Ajankohtaiset elämänkysymykset ja omat arvot (monialaiset)	L7

kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin (monialaiset)		
---	--	--

Taulukko Evankelisluterilaisen uskonnon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - syventää kristinuskon syntyhistoriaa, vaikutusta ja opetuksia koskevia tietoja - tuntee kristillisten, kristillisperäisten uskontojen ja katsomusten tavat ja symbolit - tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa - havaitsee ja arvioi erilaisten argumentaation tapoja sekä uskonnon ja kielen välisiä eroja.

Evankelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9 Sisällöt tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista, ja sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma ja paikalliset mahdollisuudet on huomioitu sisältöjen valinnassa ja huomioidaan niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Taulukko Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T4 Ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomustentapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</p>	<p>S3 Eettiset kysymykset ajankohtaisilla esimerkeillä ja suurten uskontojen ja katsomusten näkemykset niistä</p>	<p>L2, L4, L6</p>

T5 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S3 Uskomuskritiikki	L1, L2, L4, L5, L7
T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S3 Etiikan peruskäsitteet YK:n ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka	L7
T9 Innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S3 Ajankohtaiset elämänkysymykset, esimerkiksi suomalainen yhteiskunta, globaali vastuu, ympäristöetiikka ja eläinten oikeudet Omat valinnat suhteessa omaan ja toisten hyvinvointiin, esimerkiksi kaverisuhteet, seurustelu, sosiaalinen media	L1, L2
T10 Rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S3 Yhteistyö lähiympäristön toimijoiden, esimerkiksi seurakunta-, kulttuuri- ja työelämän kanssa	L6

Taulukko Evankelisluterilaisen uskonnon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää ja soveltaa etiikan keskeisiä käsitteitä sekä tuntee tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja suurten uskontojen sekä katsomusten eettiset periaatteet - ymmärtää ja arvioi ihmisten valintoja ohjaavien ja niiden perustana olevien uskontojen ja katsomusten merkitystä - analysoi ja arvioi ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä - tiedostaa omien valintojen eettiset vaikutukset omassa ja toisten hyvinvoinnissa - osaa toimia erilaisissa toimintaympäristöissä.

Evangelisluterilaisen uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan vierailuja ja vierailijoita, joita voidaan hyödyntää esimerkiksi Kärkölan seurakunnan osalta. Opetuksessa toteutetaan yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki evangelisluterilaisessa uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi evangelisluterilaisessa uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita. Arviointi on monipuolista ja oppilaille annettava palaute ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehitty kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu Kärkölan opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Taulukko Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.
T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.
T3 Ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.
T4 Ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia vaiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1-S3	Uskonnon kulttuurin lukutaito	ja Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
T5 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä	S1, S3	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä

uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja			eroista.
T6 Ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, Ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.
T7 Auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä	S1, S3	Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.
T9 Innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3	Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
T10 Rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tu levaisuudessa jatko-opinnoissa,	S1-S3		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

työelämässä ja vapaa- ajalla			
------------------------------	--	--	--

15.4.11 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 7-9 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämäkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Laaja-alaiset oppimisen tavoitteet elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Oppilas tuntee katsomusvapauden ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja. Oppilasta kannustetaan maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilas hahmottaa erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilas huomaa eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittää eettistä ajatteluaan.

L4 Monilukutaito:

Oppilaan kulttuurista yleissivistystä kehitetään ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan. Oppilas tutkii uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan lähdekriittiseen ajatteluun ja etsimään tietoa eri medioista.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Käytännön tvt -taitoja, kuten eri laitteiden ja järjestelmien käyttöä harjoitellaan osana omaa tuottamista itsenäisesti ja ryhmissä. Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. Lähdekritiikkiä ja löydetyn tiedon arviointia harjoitellaan osana työskentelyä. Harjoitellaan lähdeviittausten tekemistä sähköisiin aineistoihin sekä ohjataan oppilasta toimimaan vastuullisesti tuotosten julkaisun ja tekijänoikeuksien suhteen. Opetuksessa korostuvat oppilaiden oma aktiivisuus, mahdollisuus luovuuteen ja itselle sopivien työskentelytapojen löytäminen.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäjys:

Oppilaat harjoittelevat projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksenkohteitaan. Oppilaat tutustuvat ammatteihin, joissa edellytetään elämänkatsomustiedon osaamista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Oppilasta kannustetaan maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen. Oppilasta ohjataan ymmärtämään omien valintojen vaikutus elämään ja tulevaisuuteen sekä rohkaistaan oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti sekä omassa ympäristössään että globaalisti.

Elämänkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7-9

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät Kärkölän paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden

kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämäkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja omakohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

S1 Katsomus ja kulttuuri:

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittujen katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

S2 Etiikan perusteita:

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohdista ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus:

Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esimerkiksi humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestäväen tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestäväen tulevaisuuden hyväksi.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1 Kulttuuri-käsitteen moninaisuus Kulttuurihistorian pääkäsitteet	L1, L2
T2 Ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan (monialaiset)	S1 Eurooppalainen kulttuuri eri aikakausina (antiikki, keskiaika, uusi aika)	L2

T3 Ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1, S2 Eurooppalaisen kulttuurihistorian kehityksen pääpiirteet ja siihen liittyvät maailmankatsomukselliset käsitteet (antiikin filosofia, kristinusko, renessanssi, humanismi, valistus)	L1, L2
T6 Ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2 Eurooppalaisen kulttuurihistorian kehityksen pääpiirteet ja siihen liittyvät maailmankatsomukselliset käsitteet (antiikin filosofia, kristinusko, renessanssi, humanismi, valistus)	L1, L2

Taulukko Elämänkatsomustiedon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
Oppilas - tuntee eurooppalaisen kulttuurin pääkohdat - tuntee kulttuuri-käsitteen moninaisuuden - tunnistaa, ymmärtää ja käyttää katsomuksellisia käsitteitä

Taulukko Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S2 Moraalin ja etiikan peruskäsitteet	L1, L3
T3 Ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1 Käsitykset elämänkaaresta ja hyvästä elämästä eri uskontojen ja katsomusten mukaan	L2, L3, L4
T5 Ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja	S1 Uskonnonvapaus ja sen toteutuminen Suomessa ja maailmalla.	L2

kansainvälisiä keinoja (monialaiset)		
T6 Ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1 Katsomukset nykymaailmassa.	L2, L3
T7 Kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3 Ihmisoikeusetiikka Monikulttuurisuus	L2, L6
T10 Ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S1, S2, S3 Ihmisoikeusetiikka Monikulttuurisuus	L2, L6

Taulukko Elämäkatsomustiedon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
Oppilas <ul style="list-style-type: none"> - tuntee erilaisia kulttuureja ja katsomuksia - osaa etiikan pääsuunnat - ymmärtää katsomusvapauden ihmisoikeudeksi - ymmärtää erilaiset katsomukselliset ratkaisut - arvioi eettisiä ulottuvuuksia ajankohtaisten eettisten kysymysten kautta - ymmärtää ja hyväksyy maailman moninaisuuden ja yhdenvertaisen kohtelun.

Taulukko Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S2 Moraalin ja etiikan peruskäsitteiden syventäminen ja soveltaminen	L3
T2 Ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan (monialaiset)	S1 Maailmanperintö ja sen säilyttäminen	L4, L5, L7
T4	S1	L2

Ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	Uskonnollisen ja tieteellisen ajattelun perusteet ja uskontokritiikki	
T8 Ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2 Eettiset pelisäännöt koulussa, työelämässä ja yhteiskunnassa.	L3, L5, L6
T9 Innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S3 Ympäristöetiikka	L3, L7

Taulukko Elämänkatsomustiedon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää kestäväan tulevaisuuden käsitteen - pohtii kestäväan tulevaisuuteen vaikuttavia valintoja - tuntee ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ja eettisen perustan - vahvistaa omaa elämän- ja maailmankatsomusta. - soveltaa eettistä lähestymistapaa arjen tilanteissa - arvioi eettisiä ulottuvuuksia ajankohtaisten eettisten kysymysten kautta

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskustelu-ympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämänkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minä pystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä

mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso elämäkatsomustiedon valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehitty kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta

Elämäkatsomustiedon päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 Ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita
T2 Rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	S1	Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.
T3 Ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä	S1	Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen

vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa			monoteismin jasekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti
T4 Ohjata oppilasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1, S3	Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä.
T5 Ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1, S3	Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa
T6 Ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.
T7 Kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3	Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta
T8 Ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittä- mään eettistä ajatteluaan	S2, S3	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä
T9 Innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen	S1, S2, S3	Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella

paikallisesti ja globaalisti			kestävän elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti..
T10 Ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

15.4.12 HISTORIA

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaansa vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 7-8 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet historiassa vuosiluokilla 7-8

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Oppilaat ottavat vastuuta omasta työskentelyprosessista ja tunnistavat omat oppimis- ja opiskelustrategiat ja ovat tietoisia niiden kehittämisestä.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilaat harjoittelevat näkemään kulttuurin moninaisuuden lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä ja merkitystä omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

L4 Monilukutaito:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin tekstilajeihin historian lähteinä ja syventävät medialukutaitoa työskentelemällä eri medioiden parissa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintä- teknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä. Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja harjoitellaan osana oppiaineen opiskelua, erityisesti tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja - tyyliä tarkoituksenmukaisesti.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Oppilaat harjoittelevat projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksenkohteitaan. Oppilaat tutustuvat ammatteihin, joissa edellytetään historian osaamista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen:

Oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt tukevat opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, Kärkölen ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys:

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa:

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Taulukko Historian opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1-S2 Suomi ja maailma 1800 -luvulla sekä Kärkölen paikallishistorian tuntemus ilmiöiden havainnollistamisessa (esim. nälkävuodet, rautatiet ja teollistuminen)	L1-L7
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1-S2 Imperialismin aika: tutkimusmatkoja ja siirtomaita	L1-L4, L6, L7
T7 Ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1 Teollisuusyhteiskunnan synty esimerkiksi teollistuminen, teknologinen kehittyminen, työläisen ja porvarin arki, sosialismi, kaupungistuminen	L1, L2, L4
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T9 Ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä	S2 Ihmiset muuttavat maailmaa esimerkiksi Pohjois-Amerikan alkuperäisasukkaat, villi länsi, orjakauppa, Yhdysvaltain itsenäistyminen, Ranskan vallankumous, aatehistoria, nationalismi	L1-L4, L7

Taulukko: Historian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
Oppilas - tuntee kiinnostusta historiaa kohtaan - ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä - ymmärtää historiallista muutosta ja jatkuvuutta - osaa 1700-luvun lopun ja 1800-luvun historialliset tapahtumat.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt tukevat opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, Kärkölan ja lähialueen historiaan soveltuviin kohdissa.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan:

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika:

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen:

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret:

Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Taulukko Historian opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T2 Aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta (monialaiset)	S3-S4 Sota- ja muu propaganda Ajankohtaiset aiheet ja niiden tulkinta historian näkökulmasta (monialaiset)	L1-L5

Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 Vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S3-S4 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan esimerkiksi vihreä kulta, venäläistäminen, itsenäistyminen, sisällissota, osana toista maailmansotaa	L1, L2, L3
T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S4 Suurten sotien aika: Ensimmäinen maailmansota, Toinen maailmansota	L1-L4, L6, L7
T6 Auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S3-S4 Demokratia vai diktatuuri?	L1, L2, L4
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T8 Kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S4 Sota ihmisten arjessa	L1-L4, L4
T9 Ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia	S3-S4 Internointi Holokausti Historiallinen empatia	L1, L2, L7
T10 Ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	S5-S6 Siirtomaiden itsenäistyminen: Intia, Lähi-Itä, Afrikka	L1, L2, L4, L5
T11 Harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S5-S6 Hyvinvointiyhteiskunnan kehittyminen ja ylläpitäminen, epävakaa maailmanrauha, elinkeinorakenteen muutos	L1, L2, L4, L5
T12 Ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S5-S6 Kestävä tulevaisuus, Tulevaisuustutkimus	L1-L7

Taulukko Historian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä - arvioi erilaisten historiallisten tapahtumien ja ilmiöiden syitä erityisesti 1900-luvun osalta toiseen maailman sotaan asti - hankkii historiallista tietoa erilaisista lähteistä.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-8

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin. Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7-8

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7-8

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten kukin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla jokaisen oppilaan osaamisen taso historian valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Historian osaamisen kehittyminen on kumulatiivinen prosessi, jossa opiskeltavia sisältöjä käytetään oppilaiden historiallisen ajattelun vahvistamiseen. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu Kärkölän opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän

osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Taulukko Historian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 Ohjata oppilasta kiinnostumaan syvällisemmin historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1-S6		Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 Aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1-S6	Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.
T3 Auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1-S6	Lähteiden tulkitseminen	Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			
T4 Auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1-S5	Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämis muodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.
T5 Ohjata oppilasta	S1-S5	Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen

ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja			asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.
T7 Auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	S1-S5	Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.
T8 Harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1-S5	Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T9 Ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1-S5	Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.
T10 Ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S1-S5	Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.
T11 Ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1-S5	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

15.4.13 YHTEISKUNTAOPPI

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiiviseksi, vastuuntuntoiseksi ja yritteliäiseksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteiseksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Heitä harjaannutetaan hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Vuosiluokan 9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihto-ehdoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkö-kulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet yhteiskuntaopissa vuosiluokalla 9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Oppilas harjaantuu eettisessä pohdinnassa yhteiskunnallisella tasolla ja ymmärtää, mitä tarkoittaa kriittinen ajattelu. Harjoitellaan oman mielipiteen perustelemista.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilas syventää demokraattisen vaikuttamisen taitojaan. Oppilas tarkastelee avoimesti yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä, kulttuureja ja vähemmistöryhmiä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilas ymmärtää oman talouden kestävän ylläpidon perusteet.

L4 Monilukutaito:

Oppilas hankkii, yhdistää, muokkaa, tuottaa, esittää ja arvioi tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Oppilas harjoittelee tieto- ja viestintäteknologisia taitoja osana oppiaineen opiskelua, erityisesti tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja. Oppilas tutustuu erilaisiin yhteiskunnallisen verkostoitumisen väyliin.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Oppilas ymmärtää jatko-opintojen merkityksen. Oppilas pyrkii taloudellisessa toiminnassa vastuullisuuteen ja yritteliäisyyteen ja toimii taloudessaan vastuullisesti ja yritteliäästi. Oppilas tutustuu erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan historian tietotaitoa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Oppilas pohtii menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilas pystyy osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta:

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta:

Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen:

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteis-työlle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta:

Perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Taulukko Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
<p>T1 Ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana</p> <p>T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin</p>	<p>S1, S4 Arkielämä ja oman elämän hallinta: yksilön vastuut, velvollisuudet ja oikeudet Ihmisoikeudet</p>	<p>L1, L2, L4, L7</p>
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys		
<p>T3 Ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta</p>	<p>S2, S4 Suomalainen hyvinvointivaltio Sosiaaliturva Suomen kansantalous Turvallisuuspolitiikka Oikeusvaltio Suomen oikeusjärjestelmä</p>	<p>L1, L2, L4, L7</p>
<p>T4 Ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä</p>	<p>S4 Arkielämä ja oman elämän hallinta: yksilön vastuut, velvollisuudet ja oikeudet Markkinointi Mainonta Ajankohtaiset asiat ja ilmiöt Opintososiaaliset etuudet, jatko-opinnot ja niiden rahoitus</p>	<p>L3, L4, L5</p>
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen		
<p>T5 Rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka</p>	<p>S1-S4 Yritystoiminta Työt ja ammatit: työn hakeminen</p>	<p>L1, L4, L6, L7</p>

tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan		
T6 Ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti	S1 Oma rooli yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä Suomalaisia yhteisöjä Suomalaisia vähemmistöryhmiä	L2, L6
T7 Ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena.	S2, S4 Lähidemokratia Suomen päätöksentekuelimet Demokraattinen yhteiskunta: Vaikuttaminen Äänestäminen ja vaali Euroopan unioni YK Diplomatia Kansalaisjärjestöt	L1, L2, L7
T8 Ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S2, S4 Kuluttaminen ja rahankäyttö – oman talouden tasapaino	L1, L2, L7
T9 Ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojään yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S2, S3 Vaikuttaminen Lähidemokratia – Kärkölän kunta ja kunnallisvaalit	L4, L5

Taulukko: Yhteiskuntaopin oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
Oppilas - osoittaa kiinnostusta ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana

- arvioi median roolia ja merkitystä kriittisesti
- ymmärtää yhteiskunnallisen toiminnan ja työelämän perusperiaatteet
- tunnistaa olemassa olevia yhteiskunnan eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä
- osoittaa kiinnostusta oman kotikunnan toimintaan.
- harjaantuu eettiseen pohdintaan yhteiskunnallisella tasolla
- hahmottaa oikeusvaltion pääperiaatteiden ja ihmisoikeuksien yleismaailmallisen merkityksen
- syventää yksityistä taloudenpitoaan koskevia tietoja ja taitoja
- osaa yritteliään ja vastuullisen taloudellisen toiminnan perusteet
- ymmärtää valtiontalouden perusteet
- hallitsee omaa talouttaan kestäväällä tavalla
- ymmärtää käsitteen hyvinvointivaltio merkityksen.
- osaa suomalaisen oikeusjärjestelmän rakenteen
- tietää yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteet tunteminen paikallisella ja kansallisella tasolla
- tutustuu yhteiskunnalliseen päätöksentekoon globaalilla tasolla
- omaa valmiudet toimia aktiivisena ja omaa lähiyhteisöään kehittävänä kansalaisena
- laajentaa yhteiskunnallista näkemystään
- omaa valmiudet osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun
- käyttää mediataitojaan monipuolisesti.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työ-tapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintä-tekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokalla 9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokalla 9

Oppimisen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa

lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja tuottamisen tavat. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso yhteiskuntaopin valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Yhteiskuntaopissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu Kärkölän opetussuunnitelmassa.

Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Taulukko Yhteiskuntaopin päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 Ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana.	S1-S4		Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia
T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1-S4		Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys			
T3 Ohjata oppilasta ymmärtä-	S2, S3	Oikeusvaltion periaatteiden ja	Oppilas osaa kuvailla ja selittää

mään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta		toiminnan hahmottaminen	ihmisoikeusperiaatteita, oikeusvaltion keskeisiä periaatteita sekä suomalaisen oikeusjärjestelmän rakennetta ja toimintaa.
T4 Ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1–S3	Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvailla yhteiskunnan, talouden ja median toimintaa sekä tarkastella niihin liittyvää julkista keskustelua.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen			
T5 Rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka hahmottaa omaa tulevaisuuttaan	S1, S4	Yrittäjyys- ja työelämätaidot	Oppilas osaa kuvailla työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä ja arvioida niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös oman tulevaisuutensa kannalta
T6 Ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti	S1–S3	Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen tarkastelu	Oppilas pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä ja vähemmistöistä rakentavasti ja jäsentyneesti.
T7 Ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla	S1–S3	Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden hahmottaminen sekä demokraattisten pelisääntöjen ja toimintatapojen tunteminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä poliittisesta päätöksenteosta, vallankäytöstä, yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta sekä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla että globaalisti sekä toimia omaa lähiyhteisöä kehittäen demokraattisten pelisääntöjen ja toimintaperiaatteiden

			mukaisesti.
T8 Ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1,S4	Talouden perusteiden hahmottaminen	Oppilas osaa perustella säästämisen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä omassa elämässään että kansantaloudessa.
T9 Ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään media-taitojaan ja tietojään yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1,S4	Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis- ja vaikuttamistaidot	Oppilas osaa ilmaista perustellun mielipiteensä tarkoituksenmukaisin keinoin, käyttää erilaisia vaikuttamistaitoja ja toimia rakentavasti osallistuvana kansalaisena lähiyhteisössä.

15.4.14 MUSIIKKI

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta.

Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 7 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin.

Käyttäessään tieto- ja viestintäteknikkaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tietoa viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		

<p>T1 Kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaita kannustetaan toisten huomioon ottamiseen ja luovuuteen ja musiikilliseen keksintään. - Myönteinen opiskeluilmapiiri. - Musiikki on oppiaine, jossa oppilaat opettelevat vuorovaikutustaitoja yhdessä musisoiden erilaisten kokoonpanojen (esim. bändi, kuoro, lauluryhmä, orkesteri) jäsenenä 	<p>L2, L7</p>
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen		
<p>T2 Ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä</p>	<p>Tutustutaan, miten ihmisääni syntyy, mistä johtuu äänenmurros, tutustutaan äänialoihin ja erilaisiin äänenkäyttötapoihin, opetellaan tervettä äänen käyttöä.</p> <p>Yhteislaulua, soololauluharjoituksia mahdollisuuksien mukaan. Tutustutaan mikrofonilaulutekniikkaan.</p>	<p>L2</p>
<p>T3 Kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja soitinsoittimin</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Tutustutaan yhtyesoitteihin: miten ne toimivat, soitteiden tekniikat. -Perussointuja soitinsoittimilla. -Kappaleen rakenne (intro, a-osa, b-osa jne., kertausmerkit, maalit, segnot, pompat) -Soittimet: akustinen kitara, sähköiset bändisoittimet, keho-soittimet. 	<p>L2</p>
<p>T4 Rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemukseen ja ilmaisuun</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Mahdollinen oppiaineiden yhdistäminen (liikunta ja musiikki). - Kehorytmit. - Liikkuminen annettujen ohjeiden mukaan ja improvisoiden. S4 	<p>L2</p>
<p>T5 Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas pohtii omaa suhdettaan musiikkiin ja sen vaikutuksiin. - Omista havainnoista keskustelu - Pyritään aktiiviseen ja havainnoivaan kuunteluun. 	<p>L2</p>
<p>T6 Kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Oppilaan omien musiikillisten vahvuuksien tunnistaminen ja kehittäminen. -Oppilaita kannustetaan toisten huomioon ottamiseen ja luovuuteen ja musiikilliseen keksintään. Myönteinen opiskeluilmapiiri. 	<p>L1, L2, L6</p>

säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	Improvisointiharjoituksia ja äänimaisemien tuottamista omalla äänellä tai eri soittimilla tai TVT-tekniikkaa hyödyntäen. • Tietotekniikka-avusteinen musiikin luominen ja keksiminen.	
T7 Ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	- Mahdollisuuksien mukaan tablettitietokoneiden käyttäminen musiikissa. Lauchpad, GarageBand, iRealPiano, Notion, iRealPro, Thumbjam	L1, L2, L5
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T8 Ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	- Valikoiden tutustumista oman kulttuurin ja muiden kulttuurien musiikkeihin. - Soittimien tunnistusta (kertausta), maailmanmusiikki, Sibelius, kansanmusiikki, keskeiset taidemusiikin tyylikaudet (kertausta). Blues ja 1950-luvun populaarimusiikki.	L2, L4
T9 Rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa	Musiikkikäsitteiden ja teorian kertausta musisoinnin yhteydessä. -Käsitteitä: tempo, dynamiikka -Harmonia: soinnut (duuri, molli, perussointutehot)	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T10 Ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	Oppilas pohtii omaa suhdettaan musiikkiin ja sen vaikutuksiin. - Omista havainnoista keskustelu.	L3, L4
T11 Ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	Kuulonhuolto ja turvallinen ääniympäristö	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T12 Ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun	-Harjoittelun merkityksen ymmärtäminen tavoitteisiin nähden. - Oppilas arvioi edistymistään.	L1

avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.		
---	--	--

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7

Musiikin opetuksessa oppilas tarvitsee realistista ja samalla kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta myös perusopetuksen 7 vuosiluokalla. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen ja musiikkiteknologiaan liittyviä kokonaisuuksia.

Musiikin päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin yhteisenä opetettavan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso musiikin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia

- Oppilaan omien musiikillisten vahvuuksien tunnistaminen ja kehittäminen.
- Pyritään rakentamaan turvallinen ja kannustava oppimisympäristö.
- Oppilaita kannustetaan toisten huomioon ottamiseen ja luovuuteen ja musiikilliseen keksintään. Myönteinen opiskeluilmapiiri.
- Musiikki on oppiaine, jossa oppilaat opettelevat vuorovaikutustaitoja yhdessä musisoiden erilaisten kokoonpanojen (esim. bändi, kuoro, lauluryhmä, orkesteri) jäsenenä
- Tutustutaan miten ihmisääni syntyy, mistä johtuu äänenmurros, tutustutaan äänialoihin ja erilaisiin äänenkäyttötapoihin, opetellaan tervettä äänen käyttöä.
- Yhteislaulua, soololauluharjoituksia mahdollisuuksien mukaan. Tutustutaan mikrofoni-laulutekniikkaan.
- Improvisointiharjoituksia ja äänimaisemien tuottamista omalla äänellä tai eri soittimilla tai TVT-tekniikkaa hyödyntäen.
- Tietotekniikka-avusteinen musiikin luominen ja keksiminen.

- Tutustutaan yhtyesoittimiin: miten ne toimivat,soittotekniikat.
- Perussointuja sointusoittimilla.
- Soittimet: akustinen kitara, sähköiset bändisoittimet, kehosoittimet.
- Yhteislaulua. Soololauluharjoituksia mahdollisuuksien mukaan.
- Soittimien tunnistusta (kertausta), maailmanmusiikki, Sibelius, kansanmusiikki, keskeiset taidemusiikin tyylikaudet (kertausta). Blues ja 1950-luvun populaarimusiikki.
- Pyritään aktiiviseen ja havainnoivaan kuunteluun.
- Valikoiden tutustumista oman kulttuurin ja muiden kulttuurien musiikkeihin.
- Improvisaatioharjoituksia.
- Mahdollisuuksien mukaan tablettitietokoneiden käyttäminen musiikissa. Lauchpad, GarageBand, iRealPiano, Notion, iRealPro, Thumbjam
- Mahdollinen oppiaineiden yhdistäminen (liikunta ja musiikki).
- Kehorytmit.
- Liikkuminen annettujen ohjeiden mukaan ja improvisoiden.
- Oppilas pohtii omaa suhdettaan musiikkiin ja sen vaikutuksiin.
- Omista havainnoista keskustelu.
- Kuulonhuolto ja turvallinen ääniympäristö.
- Harjoittelun merkityksen ymmärtäminen tavoitteisiin nähden.
- Oppilas arvioi edistymistään.
- Musiikkikäsitteiden ja teorian kertausta musisoinnin yhteydessä.
- Käsitteitä: tempo, dynamiikka
- Kappaleen rakenne (intro, a-osa,b-osa jne.,kertausmerkit, maalit,segnot, pompat)
- Harmonia: soinnut (duuri, molli, perussointutehot)

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.

T3 Kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisoititaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.

T4 Rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkuessaan ja sovittaa liikeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin.

T5 Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.

T6 Kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.

T7 Ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuurinen osaaminen	Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö	Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen	Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.

T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.

15.4.15 KUVATAIDE

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla.

Oppilaidenomamat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteenopetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle. Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä.

Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 7

Vuosiluokilla 7 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia

merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 7

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 7 tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet.

Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kuvataiteen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaaminen kehittyy kaikissa opetuksen tavoitteissa kuvatulla taideoppimisen ulottuvuuksilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kuvataiteen opetuksessa vuosiluokilla 7

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Harjoitellaan tiedon soveltamista ja näkemysten perustelemista. Ohjataan luovaan ongelmanratkaisuun monitulkintaisin tehtävin.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Rakennetaan aktiivista ja omakohtaista suhdetta visuaaliseen kulttuuriin ja tarkastellaan sen merkitystä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla. Rikastetaan omaa ilmaisua ottamalla vaikutteita eri kulttuurien kuvailmaisun tavoista omaan työskentelyyn. Opetellaan edelleen ryhmätyötaitoja, perustelemaan mielipiteitä ja kunnioittamaan toisen näkemystä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilaat osallistuvat oppimisen suunnitteluun. Opetellaan huolehtimaan välineistä ja työskentely-ympäristön viihtyisyydestä. Itseilmaisu, omakohtaiset ratkaisut, uuden kokeileminen ja epäonnistumisenkin kohtaaminen kehittävät tunnetaitoja.

L4 Monilukutaito:

Syvennetään teoksen rakenteen ja sisällön tarkastelun taitoja. Hyödynnetään monipuolisia ilmaisun keinoja (esimerkiksi maalaaminen, media-, tila- ja käsitetaide, performanssi). Kuvaan suhtaudutaan yhtenä monista tutkimisen ja tiedon esittämisen tavoista. Käytetään kuvanteon rinnalla myös muita tutkimisen ja tiedon esittämisen tapoja.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Syvennetään tieto- ja viestintätekniiikan ja mediaympäristöjen käyttötaitoja tiedonhaussa, vuorovaikutuksessa, luovassa ilmaisussa ja vaikuttamisen keinona (esimerkiksi digitaalinen kuva, kuvankäsittely, editointi, verkkoympäristöt, kuvan julkaiseminen). Ohjataan tv:t:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön sekä syvennetään tekijänoikeustietämystä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Pohditaan, missä ammateissa ja elämän alueilla tarvitaan visuaalista osaamista. Ohjataan ilmiökeskeiseen projektityöskentelyyn esimerkiksi yhteistyössä muiden oppiaineiden tai koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Kannustetaan sinnikkääseen yrittämiseen ja uusien tekotapojen kokeilemiseen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Ohjataan arvottamaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä esimerkiksi esteettisestä, eettisestä ja ekologisesta näkökulmasta. Ohjataan pohtimaan esimerkiksi kaupunkisuunnittelun, arkkitehtuurin ja muotoilun arvoja sekä omia käyttö- ja kulutustottumuksia, tavoitteena kriittinen kuluttajuus ja osallistuva kansalaisuus.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1 Kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä (monialaiset)	S1, S2, S3 Innostetaan oppilasta tutkimaan ja tulkitsemaan omaa kuvakulttuuriaan identiteettinsä osana (monialaiset) Rakennetaan yhteyksiä oppilaiden omien kuvakulttuurien ja heille uusien kuvien ja kuvakulttuurien välille Syvennetään oppilaan monilukutaitoa erilaisin tutkimisen kohtein (esimerkiksi kuvataide, mediakulttuurit, rakennettu ja muotoiltu ympäristö) Tehdään havaintoja moniaistisesti (esimerkiksi katsomalla, kuuntelemalla, tunnustelemalla) Kuvataan havaintoja monipuolisin tavoin (esimerkiksi luonnostelu tai tarkka tutkielma eri piirtimin tai maalaamalla, muotoilu, valo- tai videokuvaus) Syvennetään havainnointitaitoja tutkimalla esimerkiksi <ul style="list-style-type: none"> - mittasuhteita - valoa ja varjoa - pintarakennetta - tila- ja syvyysvaikutelmaa 	L1, L3, L4, L5
T2 Rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3 Ohjataan käyttämään kuvataiteen käsitteitä (esimerkiksi tasapaino, jännite, viiva, rytmi, liike, pinta, valo ja varjo) kuvien tarkastelussa, tulkinnassa ja näkemysten perustelemisessa. Analysoidaan kuvia, jaetaan näkökulmia ja tulkintoja yhdessä (esimerkiksi taideteoksen rakenteen tutkiminen, sisällöllinen tulkinta, kriittinen tarkastelu)	L2, L4, L5, L6

<p>T3 Innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä (monialaiset)</p>	<p>S1, S2, S3 Kannustetaan oppilasta omannäköiseen, tutkivaan ja luovaan ilmaisuun kokemusten, mielikuvien, tunteiden, moniaististen havaintojen ja tutkimusten pohjalta (monialaiset) Tuetaan ilmaisun iloa ja itseluottamusta (monialaiset) Syvennetään ilmaisun taitoja monipuolisin tavoin (esimerkiksi maalaaminen, muotoilu, media-, tila- ja käsitetaide tai performanssi). Hyödynnetään oppimisympäristöjä lähellä tai kauempana (esimerkiksi luonnonympäristöt, taidemuseot, näyttelyt). Hyödynnetään verkkoympäristöjä (esimerkiksi Kansallisgallerian verkkokokoelmat)</p>	<p>L2, L3, L4, L5</p>
Kuvallinen tuottaminen		
<p>T4 Ohjata oppilasta soveltamaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan</p>	<p>S1, S2, S3 Ohjataan oppilasta luovaan ongelmanratkaisuun ja omien ideoiden kehittämiseen monitulkintaisin tehtävin (monta toteutustapaa)</p> <p>Ohjataan materiaalien ja työvälineiden turvalliseen ja tarkoituksenmukaiseen käyttöön</p> <p>Ohjataan tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön sekä syvennetään tekijänoikeustietämystä</p> <p>Kuvanteon perusteita, kertausta ja syventämistä, esimerkiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - ihmisen mittasuhteita (esimerkiksi kasvot edestä tai profiilista) - sommittelutaitojen syventämistä (esimerkiksi kultainen leikkaus, sidottu ja vapaa rytmi, jännite ja tasapaino) - värioppi, syventämistä (esimerkiksi väriharmoniat) - syvyysvaikutelman keinojen kertausta ja syventämistä (esim. yhden tai kahden pakopisteen perspektiivi) - arkkitehtuuri tai muotoilu, kertausta ja syventämistä (esimerkiksi tila, muoto, rakenne, mittasuhteet) <p>Ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja,</p>	<p>L2, L3, L5, L6</p>

	<p>teknologioita ja ilmaisun keinoja, esimerkiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - piirtäminen (esimerkiksi ilmaisullinen ja tutkiva jälki) - maalaaminen (värien sekoittaminen, siveltimen jälki; maalaamisen ja värittämissen erot) - rakentelu tai muotoilu (esimerkiksi rakennuksen pienoismalli, saven käsittelytapoja) - digitaalinen kuva (esimerkiksi valokuvaaminen, kuvan muokkaaminen, julkaiseminen, graafinen suunnittelu) - kollaasi - grafiikka 	
<p>T5 Ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä</p>	<p>S1, S2, S3 Kannustetaan oppilasta ottamaan osaa sisältöjen ja menetelmien suunnitteluun Ohjataan ilmiökeskeiseen projektityöskentelyyn yksin ja ryhmässä. Tehdään yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa sekä mahdollisuuksien mukaan myös koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Harjoitellaan pitkäjänteistä, tutkivaa ja tavoitteellista työskentelyä sekä aikataulussa pysymistä. Kehitetään itsearviointitaitoja esimerkiksi keskustellen tai työskentelyn vaiheiden dokumentoinnin avulla (portfoliotyöskentely, blogi)</p>	<p>L1, L2, L3, L5</p>
<p>T6 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan</p>	<p>S1, S2, S3 Ohjataan tarkastelemaan kuvallisia viestinnän ja vaikuttamisen keinoja visuaalisen kulttuurin kentällä (esimerkiksi viestinnän kuvasympolit, sosiaalisen median profiilikuvat, sarjakuvan kieli, liikennemerkkit, mainokset, brändit) sekä soveltamaan niitä omissa töissään Rohkaistaan tekemään esteettisiä valintoja ja ilmaisemaan omia ajatuksia, tunteita ja mielipiteitä kuvallisin keinoin (esimerkiksi sommittelun keinot ja värien vaikutus) Harjoitellaan kuvan jakamista esimerkiksi sosiaalisessa mediassa ja oppilastyönäyttelynä koulun tai muissa tiloissa</p>	<p>L1, L2, L4, L7</p>
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		

<p>T7 Ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä</p>	<p>S1, S2, S3 Syvennetään aiemmillä vuosiluokilla opittuja kuvan tarkastelun ja tulkinnan taitoja esim. yhteisillä palautekeskusteluilla, kirjallisilla tehtävillä ja kuvallisten harjoitusten kautta. Esimerkiksi -Rakennetaan kuville uusia merkityksiä rinnastamalla kahta tai useampaa kuvaa toisiinsa (esimerkiksi kuvapari kahdesta eri yhteydestä otetusta kuvasta, valokuvalle jatkoa piirtämällä, kuvasarjan muodostama tarina) - Tehdään kuvia kuvista (esimerkiksi pastissi, parafraasi) Työskennellään erilaisten kuvatyypin parissa (esimerkiksi tiedottava, viihdyttävä ja manipuloiva kuva).</p>	<p>L1, L4, L5, L6</p>
<p>T8 Ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista</p>	<p>S1, S2, S3 Otetaan huomioon kulttuurinen ja historiallinen tausta kuvia tarkasteltaessa Käsitellään myös ajankohtaisia visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Perehdytään ympäristöestetiikkaan (esimerkiksi arkkitehtuurin tai muotoilun tyylejä). Ohjataan oppilasta tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä teoksen tekijänä että katsojana (esimerkiksi itseilmaisu, kulttuuri-identiteetti, esteettiset arvot, viestintä, vaikuttaminen). Pohditaan, missä ammateissa ja elämän alueilla tarvitaan visuaalista osaamista.</p>	<p>L2, L3, L6, L7</p>
<p>T9 Innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan</p>	<p>S1, S2, S3 Rakennetaan omakohtaista taidesuhdetta tutustumalla eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoihin (esimerkiksi modernismin tyyliunnat, Suomen taiteen kultakausi, nykyaide) ja ottamalla niistä vaikutteita omaan työskentelyyn.</p>	<p>L1, L2, L5, L6</p>
<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen</p>		
<p>T10 Ohjata oppilasta ottamaan</p>	<p>S1, S2, S3 Ohjataan oppilasta etsimään taideteoksista ja muusta visuaalisesta</p>	<p>L3, L4, L6, L7</p>

kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	kulttuurista niissä ilmeneviä arvoja (esimerkiksi historiallisten, uskonnollisten, mainonnan ja pelien kuvien ihanteet ja ihmiskuvat). Rohkaistaan oppilasta tekemään soveltavia ja luovia ratkaisuja kuvallisessa ilmaisussaan sekä ajattelemaan toisin. Ohjataan tiedostamaan visuaalisen, rakennetun ja muotoillun ympäristön merkitys ja ottamaan kantaa sen esteettisyyteen ja toimivuuteen (esimerkiksi kaupunkisuunnittelun, arkkitehtuurin tai tuotesuunnittelun perusteita ja arvoja).	
T11 Kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3 Ohjataan oppilasta kohti ymmärrystä visuaalisten kulttuurien moninaisuuden sekä oman kulttuuriperinnön tärkeydestä. Innostetaan hyödyntämään tätä rikkautta omassa työskentelyssä. Rakennetaan ilmapiiriä, jossa oppilas uskaltaa ilmaista omia mielipiteitään ja arvojaan kuvallisessa työskentelyssä. Kannustetaan käyttämään materiaaleja säästävästi, hyödyntämään kierrätysmateriaaleja mahdollisuuksien mukaan sekä lajittelemaan työskentelyroskia. Tuetaan eettisten ja ekologisten arvojen syvenemistä esteettisten rinnalla.	L1, L2, L4, L7

Taulukko Kuvataiteen oppimisen tavoitteet vuosiluokilla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - osallistuu tavoitteiden suunnitteluun sekä työskentelee pitkäjänteisesti ja tavoitteiden mukaisesti - käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti ja ryhmässä työskennellessään - käyttää joitakin kuvallisia ja sanallisia kuvatulkinnan menetelmiä - ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan monipuolisin tavoin - soveltaa tavoitteellisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja keinoja omassa kuvallisessa ilmaisussaan - tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia ja pyrkii viestimään kuvallisin keinoin - osallistuu keskusteluun visuaalisen kulttuurin merkityksistä ja arvoista ja osaa perustella näkemyksiään

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Taulukko. Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.
T2 Rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.
T3 Innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.
Kuvallinen tuottaminen			
T4 Ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

T5 Ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	Tutkivan lähestymistavan käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.
T6 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
T7 Ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1, S2, S3	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä
T8 Ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
T9 Innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
T10 Ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin	S1, S2, S3	Näkemyksen esittäminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

arvoihin			
T11 Kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia

Valinnainen kuvataide		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Aikaisemmin opittujen tietojen ja taitojen syventäminen ja laajentaminen. Pitkäjänteisen työskentelyn harjaannuttaminen.	Kuvataiteen ja kuvallisen viestinnän eri tapoihin ja aloihin tutustuminen (kuvataide, media, mainoskuvat, uutiskuvat, muotoilu). Monipuolinen materiaalien työstäminen. Ympäröivän yhteiskunnan tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen opiskelussa.	L2 L3 L5
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
Oppilas - laajentaa ja syventää kuvataiteen tietojansa ja taitojansa - oppii tarkastelemaan ympäristön kuvakulttuureja - harjaantuu pitkäjänteiseen työskentelyyn		

15.4.16 KÄSITYÖ

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Vuosiluokilla 7-9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaallisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämäntähtäilyä sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet käsityössä vuosiluokalla 7

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Oppilasta kannustetaan ottamaan vastuuta työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Oppilailla on mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään. Heitä rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Tuetaan oppilaiden omia ideoita. Käsityö omalta osaltaan tukee oppilaiden ura- ja opintovalintoja.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilaita ohjataan lukemaan kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Kulttuuriperintöön tutustutaan tekemisen ja tuottamisen kautta, työvälineiden ja -tekniikoiden avulla. Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja tarjotaan mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Käsityö kasvattaa arvostamaan esteettisyyttä ja nauttimaan siitä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Oppiaineeseen kuuluu luonnostaan tunnistaa vaaroja ja suojautua niitä vastaan oikeilla työskentelytavoilla ja suojavälineillä. Opitaan teknologian kehitystä ja merkitystä ihmiselle elämän helpottajana. Erilaiset teknologiat ovat käsityössä omien ideoiden ja luovuuden mahdollistajia. Oppiaineeseen sisältyy tavoite tutustuttaa oppilaat erilaisiin teknologioihin ja laittaa alulle kiinnostus teknologioita kohtaan. Oppilaat nähdään tulevaisuuden vastuullisina teknologioiden käyttäjinä ja kehittäjinä.

L4 Monilukutaito:

Käsityön opetuksessa tarjotaan tilaisuuksia monipuoliseen hankitun tiedon ja tekemisen yhdistämiseen. Harjoitellaan ympäristön ja erilaisten symbolien lukutaitoa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja valmistamaan laadukkaita tuotteita, mikä vahvistaa heidän kuluttaja- ja talousosaamistaan.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Käsityössä harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian käyttämistä suunnittelun, ohjelmoinnin ja tallennuksen välineenä. Tuotteiden suunnittelussa kokeillaan sopivia suunnittelu- ja piirtämishohjelmia. Työskentelyprosessia dokumentoidaan tietotekniikkaa hyväksi käyttäen. Ohjelmointia käytetään mahdollisuuksien mukaan älykkäiden elektroniikkatuotteiden tekemiseen ja työstökoneiden ohjaamiseen.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Käsityö edistää oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaat tutustuvat lähialueen elinkeinoelämään vierailuilla tai kutsumalla vierailijoita kertomaan työelämästä. Käsityöhön sisältyy luonnostaan monen ammatin erilaisia työtekniikoita. Tutustutaan käsityöalan työtehtäviin ja pohditaan oman ja muiden ihmisten toiminnan sekä työn merkitystä yhteiskunnassa. Kannustetaan oppilaita aloitteellisuuteen, ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä saattamaan sisukkaasti oma työ loppuun.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Kannustetaan ja ohjataan oppilaita itsenäiseen suunnitteluun ja käsitöiden valmistamiseen. Osallisuuden kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Yhteistyöprojekteissa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Käsityö ohjaa tekemään

kestävän kehityksen mukaisia valintoja ja ohjaa säästeliäisyyteen, kierrätykseen ja ekologisuuteen.

Käsityön opetuksen tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisältöjen toteuttaminen antaa oppilaalle monipuolisen kokemuksen käsityön alueista ja mahdollisuuden useiden käsityötaitojen omaksumiseen. Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt limittyvät yhtäaikaisesti toisiinsa.

S1 Innovointi:

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä

S2 Muotoilu:

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykisyysyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu:

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi:

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen:

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus:

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen:

Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan

käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen:

Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestäväen kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään, ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi sekä kehittämään innovaatioita</p>	<p>S2-S5 Huomioidaan oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet, kokemukset ja havainnot käsitöiden ideoinnissa ja suunnittelussa</p> <p>Ratkaistaan suunnittelutehtäviä innovoimalla eli esittämällä tehtävään uusi tuoteratkaisu tai parantamalla vanhaa tuotetta</p> <p>Edistetään ideointia ja suunnittelua tutustumalla tehtävään liittyvään tuotehistoriaan ja käsityöperinteeseen</p> <p>Harjoitellaan yhdessä jonkin tuotesuunnittelumenetelmän käyttöä</p> <p>Perehdytään erilaisiin käytössä oleviin materiaaleihin ja havainnollistetaan niiden ominaisuuksia kokeilujen avulla</p> <p>Laaditaan suunnitelma omasta työstä eli ratkaisusta piirustuksena, mallina tai toimivana mallina</p> <p>Arvioidaan omia ja muiden suunnitelmia</p>	<p>L2, L3</p>
<p>T2 Ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p>	<p>S1-S5 Ohjataan oppilaat käsityön tekemisen prosessiin (ideointi-suunnittelu-tekeminen-arviointi)</p> <p>Valitaan työhön sopivat materiaalit niiden ominaisuuksien ja omien havaintojen perusteella</p> <p>Täydennetään suunnitelmaa tarvittaessa tekemisen yhteydessä</p> <p>Dokumentoidaan tekemisen prosessi ja tuote hyödyntäen tietotekniikka</p>	<p>L1</p>

	Tehdään itsearviointeja ja vertaisarviointeja yksin ja yhdessä	
T3 Opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja	S3-S5 Tutustutaan erilaisten materiaalien ominaisuuksiin ja tehdään havainnollistavia kokeiluja Näytetään uudet työtavat ja menetelmät sekä niiden turvallinen suorittaminen Valmistetaan yksin tai yhdessä suunnitelman mukainen käsityötuote Valitaan materiaalit harjoitustyön mukaan esimerkiksi seuraavista: Puu-, metalli- ja muovimateriaalit, luonnonmateriaalit, langat, kuidut ja kankaat, materiaalien uusiokäyttö Valitaan työtavat harjoitustyön mukaan esimerkiksi seuraavista työtavoista: Vannesahaus, oiko- ja tasohöyläys, konehionta, sorvaus, kovajuotto ja mighitsaus, ohjelmoitavat pienoistyöstölaitteet, mittaaminen, merkitseminen, piirrottaminen, leikkaaminen, sahaaminen, poraaminen, talttaaminen, viilaus, hiominen, liimaus, polttopiirtäminen, hiillettäminen, käsittelyt vahoilla, maaleilla ja lakoilla, johtimien kuoriminen, juottaminen, liittimillä liittäminen, piirilevyjen syövytys, ohjelmoitavien piirien elektroniikkarakentelu, robotiikka, kaava-arkkien käyttö ja ohjeiden tulkitseminen, ompelukoneen ja saumurin monipuolinen käyttö, virkkaus, punonta, kudonta, kirjonta, painanta, värjäys ja palatekniikat	L4, L6
T4 Ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan (monialaiset)	S1-S5 Tutkitaan ja tulkitaan yhdessä esineitä, piirustuksia ja kaavoja sekä niiden sisältämiä merkkejä, symboliikkaa ja viestiä Esitetään suunnitelma käyttäen suunnittelun merkkejä, kaavoja, kaavioita ja symboleja Rohkaistaan oppilaita tunnistamaan ja löytämään omia käsityöllisiä vahvuuksia sekä käyttämään niitä toteutuksessa ja ilmaisussa (monialaiset) Materiaalit ja työtavat kuten tavoitteessa T3	L2, L4
T5 Ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan	S5, S6 Käytetään käsityön tekemiseen työvälineitä, koneita ja laitteita tarkoituksenmukaisesti Opetellaan erilaisten työmenetelmien turvallinen	L3, L6

<p>työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p>	<p>suoritus ja kerro-taan työtapaan liittyvistä vaaroista</p> <p>Opetellaan käyttämään suojavälineitä ja tutustutaan suojavälineiden käytöstä kertoviin kyltteihin ja symboleihin</p> <p>Opetellaan ja noudatetaan suojaetäisyyksiä ja turvarajoja sekä huomioidaan paitsi oma myös muiden oppilaiden turvallisuus</p>	
<p>T6 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p>	<p>S1-S5 Haetaan tietoa internetistä suunnittelun ja valmistuksen tueksi</p> <p>Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan suunnitelmien tekemistä ja ideoiden esittämistä tietokonepohjaisilla suunnitteluohjelmilla</p> <p>Kokeillaan tekemisen ja tuotteiden dokumentoinnissa erilaisia digi-taalaisia kuvaus- ja tallennusvälineitä</p>	<p>L5</p>
<p>T7 Ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä</p>	<p>S7 Kerrotaan käsityön yhteydestä eri ammatteihin ja yrittäjyyteen</p> <p>Yrittäjämäinen oppiminen</p> <p>Tehdään opintokäyntejä yrityksiin mahdollisuuksien mukaan</p>	<p>L6</p>
<p>T8 Ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa (monialaiset)</p>	<p>S8 Selvitetään laadukkaiden käsityötuotteiden ja käsityövälineiden merkitys kestäväälle kehitykselle</p> <p>Opetellaan materiaalien taloudellinen käyttö ja kierrätys</p> <p>Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä (monialaiset)</p>	<p>L1, L4, L7</p>

Oppimisen tavoitteet

Oppilas

- suunnittelee yksin tai ryhmässä tehtävänannon mukaisen työidean
- esittää omasta tai ryhmän työstä suunnitelman
- osaa tarvittaessa hyödyntää virikemateriaalia ja ohjausta
- ottaa työssään huomioon esteettisyyden ja toimivuuden
- käyttää materiaaleja taloudellisesti ja ekologisesti
- hallitsee aiemmilta vuosilta tuttuja erilaisia materiaalin työstötekniikoita
- omaksuu uusia koneilla, laitteilla ja käsityövälineillä suoritettavia materiaalin liitos- ja työstötekniikoita
- omaksuu koneiden, laitteiden ja käsityövälineiden turvallisen käytön
- osaa nimetä työvälineitä, -koneita ja -menetelmiä
- huolehtii työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä sekä ottaa työskentelyssään muut oppijat huomioon
- saattaa valmiiksi viimeistellyn käsityöprojektinsa
- arvioi omaa ja muiden työskentelyprosessiaan ja tuotettaan realistisesti
- osaa kertoa tuotteen laadun ja kestävyuden merkityksestä työskentelylle ja kestäväälle kehitykselle
- motivoituu työn tekemisestä ja työn tuloksista
- osaa lajitella ja kierrättää jättemateriaaleja.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokalla 7

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokalla 7

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaitojen kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittämisessä

olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työtavoista.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso käsityön valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko opiskelun ajan. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Numeroarvosana laaditaan yhdessä käsityön opetukseen osallistuneiden opettajien kesken.

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan osaaminen kahdeksan
T1 Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S2-S5	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.
T2 Ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1-S5	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelyllään tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.
T3 Opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään	S1-S5	Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaansa tuotteita/teoksia.

innovaatioita			
T4 Ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	S1-S5	Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perusten ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.
T5 Ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.
T6 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1-S5	Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.
T2 Ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioidaan oppimistaan	S1-S5	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.

15.4.17 LIIKUNTA

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurien moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen ja oppitunneilla tarjotaan tietoa paikallisista liikunnan harrastamisen mahdollisuuksista.

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on monipuolisessa motoristen perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Liikunnassa tutustutaan omaan kehoon ja opitaan suhtautumaan siihen myönteisesti. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta. Monipuoliset opetusmenetelmät mahdollistavat erilaisten oppilaiden paremman oppimisen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet liikunnan opetuksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Ajattelu- ja päätöksentekokykyä kehitetään eri liikunnallisissa tehtävissä ja ympäristöissä. Liikunnanopetuksessa havainto ja harjoittelu on oppimaan oppimisessa keskeistä.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Muutosten sietokykyä, uusiin asioihin suhtautumista, epävarmuuden sietokykyä, joustavuutta ja sääntöjen noudattamiskykyä harjoitellaan monipuolisilla

opetusmenetelmillä. Vuorovaikutus- sekä ryhmätyöskentelytaidot, argumentointi, mielipiteiden asiallinen perustelu sekä vastuunkanto ryhmässä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Arjenhallintataidot kuten hygienia, ajanhallinta, pitkäjänteisyys, sinnikkyys ja itsesäätelytaidot.

L4 Monilukutaito:

Monilukutaitoa kehitetään käyttämällä opetuksessa sanallisia, kuvallisia, auditiivisia, numeerisia sekä kinesteettisiä symboleja.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Liikunnanopetuksessa pyritään hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Muutosten sietokykyä, uusiin asioihin suhtautumista, epävarmuuden sietokykyä, joustavuutta ja sääntöjen noudattamiskykyä harjoitellaan monipuolisilla opetusmenetelmillä.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Fyysinen toimintakyky:

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky:

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja

avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykinen toimintakyky:

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvuun ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Taulukko Liikunnan opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1	S1 Kannustetaan oppilaita osallistumaan ja kokeilemaan	L1, L3
Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	Korostetaan prosessia ja osallistumista Annetaan palautetta sekä yrittämisestä että suorituksesta Käytetään monipuolisia harjoitteita	
T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1 Harjoitellaan havaintomotorisia taitoja esimerkiksi liikuntaleikeissä, pallopeleissä, musiikkiliikunnassa ja suunnistuksessa	L1, L3, L4

<p>T3 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1 Harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja esimerkiksi metsämaastossa liikkuen, jäällä luistellen, lumella hiihtäen, vedessä uiden sekä voimistelutelineillä ja -välineillä tempuillen.</p>	<p>L3</p>
<p>T4 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1 Harjoitellaan välineenkäsittelytaitoja monipuolisesti eri pallopeleissä, välinevoimistelussa, jää- ja lumiliikunnassa, sekä vesipelastuksessa.</p>	<p>L3</p>
<p>T5 Kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p>	<p>S1 Harjoitellaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta esimerkiksi eri perusliikunnan ja voimistelun muodoilla.</p> <p>Kehitetään voimaa esimerkiksi erilaisilla lihaskuntoharjoituksilla omaan kehon painoa ja kuntoiluvälineitä käyttäen.</p>	<p>L3</p>

	<p>Kehitetään liikkuvuutta alku - ja loppuverryttelyissä.</p> <p>Tutustutaan erilaisiin kehonhuoltomenetelmiin.</p>	
--	---	--

<p>T6 Vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä</p>	<p>S1 Harjoitellaan erilaisia vedessä liikkumisen taitoja esimerkiksi sukeltamista, eri uintitekniikoita, kuljettamistapoja sekä leikkejä ja pelejä.</p>	<p>L3</p>
<p>T7 Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan</p>	<p>S1 Harjoitellaan toimimista erilaisissa oppimisympäristöissä ja vuorovaikutustilanteissa.</p>	<p>L3, L6, L7</p>
Sosiaalinen toimintakyky		
<p>T8 Ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon (monialaiset)</p>	<p>S2 Monipuoliset organisointimenetelmät esim. pari- ja ryhmätyöt Toimitaan erilaisissa ryhmissä Korostetaan työskentelyä ja osallistumista Harjoitellaan tunteiden hallitsemista (monialaiset) Kehitetään tunteiden rakentavaa ilmaisua ja ristiriitojen sietämistä liikunnallisissa tilanteissa (monialaiset)</p>	<p>L2, L3, L6, L7</p>
<p>T9 Ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista</p>	<p>S2 Harjoitellaan reilun pelin periaatteita: empaattisuus, kannustavuus, vastuullisuus ja rakentava palaute Korostetaan yhteisöllistä toimintakulttuuria Korostetaan oppilaan vastuuta välineistä</p>	<p>L2, L6, L7</p>
Psyykinen toimintakyky		

<p>T10 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja</p>	<p>S3 Korostetaan oppilaan omaa vastuuta esimerkiksi liikuntavälineistä huolehtimisesta ja liikuntapaikoille siirtymisistä.</p> <p>Annetaan palautetta esimerkiksi turvallisuusohjeiden noudattamisesta sekä aikataulujen noudattamisesta.</p> <p>Harjoitellaan vastuunottamista ja pitkäjänteistä työskentelyä.</p>	<p>L1, L2, L3</p>
<p>T11 Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta,</p>	<p>S3 Annetaan palautetta prosessista Eriyttäminen ja monipuoliset tehtävät Luodaan turvallinen, hyväksyvä ja iloinen oppimisilmapiiri</p>	<p>L1, L2</p>
<p>pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä</p>	<p>Mahdollistetaan osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia Ilon ja yhteisen tekemisen korostaminen</p>	
<p>T12 Auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille (monialaiset)</p>	<p>S3 Pohditaan fyysisen aktiivisuuden ja kehollisuuden merkityksen osana liikunnallista elämäntapaa Huomioidaan fyysisen kehitysaikataulun erot</p>	<p>L3</p>
<p>T13 Tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</p>	<p>S3 Tutustutaan erilaisiin liikuntamuotoihin ja niihin liittyviin toimintatapoihin</p>	<p>L1, L3</p>

Taulukko Liikunnan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> -on fyysisesti aktiivinen, kokeilee ja yrittää parhaansa -kehittyy havaintomotorisissa taidoissa, välineen käsittelyssä ja tasapainossa -osaa eri vuodenaikojen liikuntamuotoja ja soveltaa liikuntataitojaan erilaisissa ympäristöissä -osaa uida ja liikkua vedessä monipuolisesti -noudattaa sääntöjä ja ohjeita -työskentelee kaikkien kanssa ja toimii muita kohtaan reilusti ja rehellisesti -kantaa vastuuta yhteisistä liikuntavälineistä ja -tiloista -huolehtii varusteistaan ja hygieniastaan -osaa arvioida omaa oppimistaan ja työskentelyään -kokee liikunnan myönteisenä, ilon ja virkistykseen lähteenä

Taulukko Liikunnan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1	S1 Kannustetaan oppilaita osallistumaan ja kokeilemaan	L1, L3
Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	Korostetaan prosessia ja osallistumista Annetaan palautetta sekä yrittämisestä että suorituksesta Käytetään monipuolisia harjoitteita	
T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1 Harjoitellaan havaintomotorisia taitoja esimerkiksi liikuntaleikeissä, pallopeleissä, musiikkiliikunnassa ja suunnistuksessa	L1, L3, L4

<p>T3 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1 Harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja esimerkiksi metsämaastossa liikkuen, jäällä luistellen, lumella hiihtäen, vedessä uiden sekä voimistelutelineillä ja -välineillä tempuillen.</p>	<p>L3</p>
<p>T4 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1 Harjoitellaan välineenkäsittelytaitoja monipuolisesti eri pallopeleissä, välinevoimistelussa, jää- ja lumiliikunnassa, sekä vesipelastuksessa.</p>	<p>L3</p>
<p>T5 Kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p>	<p>S1 Harjoitellaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta esimerkiksi eri perusliikunnan ja voimistelun muodoilla.</p> <p>Kehitetään voimaa esimerkiksi erilaisilla lihaskuntoharjoituksilla omaan kehon painoa ja kuntoiluvälineitä käyttäen.</p> <p>Move! liikuntatestit</p>	<p>L3</p>

	<p>Kehitetään liikkuvuutta alku - ja loppuverryttelyissä.</p> <p>Tutustutaan erilaisiin kehonhuoltomenetelmiin.</p>	
--	---	--

T6 Vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1 Harjoitellaan erilaisia vedessä liikkumisen taitoja esimerkiksi sukeltamista, eri uintitekniikoita, kuljettamistapoja.	L3
T7 Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1 Harjoitellaan toimimista erilaisissa oppimisympäristöissä ja vuorovaikutustilanteissa.	L3, L6, L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T8 Ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon (monialaiset)	S2 Monipuoliset organisointimenetelmät esim. pari- ja ryhmätyöt Toimitaan erilaisissa ryhmissä Korostetaan työskentelyä ja osallistumista Harjoitellaan tunteiden hallitsemista (monialaiset) Kehitetään tunteiden rakentavaa ilmaisua ja ristiriitojen sietämistä liikunnallisissa tilanteissa (monialaiset)	L2, L3, L6, L7
T9 Ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2 Harjoitellaan reilun pelin periaatteita: empaattisuus, kannustavuus, vastuullisuus ja rakentava palaute Korostetaan yhteisöllistä toimintakulttuuria Korostetaan oppilaan vastuuta välineistä	L2, L6, L7
Psyykinen toimintakyky		

<p>T10 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja</p>	<p>S3 Korostetaan oppilaan omaa vastuuta esimerkiksi liikuntavälineistä huolehtimisesta ja liikuntapaikoille siirtymisistä.</p> <p>Annetaan palautetta esimerkiksi turvallisuusohjeiden noudattamisesta sekä aikataulujen noudattamisesta.</p> <p>Harjoitellaan vastuunottamista ja pitkäjänteistä työskentelyä.</p>	<p>L1, L2, L3</p>
<p>T11 Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta,</p>	<p>S3 Annetaan palautetta prosessista Eriyttäminen ja monipuoliset tehtävät Luodaan turvallinen, hyväksyvä ja iloinen oppimisilmapiiri</p>	<p>L1, L2</p>
<p>pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä</p>	<p>Mahdollistetaan osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia Ilon ja yhteisen tekemisen korostaminen</p>	
<p>T12 Auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille (monialaiset)</p>	<p>S3 Pohditaan fyysisen aktiivisuuden ja kehollisuuden merkityksen osana liikunnallista elämäntapaa (monialaiset)</p> <p>Huomioidaan fyysisen kehitysaikataulun erot (monialaiset)</p>	<p>L3</p>
<p>T13 Tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</p>	<p>S3 Tutustutaan erilaisiin liikuntamuotoihin ja niihin liittyviin toimintatapoihin</p>	<p>L1, L3</p>

Taulukko Liikunnan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> -fyysisesti aktiivinen, kokeilee ja yrittää parhaansa -kehittyy havaintomotorisissa taidoissa, välineen käsittelyssä ja tasapainossa -osaa eri vuodenaikojen liikuntamuotoja ja soveltaa liikuntataitojaan erilaisissa ympäristöissä -osaa uida ja liikkua vedessä monipuolisesti -noudattaa sääntöjä ja ohjeita -työskentelee kaikkien kanssa ja toimii muita kohtaan reilusti ja rehellisesti -kantaa vastuuta yhteisistä liikuntavälineistä ja -tiloista -huolehtii varusteistaan ja hygieniastaan -osaa arvioida omaa oppimistaan ja työskentelyään -kokee liikunnan myönteisenä, ilon ja virkistykseen lähteenä

Taulukko Liikunnan opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1	S1 Kannustetaan oppilaita osallistumaan ja kokeilemaan	L1, L3

Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	<p>Korostetaan prosessia ja osallistumista</p> <p>Annetaan palautetta sekä yrittämisestä että suorituksesta</p> <p>Käytetään monipuolisia harjoitteita</p>	
T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1 Harjoitellaan havaintomotorisia taitoja esimerkiksi liikuntaleikeissä, pallopeleissä, musiikkiliikunnassa ja suunnistuksessa	L1, L3, L4

<p>T3 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1 Harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja esimerkiksi metsämaastossa liikkuen, jäällä luistellen, lumella hiihtäen, vedessä uiden sekä voimistelutelineillä ja -välineillä tempuillen.</p>	<p>L3</p>
<p>T4 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1 Harjoitellaan välineenkäsittelytaitoja monipuolisesti eri pallopeleissä, välinevoimistelussa, jää- ja lumiliikunnassa, sekä vesipelastuksessa.</p>	<p>L3</p>
<p>T5 Kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p>	<p>S1 Harjoitellaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta esimerkiksi eri perusliikunnan ja voimistelun muodoilla.</p> <p>Kehitetään voimaa esimerkiksi erilaisilla lihaskuntoharjoituksilla omaan kehon painoa ja kuntoiluvälineitä käyttäen.</p>	<p>L3</p>

	<p>Kehitetään liikkuvuutta alku - ja loppuverryttelyissä.</p> <p>Tutustutaan erilaisiin kehonhuoltomenetelmiin.</p>	
--	---	--

T6 Vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1 Harjoitellaan erilaisia vedessä liikkumisen taitoja esimerkiksi sukeltamista, eri uintitekniikoita, kuljettamistapoja.	L3
T7 Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1 Harjoitellaan toimimista erilaisissa oppimisympäristöissä ja vuorovaikutustilanteissa.	L3, L6, L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T8 Ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon (monialaiset)	S2 Monipuoliset organisointimenetelmät esim. pari- ja ryhmätyöt Toimitaan erilaisissa ryhmissä Korostetaan työskentelyä ja osallistumista Harjoitellaan tunteiden hallitsemista (monialaiset) Kehitetään tunteiden rakentavaa ilmaisua ja ristiriitojen sietämistä liikunnallisissa tilanteissa (monialaiset)	L2, L3, L6, L7
T9 Ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2 Harjoitellaan reilun pelin periaatteita: empaattisuus, kannustavuus, vastuullisuus ja rakentava palaute Korostetaan yhteisöllistä toimintakulttuuria Korostetaan oppilaan vastuuta välineistä	L2, L6, L7
Psyykinen toimintakyky		

<p>T10 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja</p>	<p>S3 Korostetaan oppilaan omaa vastuuta esimerkiksi liikuntavälineistä huolehtimisesta ja liikuntapaikoille siirtymisistä.</p> <p>Annetaan palautetta esimerkiksi turvallisuusohjeiden noudattamisesta sekä aikataulujen noudattamisesta.</p> <p>Harjoitellaan vastuunottamista ja pitkäjänteistä työskentelyä.</p>	<p>L1, L2, L3</p>
<p>T11 Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta,</p>	<p>S3 Annetaan palautetta prosessista Eriyttäminen ja monipuoliset tehtävät Luodaan turvallinen, hyväksyvä ja iloinen oppimisilmapiiri</p>	<p>L1, L2</p>
<p>pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä</p>	<p>Mahdollistetaan osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia Ilon ja yhteisen tekemisen korostaminen</p>	
<p>T12 Auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille (monialaiset)</p>	<p>S3 Pohditaan fyysisen aktiivisuuden ja kehollisuuden merkityksen osana liikunnallista elämäntapaa (monialaiset)</p> <p>Huomioidaan fyysisen kehitysaikataulun erot (monialaiset)</p>	<p>L3</p>
<p>T13 Tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</p>	<p>S3 Tutustutaan erilaisiin liikuntamuotoihin ja niihin liittyviin toimintatapoihin</p>	<p>L1, L3</p>

Taulukko Liikunnan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - fyysisesti aktiivinen, kokeilee ja yrittää parhaansa - kehittyy havaintomotorisissa taidoissa, välineen käsittelyssä ja tasapainossa - osaa eri vuodenaikojen liikuntamuotoja ja soveltaa liikuntataitojaan erilaisissa ympäristöissä - osaa uida ja liikkua vedessä monipuolisesti, osaa pelastautua ja pelastaa vedestä - noudattaa sääntöjä ja ohjeita - työskentelee kaikkien kanssa ja toimii muita kohtaan reilusti ja rehellisesti kantaa vastuuta yhteisistä liikuntavälineistä ja -tiloista huolehtii varusteistaan ja hygieniastaan osaa arvioida omaa oppimistaan ja työskentelyään kokee liikunnan myönteisenä, ilon ja virkistykseen lähteenä

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Liikunnanopetuksessa hyödynnetään koulun omia ja muita kunnan tarjoamia liikuntapaikkoja, kuten urheilukenttää, lähimaastoa, jääkenttiä ja tenniskenttiä. Lisäksi voidaan käyttää paikallisia yhdistysten tiloja, kuten kuntosalia ja painisalia.

Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminta antaa kaikille oppilaille mahdollisuuden onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukee hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen, liikunnan ilon kokemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet

sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Move!-mittaukset suoritetaan 8. vuosiluokan oppilaille lukuvuoden alussa elo-syyskuussa. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso liikunnan valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen liikunnassa kehittyy kumulatiivisesti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu Kärkölen opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Taulukko Liikunnan päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysinen toimintakyky			
T1 Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.
T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

T3 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.
T4 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.
T5 Kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.
T6 Vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.
T7 Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky			

T8 Ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
T9 Ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
Psyykinen toimintakyky			
T10 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T12 Auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T13 Tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia			
--	--	--	--

15.4.18 KOTITALOUS

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitytään kanssaihmisistä huolta pitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kotitaloudessa vuosiluokalla 7

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Oppilaiden ajattelua kehitetään erilaisten valintojen ja vaihtoehtojen etsimisen kautta. Tuetaan kotitaloudellisen ajattelun kehittymistä kuluttajana.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Tutustutaan kotitalouden erilaisiin symboleihin (mittayksiköt, erilaiset merkit puhtaanapidossa, tekstiilien hoidossa ja kuluttajakasvatuksessa). Harjoitellaan pienryhmässä toimista, ongelmanratkaisua ja palautteen antamista ja vastaanottamista. Kiinnitetään huomiota omien valintojen ja näkökulmien esittämiseen ja perustelemiseen.

L3 Itsestä huolehtinen ja arjen taidot:

Harjoitellaan ohjeen mukaista toimimista ja töiden loppuun saattamista. Toimitaan vastuullisesti ryhmässä ja sääntöjen mukaisesti. Harjaannutetaan kotitalouden taitoja omassa arjessa. Ohjataan oppilaita terveyttä edistävän elämäntavan omaksumiseen omaan arkeensa.

L4 Monilukutaito:

Ymmärretään ja harjoitellaan kotitalouden symboleja arjessa. Harjoitellaan tulkitsemaan ja lukemaan kotitalouden taulukoiden ja erilaisten lähteitä, ohjeita ja käyttöohjeita. Harjoitellaan kotitalous-lähteiden lähdekritiikkiä. Tulkitaan hygienia- ja kuluttajalainsäädännön yhteyttä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Kodin teknologian merkityksen ymmärtäminen osana kotitalouksien toimintaa. Opetuksessa hyödynnetään ja jaetaan digitaalisia tehtäviä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Opetuksessa harjaannutetaan yhteistyötaitoja erilaisissa ryhmätilanteissa. Käytöstapoja omaksutaan osaksi identiteettiä. Harjaannutetaan oppilaita tunnistamaan, arvioimaan ja esittämään oman kotitalousosaamisensa. Opetuksessa tutustutaan ammatteihin, joissa tarvitaan kotitalouden osaamista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Toimitaan aktiivisesti kouluyhteisössä eri vertaisryhmien ja henkilökunnan kanssa. Ohjataan kestävien valintojen ja toimintatapojen omaksumiseen arjessa. Perehdytetään oppilaita turvallisuuteen, taloudellisuuteen, terveellisuuteen, ekologisuuteen liittyviin pakkausmerkintöihin.

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuosituksen, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaa hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Kotitalouden opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käytännön toimintataidot		
T1 Ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Kirjallisten ja suullisten ohjeiden mukaan eteneminen. Aterioiden suunnittelu ja toteutus sekä siihen liittyvä vertais- ja itsearviointi.	L3

	<p>S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Kodin toimintojen suunnittelu ja tasapuolinen voimavarojen käyttö ja vastuunotto perheessä</p> <p>S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p>	
<p>T2 Ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Perusruuanvalmistus- ja leivontataidot, ruoka- ja tapakulttuuri, kotitehtävät, kauniisti kattaminen ja ruoan tarjoilu, ruokien koristelu ja esillepano. Erilaiset ruokailutilanteet ja ympäristöt</p> <p>S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Asumistaidot, erilaiset juhlat</p>	L2, L3
<p>T3 Ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Suomalaiset ravitsemussuositukset, ympäristövastuullisuus, jätteiden ja hävikin vähentäminen, lähiruoan merkitys.</p> <p>S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Hyvinvointitietoisuus, erityisruokavalioiden huomioiminen, puhtaanapito, tekstiilien ja materiaalien hoito.</p> <p>S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Vastuullinen kuluttajuus ja harkitut valinnat kriittinen medialukutaito.</p>	L3, L4, L5, L7
<p>T4 Ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Tehtävien ajoittaminen ja aikatauluttaminen. Ajankäytön hahmottaminen. Kotitehtävien tekeminen ja niistä huolehtiminen, hygieeninen ja turvallinen työote.</p> <p>S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Arjen hallinta.</p>	L1, L3, L6
<p>T5 Ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti,</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Ruokaturvallisuus, hygienia keittiössä,</p>	L3, L5, L7

<p>turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin</p>	<p>kylmäketju ja ruoan hankinta S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Työergonomia ja työturvallisuus, tasapuolinen voimavarojen käyttö ja vastuunotto perheessä S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Vastuullinen päätöksenteko ja palveluiden hankkiminen.</p>	
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot		
<p>T6 Ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa.</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Erilaiset ryhmätyöt, sekä toiminnalliset että kirjalliset. Vertaisoppiminen ja vertaisarviointi S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Välittämisen ja arvostamisen ilmapiiri, itseilmaisu. Töiden jakaminen neuvotellen ja toisen mielipidettä kuunnellen. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p>	<p>L1, L2</p>
<p>T7 Aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Perinneruoat, kodin ja suvun toimintakulttuurin ja perinteiden tunnistaminen ja arvostaminen. Kärkölän perinteisiin tutustuminen mahdollisuuksien mukaan paikallisten järjestöjen kanssa yhteistyössä. S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: sosiaalinen vastuu, kulttuurinen monimuotoisuus, arkirutiinit ja erilaiset juhlat. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja haasteita</p>	<p>L2, L3</p>
<p>T8 Ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Ruoanvalmistuksen kotitehtäviä sekä yksin että perheen kanssa. Avunantaminen ja avunpyytäminen-vertaisoppiminen</p>	<p>L3, L6, L7</p>

	<p>S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: toisen hyväksyminen, neuvottelutaidot, yksilö ja ryhmätyötaidot. Töiden jakaminen ryhmässä ja tehtävien aikatauluttaminen. Erilaisten ryhmätöiden tekeminen ja työskentelyn aikatauluttaminen.</p>	
<p>T9 Kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Hyvät tavat erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisissa oppimisympäristöissä. S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Yksilön vastuu ja käytöksen merkitys vuorovaikutustilanteissa Yhdessä syöminen, erilaiset ruokailutilanteet, erilaiset juhlat ja niissä käyttäytyminen. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Kuluttajana toimiminen ja asioiminen erilaisissa kulutustilanteissa.</p>	<p>L2, L6, L7</p>
Tiedonhallintataidot		
<p>T10 Kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Erilaiset ruokavaliot ja niiden arviointi, ravitsemussuositukset S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Asumiseen ja kotitalouteen liittyvien palvelujen arviointi valintojen perustana. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Tiedonhankintataidot, kriittinen ajattelu.</p>	<p>L1, L4</p>
<p>T11 Harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Ruokaohjeiden termistö ja työvälineiden nimet, Ruoanvalmistukseen liittyvät symbolit. Ruokaohjeiden mukaan toimiminen. S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Puhtaanapitoon ja vaatehuoltoon liittyvät symbolit ja niiden tunnistaminen. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa:</p>	<p>L4</p>

	Monilukutaito, Elintarvikepakkauksien merkinnät.	
T12 Ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Erilaiset oppimistilanteissa eteen tulevat haasteet ja niiden ratkaiseminen. S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Kotitehtävien soveltaminen ja omista tehtävistään vastuun kantaminen. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Vastuullinen päätöksenteko ja ajankohtaisen tiedon hankinta erilaisissa tilanteissa.	L1
T13 Ohjata oppilasta kestäväan elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Kausiruoka-ajattelu, lähiruokaa mahdollisuuksien mukaan. S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Kierrätys kotitalousluokassa ja kotona. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Median ja vertaisryhmien merkitys kulutusvalinnoissa. Vastuullinen päätöksenteko kulutusvalinnoissa. Kotitalouksien rahankäyttöön liittyvät haasteet.	L1, L7

Oppimisen tavoitteet

Oppilas

- etenee ohjeen mukaan aikatauluttaen työn loppuun saakka
- valmistaa ateriakokonaisuuksia yhteistyössä muiden kanssa
- jakaa töitä yhdessä neuvotellen
- tiedostaa omaa terveyttä edistävän ruokavalion
- ymmärtää hygieeniset, turvalliset, ergonomiset työskentelytavat
- osaa perusruoanvalmistus- ja perusleivontamenetelmiä
- työskentelee yksin ja ryhmässä sekä sopii työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä
- ymmärtää siisteyden ja estetiikan vaikutuksen hyvinvointiin ja osaa käyttää tarkoituksenmukaisia aineita, välineitä ja menetelmiä puhtaanapidossa ja tekstiilienhoidossa
- ymmärtää oman toiminnan ja kulutuksen ympäristö- ja kustannusvaikutuksia

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Oppilaan oppimisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun

päätyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kotitalous-oppiaineen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyi koko yhteisen kotitalouden opetuksen ajan vahvistuvana ja etenevänä oppimisena. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päätyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Käytännön toimintataidot			
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2, S3	Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearvioinnin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävasti ja kestävästi kulutuksen mukaisesti materiaaleja,	S1, S2, S3	Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö	Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyyskannalta.

työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa			
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja järjestystä ylläpitäen sekä suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot			
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen	Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee

			sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3		Ei käytetä oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tiedonhallintataidot			
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2, S3	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyypillisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä.
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen	Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.
T13	S1, S2, S3	Mittaamisen ja	Oppilas osaa huolehtia

ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja		laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	kodin jätteiden peruslajittelusta ja osaa selittää mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.
---	--	---	---

15.4.19 OPPILAANOHJAUS

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvaihtoehtojaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Arvioidaan ja kehitetään opiskelutaitoja ja harjoitellaan vastuunottamista omasta koulutyöstä ja valinnoista

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilaanohjauksessa tarkastellaan erilaisten kulttuuritaustojen vaikutusta urasuunnitteluun. Tarkastellaan kansainvälisyyttä jatko-opinnoissa ja työelämässä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilaat vahvistavat itsetuntemustaan. Oppilaanohjauksessa tuetaan päätöksenteko- ja ongelmanratkaisutaitoja.

L4 Monilukutaito:

Tarkastellaan ja harjoitellaan vuorovaikutus- ja viestintätaitoja. Lisäksi harjoitellaan kiittistä tiedonhankintaa ja –tulkintaa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Oppilaanohjauksessa harjoitellaan koulutukseen, työelämään ja ammatteihin liittyvää tiedonhakua sekä erilaisten viestintäkanavien tarkoituksenmukaista käyttöä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Oppilaanohjauksessa harjoitellaan työelämätaitoja. Oppilaat hankkivat kokemuksia työelämästä.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Oppilaat harjaannuttavat ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitystä. Oppilaat suunnittelevat omaa jatko-opintopolkuaan.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvälmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjäydestä ja

tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoihin koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämä tietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämä taitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta

hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
T1 Auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista (monialaiset)	S1 S2 kouluyhteisössä toimiminen ryhmäytyminen opiskelutaidot ja oppimaan oppiminen arviointi opintojen aikana itsetuntemus ja itsearviointitaidot	L3, L7
Oppimaan oppimisen taidot		
T2 Kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan	S1 motivaatio ja sen merkitys oppimisessa minä oppijana erilaiset oppimistyylit erilaiset keinot tehostaa omaa oppimista	L1
Tavoitteiden asettaminen		
T5 Ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	S2 valinnaisaineet	L1, L3
Työelämään suuntautuva oppiminen		
T7	S4	L4, L5, L6

Ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja	Toteutetaan kahden päivän työelämään tutustuminen (TET) koulun henkilökunnan työhön tai koulun ulkopuoliseen työpaikkaan ja sen ammatteihin tutustutaan nuorta työntekijää koskeviin säädöksiin	
--	---	--

Oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Elinikäinen oppiminen		
T3 Luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan	S1 S2 päättöarvioinnin muodostuminen ja päättöarvioinnin merkitys	L1
Itsetuntemus		
T4 Ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	S2 lahjakkuuden lajit omien vahvuuksien ja kykyjen tunnistaminen	L3
Tavoitteiden asettaminen		
T5 Ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	S2 S5 oman opiskelumenestyksen arviointi päättöarvioinnin merkitys jatkokoulutukseen haettaessa	L1, L3
Työelämään suuntautuva oppiminen		
T6 Auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta	S2 S3 S5 valinnaisainevalintojen tarkentaminen opiskelussa ja työelämässä vaadittavat taidot	L6, L7
T7 Ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa	S2 S3 S4 S5	L4, L5, L6

osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	Toteutetaan viiden päivän työelämään tutustuminen (TET) koulun ulkopuoliseen työpaikkaan ja sen ammatteihin työelämän pelisäännöt nuori työntekijänä	
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
T8 Antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista	S4 S5 Tarkastellaan työelämää ja ammatteja Suomen koulutusjärjestelmän kautta kartoitetaan jatko-opintomahdollisuuksia	L4, L5
T9 Ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta	S2 S3 S5 koulutus- ja ammattitiedon eri lähteitä itselle merkityksellisen tiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa	L4, L5, L6

Oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen
Elinikäinen oppiminen		
T3 Kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan	S1 S2 oman opiskelumenestyksen seuraaminen aiempien vuosien pisterajoihin ja keskiarvoihin tutustuminen	L1
Itsetuntemus		
T4 Ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	S2 omien vahvuuksien ja kykyjen tunnistaminen valintojen taustalla olevat arvot, asenteet, odotukset ja käytännön realiteetit sukupuolen ja kulttuurin merkitys valintojen teossa	L3
Tavoitteiden asettaminen		
T5	S2	L1, L3

Ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	S5 henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelman laatiminen	
Työelämään suuntautuva oppiminen		
T6 Auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta.	S2 S3 S5 työllistyminen ja työmarkkinatilanne työelämän edellyttämät elämönhallintataidot hyvä käytös työelämätaitona yrittäjäyys	L6, L7
T7 Ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	S2 S3 S4 S5 harjoitellaan tiedonhakua ammattialoista ja koulutuksista harjoitellaan työnhakutaitoja Toteutetaan kymmenen päivän työelämään tutustuminen (TET) koulun ulkopuoliseen työpaikkaan ja sen ammatteihin Arvioidaan omia työelämätaitoja TET-kokemusten kautta	L4, L5, L6
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
T8 Tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta.	S4 S5 terveys ja ammatinvalinta lähialueen perusopetuksen jälkeisiin koulutusmahdollisuuksiin tutustuminen jatko-opintojen valintaperusteet ja hakuprosessi ainevalintakortit ja muut liitteet hakuihin liittyen korkea-asteen opinnot	L4, L5
T9 Ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta	S2 S3 S5 työelämä ja koulutustietolähteisiin tutustuminen sähköiset hakupalvelut opintososiaaliset edut koulun ulkopuoliset ohjaus- ja neuvontapalvelut	L4, L5, L6

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 Tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä ky-kyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla	S4 S5 opiskelu ja työnteko ulkomailla	L2

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä.

Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa. Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammasteista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien oppilaiden ja koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Jatko-opintoja suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajansa, sekä tarvittaessa vastaanottavan oppilaitoksen ja peruskoulun edustajien kesken. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkökulmat. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin opintoihin järjestäviin oppilaitoksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä muista tukimuodoista.

Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Oppilaanohjaus arvioidaan opintojen aikana merkinnällä hyväksytty tai ei hyväksytty. Hyväksytty arvosana edellyttää, että oppilas on osallistunut tuntityöskentelyyn ja suorittanut työelämään tutustumisjaksot.

Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta-, tieto- ja viestintätekniikan taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttämahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

16. VALINNAISET AINEET

16.1 RUOTSI, VALINNAINEN

RUOTSI (8. lk)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Ruotsin kielen 8. luokan pakollisen oppimäärän sisältöjen vahvistaminen ja/tai laajentaminen	Vuosiluokan pakollisen oppimäärän sisällöt sekä oppilaiden omat kiinnostuksen aiheet	L1, L4, L5, L6
Oppimisen tavoitteet		
Oppilas .vahvistaa pakollisessa oppimäärässä tulevien aihealueiden sanastoa sekä rakenteita .vahvistaa kirjallista ja suullista ymmärtämistä ja tuottamista .tutustuu oman harrastukseensa kuuluvaan sanastoon		

Ruotsi (9. lk)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Ruotsin kielen sisältöjen vahvistaminen ja/tai laajentaminen	Vuosiluokan pakollisen oppimäärän sisällöt sekä jatko-opintoihin orientoivat sisällöt	L1, L4, L5, L6
Oppimisen tavoitteet		
Oppilas .kertaa ja vahvistaa pakollisessa oppimäärässä tulevia sisältöjä .saa kuvan lukion ruotsin kielen opinnoista .tutustuu ammatillisten alojen sanastoon tai omien harrastustensa sanastoon		

16.2 YSITANSSIT (VALINNAINEN)

YSITANSSIT		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Minäkäsityksen vahvistaminen liikunnasta saatujen myönteisten kokemusten avulla.	Paritansseja, kansantansseja ja omia tansseja. Ysitanssien suunnittelu ja järjestäminen.	L1, L2, L3, L4, L5, L6
Oman kehollisen ilmaisun ja tanssitaidon vahvistaminen.		

Sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen ryhmätoiminnalla.

16.3 TANSSI TUTUKSI

TANSSI TUTUKSI		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Minäkäsityksen vahvistaminen liikunnasta saatujen myönteisten kokemusten avulla.	Musiikin ja rytmin mukaan liikkuminen. Luovaa liikuntaa ja omia tansseja.	L1, L2, L3, L4, L5, L6
Oman kehollisen ilmaisun ja taitojen vahvistaminen.	Eri tanssimuotoja esim. showtanssi, hip hop, jazztanssi, kansantanssi, paritanssi	
Sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen ryhmätoiminnalla.		

16.4 KEHO KUNTOON (VALINNAINEN)

KEHO KUNTOON		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Minäkäsityksen vahvistaminen liikunnasta saatujen myönteisten kokemusten avulla.	kuntosali, kehonpainoharjoittelu, kuntopiiri, jumpat, lenkkeily, rentoutus, venyttely,	L1, L2, L3, L6
Ennaltaehkäistä istumisen aiheuttamia ongelmia kasvavassa kehossa.		
Ohjata oppilasta omatoimiseen harjoitteluun oman toimintakyvyn ylläpitämiseksi.		

16.5 LIIKUNTA (VALINNAINEN)

LIIKUNTA (VALINNAINEN)

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Liikunnan tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen. Eri liikuntalajeihin tutustuminen. Minäkäsityksen vahvistaminen liikunnasta saatujen myönteisten kokemusten avulla. Sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen ryhmätoiminnalla.	Monipuolisesti eri liikuntalajeja vuodenaikojen mukaan erilaisissa toimintaympäristöissä. Esimerkiksi jalkapallo, pesäpallo, koripallo, tennis, jääpelit, retkeily, kuntosali, voimistelut ja muut erikoislajit. Toiminnan suunnittelu yhdessä opettajan kanssa.	L1, L2, L3, L6

2.6 PELIT JA LEIKIT

PELIT JA LEIKIT

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Minäkäsityksen vahvistaminen liikunnasta saatujen myönteisten kokemusten avulla. Sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen ryhmätoiminnalla. Ilo ja virkistys koulupäivän lomassa.	Monipuolisesti pelejä ja leikkejä oppilaiden omien ideoiden ja toiveiden pohjalta.	L1, L2, L3, L6

16.7 TIETOKONE OPISKELU – JA TYÖVÄLINEENÄ

TIETOKONE OPISKELU- JA TYÖVÄLINEENÄ

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppilas saa yleiskuvan siitä, millaisia mahdollisuuksia tietokoneohjelmistot tarjoavat.	Tietokoneen toimisto-ohjelmistot ja niiden ominaisuuksien tehokas käyttäminen.	L1,L4,L5,L6
Annetaan yleissivistävää tietoa tietotekniikan kehityksestä.	Sivunkuvaus-, proseduraalinen- ja olio-ohjelmointi (viimeksi mainitusta perusteet).	
Oppilas oppii hyödyntämään ohjelmistoja päivittäisessä opiskelussaan.	Oppilaille ajankohtainen matematiikan sisältö (kurssi sijoittuu vuosiluokille 8 ja 9).	
Kerrataan, sivutaan ja syvennetään matematiikan tunneilla opiskeltuja taitoja.		

16.8 TIETOKONEAVUSTEINEN SISÄLLÖNTUOTANTO

TIETOKONEAVUSTEINEN SISÄLLÖNTUOTANTO

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppilas harjaantuu itseilmaisuun tietokoneella.	Tietokoneohjelmistoilla tehtävät kuvankäsittely, piirtäminen, säveltäminen ja animaation tuottaminen.	L1,L5
Opetellaan sisällöntuotanto-ohjelmistojen peruseriäitteitä ja yhteiskäyttöä.	Opetellaan kolmiulotteista mallinnusta ja geometrian havainnollistamista tietokoneilla.	
Opitaan valitsemaan oikea työkalu kuva- ja äänimateriaalin työstämiseen erilaisissa tilanteissa.		

16.9 MATEMATIIKKA (VALINNAINEN)

MATEMATIIKKA (Valinnainen)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Oppilaan matematiikan taitoja vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä.</p> <p>Esitellään mielenkiintoisia matemaattisia ilmiöitä, jotka eivät kuulu peruskoulun matematiikan opetussuunnitelmaan.</p> <p>Esitellään millaisia sovelluksia edellä mainitut ilmiöt ovat saaneet tieteiden ja teknologian aloilla.</p>	<p>Peruskoulun 7-8 luokkien sisällöt ovat mukana valinnaisen aineen kertaavan luonteen vuoksi (kurssi ajoittuu 9. luokalle).</p> <p>9. luokan oppisisältöjen oppimista tuetaan sitä mukaa, kun asiat opetellaan kaikille yhteisillä matematiikan tunneilla.</p> <p>Käsitellään logiikkaa ja loogista päättelyä, samalla käsitellään perusteluja ja todistuksia.</p> <p>Esitellään valittuja lukiotason asioita yksinkertaisesti ja rajatusti, koetetaan näin myös antaa kuvaa lyhyen ja laajan matematiikan välisistä eroista.</p>	<p>L1,L6</p>

16.10 MUSIIKKI (LYHYT VALINTA)

MUSIIKKI		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Musiikin tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen.</p> <p>Oppilaan soitto- ja laulutaidon ja yhteismusisointitaidon vahvistaminen.</p> <p>Musiikin eri osa-alueisiin, musiikkiohjelmiin, säveltämiseen ja improvisointiin tutustuminen.</p> <p>Pitkäjänteiseen työskentelyyn harjaannuttaminen.</p> <p>Musiikillisen ilmaisun vahvistaminen</p>	<p>Musiikin eri osa-alueisiin syventyminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - laulu- ja äänenkäyttö, moniäänisyys -biisinteko, mainosmusiikki, musikaali -tyylien syventävä kurssi (esim. rap, disco, heavy...) - äänitekniikka ja erilaisiin musiikkisovelluksiin tutustuminen -elokuvmusiikki -musiikkiliikunta -bändisoitto -taideintegraatiokurssi 	<p>L2, L7</p>

Oppimisen tavoitteet valinnaisaineessa

- Oppilas
- laajentaa ja syventää musiikin tietoja ja taitoja
 - oppii soittamaan eri soittimia yhdessä muiden kanssa
 - harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn
 - soveltaa käytäntöön musiikista oppimiaan asioita
 - hahmottaa musiikin laaja-alaiset mahdollisuudet
 - kokee musisoimisen tai musiikillisen projektin tekemisen iloa.

16.11 BIOLOGIAN JA MAANTIEDON LYHYTKURSSI

BIOLOGIAN JA MAANTIEDON TYÖKURSSI (1 vvt) / 8. ja 9. luokan lyhytvalinnat

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
----------------------	---------------------------------------	-------------------------

Biologian ja maantiedon tietojen ja taitojen	Biologian ja maantiedon eri osa-alueisiin syventyminen	erityisesti L1, L5
--	--	---------------------------

laajentaminen ja käytännön töiden avulla
 syventäminen

Pienimuotoiset tutkimukset

Miten biologiassa ja
 maantiedossa käsiteltäviä Oppiaineiden liittyminen yhteiskunnan
 oppisisältöjä sovelletaan eri toimialoihin
 yhteiskunnan eri
 ammattialoilla

Oppimisen tavoitteet

Oppilas

- laajentaa ja syventää biologian ja maantiedon tietoja ja taitoja
- oppii tarkastelemaan biologian ja maantiedon aihealueiden merkitystä yhä laajemmin
- oppii kestävään elämäntapaan liittyviä tietoja ja taitoja
- harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn

16.12 KANSALAISTAIDOT (9. LUOKAN LYHYT KURSSI)

KANSALAISTAIDOT (1 vvt)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Yhteiskunnassa ja arjessa tarvittavien taitojen syventäminen</p> <p>Kestävän elämäntavan huomioiminen</p>	<p>Yhteiskunnassa toimimiseen liittyvien käytännön taitojen harjoittelu ja taitojen syventäminen</p> <p>Sisältöjä voivat olla esimerkiksi asunnon vuokraaminen, vuokrasopimuksen täyttäminen, veroilmoituksen täyttäminen, työn hakeminen, työhakemuksen tekeminen, virastossa asioiminen, yhteiskunnan palvelujen käyttäminen, yhteiskunnalliset vaikuttamismahdollisuudet kuten äänestäminen, toimintakyvyn ylläpitäminen, omien vahvuuksien tunnistaminen, oman toiminnan ja ajankäytön suunnitteleminen</p>	<p>L3, L5, L7</p>
Oppimisen tavoitteet		

Oppilas

- laajentaa ja syventää yhteiskunnassa toimimisen tietoja ja taitoja
- oppii yhteiskunnassa toimimisen käytännön taitoja
- oppii ja syventää kestävään elämäntapaan liittyviä tietoja ja taitoja

16.13 KANKAAN KORISTELUA (8. LUOKKA)

KANKAAN KORISTELUA

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Tutustua erilaisiin tapoihin koristella kangasta.	Kirjonta, tilkkutyötekniikat, huovutus, alike - ja päällikeompelu	L1, L2, L3, L4, L5, L6
Rohkaista omaperäiseen ideointiin suunnitteluun ja toteutukseen.	Valita itseä kiinnostava tekniikka, suunnitella oma tuotos ja toteuttaa se.	
Motivoitua työn tekemisestä ja työn tuloksista.	Työskennellä pitkäjänteisesti.	

16.14 TEKSTIILITYÖN LYHYT VALINTA (9. LUOKKA)

KANKAAN KORISTELUA

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Tutustua erilaisiin tapoihin koristella kangasta.	Kirjonta, tilkkutyötekniikat, huovutus, alike - ja päällikeompelu	L1, L2, L3, L4, L5, L6
Rohkaista omaperäiseen ideointiin suunnitteluun ja toteutukseen.	Valita itseä kiinnostava tekniikka, suunnitella oma tuotos ja toteuttaa se.	
Motivoitua työn tekemisestä ja työn tuloksista.	Työskennellä pitkäjänteisesti.	

16.15 ILMAISUTAITO

ILMAISUTAITO (DRAAMA)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Tavoitteena on oppilaan kokonaisilmaituusten taitojen kehittyminen ja monipuolistuminen, vuorovaikutustaitojen harjaantuminen, itsetuntemuksen parantuminen ja oman luovuuden kehittäminen.	Äidinkielen sisältöalueiden syventäminen erilaisten draamaharjoitusten avulla.	L1, L2, L3, L4, L7
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppii työskentelemään itsenäisesti ja erilaisissa ryhmissä - kehittää verbaalista ja nonverbaalista ilmaisua - rohkaistuu tekemään aloitteita ja tuottamaan ideoita - harjoittelee improvisaation taitoja - harjoittelee rentoutumista - harjoittelee epäonnistumisen sietämistä - oppii vastaanottamaan ja antamaan palautetta - kokeilee erilaisia roolihahmoja ja esiintymistyylejä - tutustuu teatteriin taidemuotona 		

16.16 KANSAINVÄLISYYSKURSSI

Kansainvälisyyskurssi (9. lk)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Ranskan- ja saksankieliseen kulttuuriin tutustuminen	Ranskalaisen ja saksalaisen kulttuuriin tutustuminen. Ranskan ja saksan kielen alkeet.	L2, L6
Oppimisen tavoitteet		
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> .on motivoitunut jatko-opinnoissa valitsemaan ylimääräisiä kieliä .ymmärtää ranskan ja saksan kielen tärkeän aseman Euroopassa .osaa verrata saksalaista ja ranskalaista kulttuuria suomalaiseen 		

16.17 TEKNOLOGIA

TEKNOLOGIA		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Käsityön tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen.</p> <p>Vahvistaa teknisissä käsitöissä opittuja työtapoja ja tekniikoita</p> <p>Rohkaista omaperäiseen ideointiin suunnitteluun ja toteutukseen.</p> <p>Erilaisten tekniikoiden oppiminen ja käyttö. Luovuuden ja ongelmanratkaisukyvyyn kehittäminen</p> <p>Motivoitua työn tekemisestä ja työn tuloksista.</p>	<p>Käsityön erilaisten tekniikoiden oppiminen ja soveltaminen.</p> <p>Tarkoituksenmukaisten ja laadukkaiden tuotteiden suunnittelu ja toteutus.</p> <p>Käsitöiden tekeminen vaihtelevin materiaalein ja työtavoin.</p> <p>Työskennellä pitkäjänteisesti.</p>	<p>L1, L2, L6</p>
OPPIMISEN TAVOITTEET VALINNAISAINEESSA		
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - laajentaa ja syventää käsityön tietoja ja taitoja - oppii erilaisia käsityön tekniikoita - oppii ymmärtämään käsityötä ja käsityötaitojen merkitystä - soveltaa oppimiaan käsityötaitoja ja -menetelmiä - harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn. 		

16.18 KOJERAKENTELU

KOJERAKENTELU		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Käsityön tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen.</p> <p>Vahvistaa teknisissä käsitöissä opittuja työtapoja ja tekniikoita</p> <p>Erilaisten tekniikoiden oppiminen ja käyttö. Luovuuden</p>	<p>Käsityön erilaisten tekniikoiden oppiminen ja soveltaminen.</p> <p>Tarkoituksenmukaisten ja laadukkaiden tuotteiden suunnittelu ja toteutus.</p> <p>Käsitöiden tekeminen vaihtelevin materiaalein ja työtavoin.</p>	<p>L1, L2, L6, L7</p>

ja ongelmanratkaisukyvyyn kehittäminen	Työskennellä pitkäjänteisesti.	
Motivoitua työn tekemisestä ja työn tuloksista.		
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineessa		
Oppilas - laajentaa ja syventää käsityön tietoja ja taitoja - oppii erilaisia käsityön tekniikoita - oppii ymmärtämään käsityötä ja käsityötaitojen merkitystä - soveltaa oppimiaan käsityötaitoja ja -menetelmiä - harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn.		

16.19 ELEKTRONIIKKA

ELEKTRONIIKKA		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käsityön tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen.	Käsityön erilaisten tekniikoiden oppiminen ja soveltaminen.	L1, L2, L6, L7
Vahvistaa teknisissä käsitöissä opittuja työtapoja ja tekniikoita	Tarkoituksenmukaisten ja laadukkaiden tuotteiden suunnittelu ja toteutus.	
Erilaisten tekniikoiden oppiminen ja käyttö. Luovuuden ja ongelmanratkaisukyvyyn kehittäminen	Käsitöiden tekeminen vaihtelevin materiaalein ja työtavoin. Työskennellä pitkäjänteisesti.	
Motivoitua työn tekemisestä ja työn tuloksista.		
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineessa		
Oppilas - laajentaa ja syventää käsityön tietoja ja taitoja - oppii erilaisia käsityön tekniikoita - oppii ymmärtämään käsityötä ja käsityötaitojen merkitystä - soveltaa oppimiaan käsityötaitoja ja -menetelmiä - harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn.		

16.20 LIIKUNTA (valinnainen taito- ja taideaine)

LIIKUNTA		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Liikunnan tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen.</p> <p>Minäkäsityksen vahvistaminen liikunnasta saatujen myönteisten oppimiskokemusten avulla.</p> <p>Sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen ryhmätoiminnalla.</p> <p>Liikunnallisen aktiivisuuden lisääminen.</p> <p>Itsenäisen työskentelyn vahvistaminen ja itselle sopivan liikunnan löytäminen.</p>	<p>Monipuolisesti eri liikuntamuotoja vuodenaikojen mukaan erilaissa toimintaympäristöissä.</p> <p>Sisältö seuraa pakollisen liikunnan ohjelmaa, jota syvennetään tavoitteiden mukaiseen suuntaan oppilaiden tarpeiden mukaan.</p> <p>Ohjelmassa mm. palloilut, mailapelit, luistelu, hiihto, suunistus, uinti, kuntosali, voimistelu, tanssi.</p>	<p>L1, L2, L3, L6</p>
Oppimisen tavoitteet		
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - on fyysisesti aktiivinen, kokeilee ja yrittää parhaansa - kehittyy havaintomotorisissa taidoissa, välineen käsittelyssä ja tasapainossa - osaa eri vuodenaikojen liikuntamuotoja ja soveltaa liikuntataitojaan erilaisissa ympäristöissä - osaa uida ja liikkua vedessä monipuolisesti - noudattaa sääntöjä ja ohjeita - työskentelee kaikkien kanssa ja toimii muita kohtaan reilusti ja rehellisesti - kantaa vastuuta yhteisistä liikuntavälineistä ja -tiloista - huolehtii varusteistaan ja hygieniastaan - osaa arvioida omaa oppimistaan ja työskentelyään - kokee liikunnan myönteisenä, ilon ja virkistykseen lähteenä 		

16.21 KOTITALOUS (valinnainen taito- ja taideaine)

KOTITALOUDEN TAITO- JA TAIDEAINEVALINNAINEN		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Syventää ja kerrata kotitalouden pakollisen oppimäärän sisältöjä.</p> <p>Kotitalouden tietojen ja taitojen integroituminen.</p> <p>Edistää kädentaitoja ja luovuutta.</p> <p>Omatoimisuuden tukeminen.</p> <p>Pitkäjänteiseen työhön harjaannuttaminen.</p>	<p>Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri.</p> <p>Asuminen ja yhdessä eläminen.</p> <p>Kuluttaja ja talousosaaminen kodissa.</p> <p>Tutustua erilaisiin kodin juhliin.</p> <p>Tutustua satokausi ja lähiruoka-ajatteluun.</p>	L1, L2, L3, L4, L6, L7
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
<ul style="list-style-type: none"> - Laajentaa ja syventää kotitalouden tietoja ja taitoja. - Arkipäivän valmiuksien kehittäminen. - Omatoimisuuden lisääminen. - Pitkäjänteiseen työhön harjaannuttaminen. 		

16.22 KOTITALOUS

KOTITALOUDEN PITKÄ VALINNAINEN KURSSI		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Kotitalouden tietojen ja taitojen syventäminen ja laajentaminen.</p> <p>Tietojen ja taitojen integroituminen.</p> <p>Kehittää suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja.</p>	<p>Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri.</p> <p>Asuminen ja yhdessä eläminen.</p> <p>Kuluttaja ja talousosaaminen kodissa.</p> <p>Tutustua terveyttä edistäviin elämäntapoihin osana</p>	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Arjen hallinnan taitojen harjoittaminen.	kotitalouden toimintaa.	
Vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn ja yhdessä toimimiseen.	Tutustua erilaisiin ruokakulttuureihin.	
	Harjoitella erilaisiin juhliin ja juhlanjärjestämiseen liittyviä taitoja.	
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
<ul style="list-style-type: none"> - Laajentaa ja syventää kotitalouden tietoja ja taitoja. - Tutustua erilaisiin ruokakulttuureihin. - Soveltaa oppimiaan kotitalouden taitoja koulussa ja kotona. - Harjoittaa pitkäjänteistä työntekoa. 		

16.23 KOTITALOUS

Kotitalous lyhyt valinta 1h 8lk

JUHLAKURSSI		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppia erilaisten juhlien ja tapahtumien järjestämiseen liittyviä sisältöjä.	Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri.	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
Osallistua juhlan tai tapahtuman järjestämiseen koulussa.	Asuminen ja yhdessä eläminen.	
Kotitalouden tietojen ja taitojen integroituminen.	Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa.	
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
<ul style="list-style-type: none"> - Oppia järjestämään juhla tai tapahtuma yhdessä ison ryhmän kanssa. - Oppia huomioimaan oman toimintansa merkitys osana ryhmän työtä ja kokonaisuutta. - Kehittää ruokakulttuuriin ja ruokaosaamiseen liittyviä taitoja. - Aktivoida ja kannustaa itsenäiseen ja innovatiiviseen toimintaan. - Harjoittaa pitkäjänteistä työntekoa. 		

16.24 KOTITALOUS

Kotitalous lyhyt valinta 1 h 8lk

KODIN KEMIAA		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Edistää oppilaan tietoja ja taitoja erilaisista kemian ilmiöistä osana kotitalouden toimintaa. Kemian ja kotitalouden tietojen ja taitojen integroituminen.	Monialainen oppimiskokonaisuus, jossa hyödynnetään kotitalouden ja kemian opetuksen sisältöjä	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
- Oppia erilaisten kemiallisten ilmenemisen ja merkitys kodin arjessa ja sen erilaisissa prosesseissa.		

16.25 KOTITALOUS Kotitalous lyhyt valinta 1h 9lk

KAHVILAKURSSI		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppia ymmärtämään elintarvikealan yrittäjyyteen liittyviä säädöksiä. Oppia ymmärtämään kannattavaan liiketoimintaan liittyviä sisältöjä ja soveltaa oppimaansa käytännössä. Tietojen ja taitojen integroituminen.	Hygieniaosaamiseen ja hygieniapassin suorittamiseen liittyviä sisältöjä. Kahvila- tai ravintolatoimintaan liittyviä sisältöjä yhdessä oppilaiden kanssa suunnitellen.	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
<ul style="list-style-type: none"> - Oppia hygieniaosaamiseen liittyviä kokonaisuuksia - Soveltaa kotitalouden tietoja ja taitoja yrittäjyyteen liittyen. - Harjoittaa pitkäjänteistä työntekoa. 		

16.26 KOTITALOUS Kotitalous lyhyt valinta 1h 9lk

OMAA KOTIIN KURSSI		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppia ymmärtämään itsenäiseen elämään ja asumiseen liittyviä tietoja ja taitoja. Hahmottaa arjen hallinnan perusasioiden merkitys itsenäisessä elämän vaiheessa. Kotitalouden tietojen ja taitojen integroituminen. Ymmärtää itsenäiseen elämään liittyviä kuluttaja- ja talousasioita.	Tutustua asumisen perustaitoihin. Laajentaa asumisen ja yhdessä elämisen tietoja ja taitoja. Soveltaa ruoka-, kuluttaja- ja talousosaamisen tietoja ja taitoja erilaisissa tehtävissä.	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
<ul style="list-style-type: none"> - Hahmottaa arjen hallinnan perusasioiden merkitys itsenäisessä elämän vaiheessa - Oppia omaan kotiin muuttamiseen liittyviä käytännön järjestelyitä. 		

16.27 BIOLOGIA JA MAANTIETO 8. ja 9. luokan lyhytvalinnat

BIOLOGIAN JA MAANTIEDON TYÖKURSSI (1 vvt)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologian ja maantiedon tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen Miten biologiassa ja maantiedossa käsiteltäviä oppisisältöjä sovelletaan yhteiskunnan eri ammattialoilla	Biologian ja maantiedon eri osa-alueisiin syventyminen erityisesti käytännön töiden avulla Pienimuotoiset tutkimukset Oppiaineiden liittyminen yhteiskunnan eri toimialoihin	L1, L5
Oppimisen tavoitteet		
Oppilas <ul style="list-style-type: none"> - laajentaa ja syventää biologian ja maantiedon tietoja ja taitoja - oppii tarkastelemaan biologian ja maantiedon aihealueiden merkitystä yhä laajemmin 		

- oppii kestävään elämäntapaan liittyviä tietoja ja taitoja
- harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn

16.28 KUVATAIDE

KUVATAIDE		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kuvataiteen tietojen ja taitojen syventäminen Kuvataiteen keskeisimpien ilmaisutapojen, materiaalien, työvälineiden ja tekniikoiden tunteminen Kuvallisen itseilmaisun harjoittelu Visuaalisen ympäristön tarkasteleminen Pitkäjänteiseen työhön harjaannuttaminen	Kuva-analyysi Taidekuvan tutkiminen Arkkitehtuuri Sommittelu Taidehistoria Media ja kuvaviestintä Mahdollisia sisältöjä aikaisemmilta vuosiluokilta: piirustus, sarjakuva, maalaus, savityö, valokuvaus, kuvankäsittely, elokuva, grafiikka, rakentelu	L2, L4, L5
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineessa		
Oppilas - laajentaa ja syventää kuvataiteen tietoja ja taitoja - oppii uusia sisältöjä ja tekniikoita - oppii tarkastelemaan kuvallista kulttuuria yhä laajemmin - harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn		